ION ARAMĂ

TRONSONUL B.N.

roman

ION ARAMĂ

TRONSONUL B. N.

roman

Cartea Românească
1983

Coperta de *Baltoc Gheorghe*

Personajele cărţii de faţă, subiectul şi amănuntele de ordin topografic sînt rodul fanteziei autorului.

Capitolul întîi

1

Semaforul continua să arate roșu. Mașinile șuierau prelung pe asfalt, un îndrăzneț coborî de pe bordură și o Dacie îl mustră în trecere cu un claxon scurt, ca o insultă. Galben, verde! Porniră toți odată, ca niște automate, sub ochii indiferenți ai demnitarului de bronz. Andrei văzuse o intersecție filmată de sus, chiar așa arătau pietonii, două grupuri care se năpustesc unul asupra altuia pe zebra mereu înnoită și ștearsă de cortegiul nesfîrșit al pașilor. Cele două grupuri nu se ciocniră, trecură unul prin altul, ciudată țesătură vie. Pașii răsunau confuz, ca prin ceață, fără ritm, un maxi-taxi demară grăbit, pufăind un pămătuf de fum cu damf de găzărie, dar nimeni nu-l luă în seamă — se grăbeau, ne grăbim, toți în același sens, sub verdele-speranță din semafor, către trotuarul celălalt.

„Progresul tehnic ne uniformizează, gîndi Andrei fără să-și privească anonimii tovarăși de drum. Cum să te detașezi din acest șuvoi care te poartă implacabil înainte? Ține ritmul, căci, de nu, unul, doi, zece inși te scot din rînd cu umerii, cu coatele, și ce coate ascuțite au oamenii luni de dimineață!“

Iar stop, fir-ar să fie! Și nu-i chip să te strecori prin șuvoiul de mașini pornit pe Calea Victoriei, toate în același sens, pe lîngă zidurile Hotelului Bulevard, încărcate de stucaturi și de istorie. Trotuarul lat din fața C.C.A.-ului pare o oază de liniște și lărgime,

privit peste capotele multicolore în goană. Trebuia să traverseze, mai bine o lua de-a dreptul pe strada Academiei, dar pierdea alte două minute prin îmbulzeală, aici măcar avea loc pentru sprintul final, și-așa cele două minute se făcuseră patru, și Popescu-Vîlcea abia așteaptă, stă în capul scărilor și se uită la care cum vine, cu manșeta imaculată dezgolindu-i pe jumătate cadranul ceasului Seiko. Nu l-a pus nimeni acolo, să se uite la Seiko și să vadă cine-a întîrziat, e inițiativa lui, de cînd l-au ales în comitet.

„Și gulerul ăsta strîmt, tare ca tabla ! gîndi Andrei în goană. Pentru cursa matinală ne-ar trebui alt echipament, mai degrabă un trening și niște adidași, dar tocmai azi să mă leg de asta ? Zi mare, concluziile Comisiei pentru omologarea metodelor noi. Metodei mele, azi i se hotărăște soarta."

Secretarul comisiei, mut ca un pește, ieri :

— Ce-i cu lucrarea ?

— Bine, ce să fie ! Ai răbdare pînă diseară, directorul-general a fost chemat la municipiu, și fără el știi bine că...

Oricum, s-a isprăvit și cu lucrarea, bine că-i gata ! Cum se va simți fără ea ? Avusese o țintă majoră, să termine lucrarea, asta îi dădea bucuria secretă a unui soldat în ofensivă. Diminețile tropăia prin mulțime spre troleibuz, se lăsa îmbrîncit, renunța să se cațere pe scară, rîzînd superior: „De-ați ști pe cine-ați lăsat pe jos, eu-și-lucrarea, după antecalcule, aduce un beneficiu de milioane, leafa voastră pe-un secol, plus că reprezintă o creație originală, te pomenești c-o brevetăm și *afară* ! Așa că, vezi..."

Mărșăluia strecurîndu-se între grilajul de fier și vitrinele frumoase. Era deprins cu ele într-atîta, încît nu le mai învrednicea cu privirea. Și-apoi încearcă să te oprești la o vitrină, ești scos din rînd pe dată ! Șuvoiul îl purta, îl mesteca, îl tîra cu sine.

După exact minutele cuvenite, urcă scările Institutului de cercetări hidroenergetice. „Te-am ras, Popescu-Vîlcea, astăzi nu-ți dau privilegiul unui gest ironic spre ceas. Repede-repede, uite c-am ajuns !"

— Salut, Popescu-Vîlcea, matinal ca totdeauna! Nu cumva ai dormit aici?

— Îți dă mîna să faci bancuri. Te-ai văzut la potou, gata! Te felicit.

— De ce mă felicități? Ai aflat ceva?

— N-o face pe nebunul, Bîrsane, comisia ți-a aprobat proiectul, parcă nu știi? Ne-au chemat cu noaptea-n cap să iscălim procesul-verbal.

— Atunci e clar, nu mai sta pe scară, că nu-i cutremur. Hai la noi în birou să ne facă doamna Biță o cafea.

— Bună idee. Dar la nouă punct, toată lumea sus, în sala mare. Cînd o auzi doamna Biță...

— Las-o, nu-i spune deocamdată, că începe să se machieze și s-a zis cu cafeaua noastră.

Îl împinse în biroul larg, unde soarele era tăiat în fîșii de planșetele mari, înclinate, cu pantografele ca niște gîturi de cocostîrc contemplînd hîrtia de calc. Doamna Biță citea *Magazinul,* ca de obicei, luni dimineața. O salutară, și ea ridică ochii:

— Bonjour, domnu Bîrsan. Apoi, mirată prefăcut: 'Mneața, tovarășu! Cam rar pe la noi, de la o vreme.

— Nemeritat de rar, spuse Popescu-Vîlcea.

Îi strînse mîna tovărășește, aruncînd o privire spre decolteul ei. Bluza neagră cu flori mici albe, nici sobră, nici extravagantă, ascundea făgăduieli. Andrei își trînti geanta-diplomat pe biroul îngust, gălbui.

— Fă-ne o cafea zdravănă, madam Biță, ca pentru luni dimineață.

— Păi, cu energia? rîse ea cotrobăind prin sertar și înșirînd pe masă: un fierbător, ibricul, un borcan cu capac înșurubat. Nu ne dați la gazetă?

— Tovarășul e musafir, n-a venit pe linie de...

— Musafirul cum dorește, mai dulce, mai amară?

— Lîngă dumneata și o cafea amară pare dulce! rîse Popescu-Vîlcea și adăugă un hohot exagerat, care preciza că face o glumă, nu o abatere de la etică.

Madam Biță prinse nuanța:

— Asta zic și eu compliment! Că la ședințe...

Se aplecă să pună fierbătorul în priză. Fusta vișinie se ridică puțin și i se văzură umbrele grațioase de sub

genunchi. Andrei se uita la ele și-l simțea pe Popescu-Vîlcea încordat, cu răsuflarea iuțită. Ea învîrtea fierbătorul în ibric de parcă n-ar fi știut că e privită, și că șoldul acela cu fusta bine întinsă...

— S-au oprit două mașini la intrare, strigă Dondeșoaia din ușă.

Popescu-Vîlcea se repezi la fereastră.

— Două Dacii sub semnul de interzicere. Coboară. Ei da, chiar tovarășul director-general în persoană.

— Înseamnă că e ședință mare! se miră Dondeșoaia.

Andrei se întoarse spre ea, simțindu-se mîndru că el e cauza întregii tevaturi.

— Totdeauna ne dați vești bune, zise el.

Dondeșoaia dispăru trîntind ușa, să ducă vestea mai departe.

— Ședință mare! repetă Popescu-Vîlcea cu voluptate.

— Îți plac ședințele, constată Andrei.

— Mai ales cînd se discută despre succesele noastre.

„Uite-al naibii! Ai zice că se bucură! gîndi Andrei. Ai zice că sîntem cei mai buni prieteni!"

Doamna Biță aranjă ceștile pe farfurioară, turnă cu grație din ibric și-i invită cu un gest al mîinii. Apoi ocoli aferată birourile și se așeză la măsuța ei.

— Te invidiez, Bîrsane, dacă în fiecare dimineață bei o cafea ca asta! spuse Popescu-Vîlcea cu buzele țuguiate deasupra ceștii fierbinți și privind insistent la obrazul proaspăt, dintr-odată îmbujorat, al doamnei Biță.

Roua mai stăruia pe iarba din jurul statuii. De pe soclul de marmură, Maica Smara sfida nepăsarea timpului. Cișmigiul era pustiu. Încă nu apăruseră pensionarii dornici să guste răcoarea și liniștea dimineții.

— Ciudată oră pentru plimbare! comentă Livia.

Andrei încuviință din cap.

— Trebuia să vorbim. Timpul mă presează, sînt o mie de treburi: lichidarea, talonul de mutare, instructajul de la centrală. Rîse: Au emoții mai mari decît mine, de parcă ei ar pleca.

Livia merse în tăcere cîteva clipe, apoi izbucni deodată :

— Totdeauna trebuie să intervină ceva. Aveam impresia că sîntem fericiți. Abia așteptam, la toamnă, cum am vorbit...

— Nu s-a schimbat nimic în esență.

— Nu s-a schimbat ?! Dar cum vrei să stăm, tineri căsătoriți, unul aici și altul la capătul țării ? Se opri, îi puse mîna pe braț : Ascultă, Andrei, nu poți să renunți ?

Andrei Bîrsan rîse tăcut, ca de-o copilărie. Un băiețandru trecu cu bicicleta pe alee și nisipul trosni abia auzit sub cauciucuri. De ghidon atîrna o sacoșă cu niște sticle sunînd mărunt și muzical.

— Speram să vii și tu ! vorbi el pe un ton nepăsător.

Livia îl privi lung.

— De ce să bat drumul pînă acolo ? Știi bine că n-o să reziști mult. Aștept să te întorci. E mai logic.

— Să mă întorc ?!

— Cît de curînd. După ce-ți trece entuziasmul, după ce te saturi de noroaie și de singurătate...

— Crezi că dacă-mi spui toate astea...

— Știu că n-au nici un efect acum. Dar ăsta-i adevărul.

— Depinde de...

— De ce ? De buletinul meteorologic ? Ai fost vreodată pe un șantier, cînd plouă ? Eu încerc doar să-mi imaginez. Ca să reziști, trebuie să ai aptitudini. Și un anume antrenament. Tu nu ai nici una, nici alta.

— Hai să schimbăm subiectul, vrei ?

— Deocamdată te socotești un erou. Sacrificiu pentru o idee, exil voluntar, romantismul pionierului și așa mai departe.

— Livia, mai avem o oră de stat împreună. Vrei să fie o oră urîtă ?

— Bine, tac. Dar îmi pare rău că nu vezi adevărul. Sau te prefaci că nu-l vezi. O să-ți dai seama singur.

— Spuneai că taci.

— Da. Am terminat. Să vorbim despre altceva. Cum veneai seara și ne uitam pe *Pifuri*. Cum te-ai urcat în pom și ți-ai rupt pantalonii. Te-ai dat jos plîngînd și am intrat în casă și ți i-am cusut și plîngeam și eu.

— Da. Te iubeam de pe atunci.

— Și eu te iubeam.

Andrei încercă să glumească :

— Eram mici și proști. Într-o zi o să-ți arăt scrisoarea din sticlă.

— Ce scrisoare ?

— Un jurămînt al meu, să nu ne despărțim niciodată. L-am scris pe un sul de hîrtie, citisem ceva în genul ăsta, și scrisoarea am pus-o într-o sticlă și am îngropat-o în grădină. Cînd ne-am mutat, am uitat de ea. Și mă gîndesc uneori să mă duc, mi-ar face bine să știu că mai este acolo, dar amîn mereu. Mereu trebuie să amîn mici bucurii făgăduite demult.

— Vezi ? Nici n-ai plecat și devii patetic.

— Azi-noapte am trecut în revistă totul. Amintiri și datorii, și vise neîmplinite. Am tras linie pe dedesubt și rezultatul e un bilet pentru acceleratul de mîine seară.

Livia clătină din cap și pletele scurte oscilară în jurul feței rotunde.

— Vezi lucrurile pe dos, Andrei. Tocmai amintirile ar trebui să te lege mai mult de...

— Spuneai că nu mai vorbim de asta.

— Nu vorbim, conveni ea. Să-ți spun despre jurnalul meu. Îmi dăduse bunica un caiet cu file groase și roz. Prima filă am scris-o cînd v-ați mutat pe Rahova și am plîns după camionul care pleca. L-aș putea desena și acum. Deasupra de tot, tanti Stela ținea cu amîndouă mîinile o plapumă.

— Era făcută de ea, explică Andrei. Noaptea, cînd venea de la fabrică. Spunea să ne mutăm demn în casă nouă. Cînd am ajuns, numai a casă nouă nu arăta.

— Știu, subsolul de lîngă tribunal. Am trecut într-o zi pe acolo și m-am uitat pe fereastră. Unde-ți făceai tu lecțiile, moloz și niște cărbuni.

— Mi-era rușine să te invit în casa aia. Am locuit vreo trei ani, pînă-ntr-a noua, cred. Nici pe Rahova n-am mai trecut. Nici pe la Giganți, în Parcul Libertății, unde învățam pentru admitere, mai știi ?

— Vezi, Andrei, cîte sînt ? Vezi cîte lași în urmă ? Toate astea strigă : „rămîi !“ Ești legat de oraș, de străzi, de parcuri, de casele în care ai crescut. De ce să pleci ?

S-a terminat lumea cu tine ? Lasă pe altul să fie erou, să facă pe pionierul romantic. Tu ești al meu și-al Bucureștiului. Rămîi !

Andrei rîse și o luă de braț. Se opriră pe podul arcuit deasupra lacului, cu balustradele de piatră imitînd trunchiurile de copac.

— Ți-am explicat, Livia, de ce mă duc. Ieri, la comisie, nici nu-mi trecea prin cap. Sînt cercetător, am lucrat la o temă un an de zile și așteptam opinia lor. Știam și singur că e un lucru bun, calculat la milimetru. Lîngă excavație am schițat niște omuleți, ca să sugereze proporțiile. Directorul-general mi-a fost profesor la facultate. Cînd a intrat, m-a căutat din priviri, s-a oprit lîngă mine și mi-a strîns mîna. Atunci am înțeles că reușisem.

— Și nu era destul ?

— Ah, poate că era. Dar s-au dus la masa prezidiului, el și consilierul tehnic, și secretarul și un coleg, Popescu-Vîlcea, din partea sindicatului. Au citit procesul-verbal al comisiei, pe urmă directorul general m-a felicitat și m-a întrebat ce am de gînd mai departe. I-am spus că mai sînt destule teme în planul institutului. „Să-ți dau eu o temă, zice. Aplicarea pe teren a metodei. Du-te la Canal. Există acolo un loc, Balta Neagră, care dă bătaie de cap constructorilor". „Balta Neagră ! a repetat cineva în spatele meu. Ăia bat pasul pe loc de doi ani !" „Păi asta e, a continuat directorul, un tronson dificil, unde *metoda Bîrsan* poate salva lucrurile". Am simțit un fior, Livia. Prima oară se alăturau aceste două cuvinte, „metoda Bîrsan". Pentru un cercetător, știi, e ceva. Cum ai zice „teorema lui Thales". E ca o diplomă sau ca un tricou de campion. Impune și obligă.

— Dar tu ești cercetător, nu constructor.

— Am făcut prostia să spun cu glas tare fraza asta. Chiar așa : „Sînt cercetător, nu constructor". Directorul general a zîmbit. E un om deosebit, așa a fost totdeauna, știa să scoată ce-i bun de la fiecare student, să ne trezească ambițiile. „Un cercetător ar fi de mare folos acolo, mi-a replicat el. Balta Neagră nu-i un tronson oarecare de pe Canal. E un loc dat naibii. Eu, să fiu mai tînăr,

m-aş duce. Poţi să şi renunţi, dacă ai îndoieli. Dar ia gîndeşte-te, să pui în practică propria metodă!"

— Cu asta te-a dat gata! zîmbi Livia. Vrei să spui că numai din orgoliu ai acceptat?

— Nu din orgoliu. M-ai înţeles greşit. E cu totul altceva. Un fel de examen faţă de tine însuţi: ia să vedem, *eu pot?*

— Ai demonstrat că poţi, scriind lucrarea. Un an de zile te-ai luptat cu ea.

— Da, dar cum spunea şi el: să pui în practică propria metodă! Colega mea de birou, madam Biţă, am auzit-o chicotind încet. Am privit în jur: toţi cu ochii la mine. M-am văzut în cizme de cauciuc, pe un drum arat de şenile, şi meşteri bătrîni venind să-mi ceară indicaţii. Şantierul are mirajul lui. Şi am acceptat fără să mai stau pe gînduri. „Felicitări, Bîrsane, şi succes!" Toţi au aplaudat. Ridicasem mănuşa, Livia...

Băiatul cu bicicleta trecu iarăşi, urcă podul pedalînd din greu. Livia urmărea cu degetul suprafaţa aspră de piatră închipuind ciotul unui trunchi.

— Vino şi tu! îndrăzni Andrei încet.

Livia îşi feri privirea. Rîse fără veselie:

— Eu?! N-am tăria. N-aş rezista nici o zi. Iartă-mă. O să te aştept.

— Pînă cînd? întrebă el. Şantierul durează ani. Doar n-ai să crezi că după ce termin cu Balta Neagră îmi fac bagajele şi-i salut.

— Păi vezi?

„Ce să văd? se întrebă el. Văd că s-a petrecut ceva, poate ireparabil, «merg cu tine pînă la capătul lumii» este o simplă frază frumoasă, nu vrei să laşi Casa de mode şi Cişmigiul şi filmele văzute pe ecran panoramic la Sala Palatului!"

Andrei se uită la ceas. Ea înţelese gestul şi porni să coboare podul arcuit. El, alături, se grăbea, cu gîndul la ce va fi. Ea şovăia, întoarsă spre ce-a fost, încercînd să amîne momentul despărţirii, care se apropia.

Lumea începuse să apară pe aleile Cişmigiului. Un grăbit dădu buzna printre ei. Livia şi Andrei se apropiară iarăşi, încercînd să se mai creadă, o clipă, împreună.

Cucul pendulei din sufragerie țăcăni din mecanismele lui nepăsătoare.

— Și niște ciorapi de lînă !

— Ce Dumnezeu, mamă, doar nu mă duc la polul nord ! Două-trei schimburi, acolo, pentru orice eventualitate. Mai vin eu și-mi iau tot ce-mi mai trebuie. N-o să car toată casa cu mine.

— Dulceață, fierbător, săpun de rufe ! enumeră mama, oprită o clipă în mijlocul casei. Și niște cutii de compot, să le cumperi mîine, se găsesc cubaneze, la autoservire.

Andrei deschise gura să protesteze, dar zîmbi și plecă în camera lui. Mai avea o zi pînă la plecare.

„Un fel de vacanță, la urma urmei ! își spuse. O vacanță de un an sau doi. În loc de calcule și discuții, acțiune. Organizare — cu cizme de cauciuc și pufoaică, să nu uit peria aspră pentru noroi —, dimineți cu burniță, vin acru băut direct din sticlă de ziua cuiva și sentimentul că faci un lucru deosebit.

Pe urmă, Livia, cu prejudecățile ei. Răsfățată de umbra castanilor din Cișmigiu, ocrotită de băieții mai mari de pe stradă, vitează la meciurile de fotbal cu ghiozdanele ținînd loc de poartă".

Creșteau fără să-și dea seama, își pregăteau lecțiile împreună, și mama Liviei urca, din cînd în cînd, să le aducă ceai sau fursecuri sau un pahar cu sirop de vișine. Proștii de ei ! De fapt îi supraveghea, prefera să facă lecțiile totdeauna la ea acasă — e mai lumină, motiva — dar voia să-și știe fata aproape cînd venea *profa* de franceză, o doamnă care graseia puternic și-l intimida de cîte ori se nimerea s-o întîlnească. El preferase să ia lecții de germană, socotea că-i va fi mai util în profesie, un inginer trebuie să știe germana, era concepția familiei, dar *Ich lern Deutsch* cu ilustrații în culori și cu texte naive se ofilea în etajera tot mai neîncăpătoare din spatele biroului lat, încărcat cu cursuri și caiete tip student.

Mîngîie cu privirea biroul. Ce bucurie cînd i-l adusese tata, cu o furgonetă ! Șoferul era expert în montat mobilă, strînsese la iuțeală șuruburile mari care consolidau picioarele, și tatăl îi executa cu umilință poruncile : șu-

rubelința, apasă aici, ține de margine, gata! Intrase în anul doi de facultate, pînă atunci folosise o masă de bucătărie, n-avea loc ca lumea o planșă pe ea. Și toate astea, confortul de intelectual burlac la douăzeci și opt de ani, care stă cu părinții, în schimbul unei încăperi dintr-o baracă și-al unei victorii îndoielnice. „Poți să și refuzi dacă..." Să refuzi sau să părăsești micul tău univers, atît de familiar, modest și confortabil : combina stereo, cadou după examenul de licență, și *Dicționarul Oxford* și *Larousse de la peinture,* și operele lui Eminescu legate în mătase aurie, și mocheta albastră, în ton cu perdeaua, toate micile cuceriri ale unei civilizații care te țin captiv. Dar să nu devenim robii obiectelor, cum spunea profesorul de filozofie!

Și dacă pierd? îi fulgeră deodată prin minte. Simți că transpiră. Marile decizii se iau în cunoștință de cauză, nimic la voia întîmplării, totul calculat din vreme, cu consecințele posibile și căile de ieșire din încurcături. Pe cînd aici, acolo adică, strîngînd sub braț un dosar cu proiectul draglinei modificate, care nu funcționase niciodată și purta un număr abstract, singura ei investitură, numărul de înregistrare la Oficiul de Invenții —, dar cîte invenții înregistrate n-au rămas simple proiecte?! Dacă mașina refuză să se deplaseze, dacă iese prea grea — nu poți prevedea chiar totul —, dacă șenilele se afundă în mlaștină, dacă metalul folosit e mai slab decît se cere în calcul, dacă, dacă, dacă... Un coleg concepuse, în facultate, un soi de excavator nemaivăzut, cu articulații simple și robuste. Îl ajutase să-și construiască macheta și s-o pună în funcțiune cu ajutorul unor manivele minuscule. Firele de nailon gri ce înlocuiau cablurile vibrau, se întindeau, tensionate, ceva nu mergea, și în cele din urmă cupa a rămas pe loc și s-a ridicat excavatorul. Căutaseră eroarea în calcule. Exista, eroarea, ceva cu centrul de greutate al întregului ansamblu, dar între timp Brăila scotea mașini modernizate, beneficiarii externi făceau comenzi, șantierele din țară expediau uzinei scrisori de mulțumire, și invenția colegului murise în hîrtii.

„La mine-i altceva! se consolă privind în noaptea viitoare de dincolo de geamuri. O mașină special adaptată pentru terenuri mlăștinoase. Oficiul de Invenții nu înregistrează toate trăsnăile, să fim serioși! Numai să găsim oțel-vanadiu și un meșter pentru tratamentul termic al bucșelor de la șenile, în fond aici e secretul, șenilele să reziste, și mai trebuie ca oamenii să aibă încredere. Asta-i ceva mai greu".

Se întrebă ce vor gîndi despre el oamenii aceia încă necunoscuți. Se apropie de oglinda garderobului demodat, încercînd să se privească cu ochi străini. Descoperi în oglindă un tînăr înalt, cu umeri robuști, cu bărbie puternică, bărbia ar fi părut agresivă dacă n-ar fi fost adîncitura verticală din mijloc, aproape o gropiță, care-i îmblînzea conturul. Ar fi dorit să nu existe gropița aceea, i-ar fi sporit expresia de fermitate. În schimb ochii, moștenire de la mamă-sa, de un verde aproape cenușiu, calzi și profunzi, sugerînd vise secrete și un sentimentalism ascuns, și nasul drept îi dădeau senzația stingheritoare că are o figură tipică de tînăr-cu-succes-la-femei. Își trecu degetele prin părul castaniu deschis, dezordonat, binișor crescut peste gulerul cămășii. „Cam romantic, își făcu socoteala, dar nu mă tund, ar avea haz să apar acolo cu ceafa străjnicită ca a unui comandant de regiment!" Descoperi apoi în colțul ochilor o linie fină prelungită spre tîmplă, ca o trăsătură ușoară de dermatograf. „Ei, drăcie! își spuse cu o satisfacție amară. Primul efect al «metodei Bîrsan», iată-mă și cu riduri, asta mă arată mai bătrîn, mai împovărat de răspunderi —, nu poți ateriza în mijlocul unui lot de constructori cu o mutră surîzătoare de băiețandru fără griji..."

Ridică din umeri în fața imaginii din oglindă și se apucă să facă recensămîntul bagajelor. Vara nu-s mari probleme, un pantalon solid, aspru, de o culoare neutră, apoi costumul gri, cîteva cămăși, două cravate. Acolo-i șantier, nu se țin sindrofiile lanț, și-i prea puțin probabil să existe un restaurant care să afișeze, pe oglinda mare de la garderobă, inscripția discretă și vagă „Ținuta obligatorie". Găsi în fundul geamantanului o pungă de plastic cu o pudră verzuie. Zîmbi. Mama pusese de-

tergentul acolo, pentru orice eventualitate, poate va trebui să-şi spele singur ; apoi un ibric, ciorapii albi de bumbac, bocancii de excursie — au să-i prindă bine, în veşnicele excursii pe coclauri — şi un soi de portofel cu ace, papiote de aţă, o pereche de foarfeci, bune şi astea ! Aruncă pe pat cu un gest hotărît halatul de mătase somptuos şi incompatibil cu ideea de şantier. În schimb căciuliţa de schior, albastră cu dungi albe, ca şi tricoul lălîu şi călduros, de culoare cenuşie, au să valoreze aur !

Se simţea ca un explorator temerar, care-şi poartă în rucsac toată gospodăria. Nimic inutil, tot ce socoteşte a fi strict necesar. N-avea să care cu el balastul cu valoare pur sentimentală care încarcă o locuinţă : costume demodate, pantofi cu botul pătrat, aproape noi, cum se purtau acum zece ani, un fular urît primit cadou, ierbarul din liceu, o enciclopedie veche în multe volume, cumpărată de la anticariat într-o clipă de entuziasm, ustensile de înot subacvatic, halba medievală de cositor, dăruită de un unchi pasionat de antichităţi, colecţia de ilustrate, călimara de marmură, suportul pentru casete adus de un coleg din Italia, vaza de lemn sculptat, dăruită de Livia la un An Nou, pernuţa fantezie cu „Fred şi Wilma", pălării, serviciul pentru cocteiluri.

Nimic din toate astea, gîndi cu îndîrjire, nici un bagaj fără rost ! Dar nici prea uşurel, cu o simplă servietă, ca un ins gata s-o ia oricînd la sănătoasa ! Oamenii se uită la aceste amănunte şi le dau semnificaţii neaşteptate. Prea mult bagaj te duce cu gîndul la un tip comod, bîntuit de tabieturi, şi viaţa de constructor nu se împacă nici cu comoditatea, nici cu tabieturile. Un bagaj sumar ar da aparenţa de nestatornicie, pe şantiere se vîntură atîţia inşi care nu-şi găsesc locul nicăieri, visători flotanţi alergînd după ceva nelimpede, un şef ideal, un post ideal, un program ideal. Pe scurt, un geamantan mijlociu, nu prea nou, nu burduşit de lucruri, şi o geantă mai mică cu obiecte mai la-ndemînă. Şi hrană rece pe o zi, ca la armată.

„La urma urmei sînt un fel de soldat ! îşi spuse. Un soldat care pleacă în campanie, ducînd cu el planul numit codificat «Balta Neagră»".

2

„Ultima seară aici !“, își spuse Ana privind cu nostalgie pe fereastră. De la etajul nouă orașul se vedea pînă departe. Dincolo de cheiul Dîmboviței, silueta zveltă, modernă a Intercontinentalului. O mașină lungă trecu urlînd. „Are peste nouăzeci la oră, aprecie ea automat —. Gelu o învățase asta, el, care se pricepea la toate. Dar de ce nu vine ? se întrebă. Ce-mi pasă de el, a fost o cunoștință întîmplătoare, nu trebuie să pun la inimă, mai ales că-i ultima zi“.

Se îndreptă spre dulapul de haine. Împachetase rochiile în geamantanul uriaș, cu etichete lipite de jur împrejur — văzuse asta prin filme : etichetele dau o anume prestanță, iată un om care-a văzut multe locuri și a găzduit în hoteluri cu nume sonore. Cînd venise, portarul căminului și-a aruncat privirea spre publicitatea așternută pe laturile geamantanului. Ana îi citise pe față respectul.

— Am făcut o călătorie în circuit, i-a explicat ea.

— A, da ! a încuviințat portarul, fîstîcit.

Ea a căutat prin buzunare, a descoperit un portchei cu simbolul tîrgului de la Leipzig, i l-a întins :

— Suvenir de la mine.

— Nu trebuie ! s-a apărat el, luînd totuși lucrușorul acela. Vă mulțumesc, aș vrea să călătoresc și eu, în tinerețe am visat să mă fac marinar.

Se uită la ceas. Trecut de șapte, a intervenit ceva. Ce păcat, ultima seară, mîine ia trenul de Constanța. Șovăi în fața dulapului deschis : să ia rochia roșie, ba nu, o să-i fie cald, mai bine rochia de pînză topită, crem, care scosese orășelul din minți, femeile o opreau pe stradă și o întrebau cine i-a lucrat-o, ea răspundea cu nepăsare bine jucată : „E de gata, de la Fondul Plastic !“ Și cînd te gîndești că era cît p-aci s-o cumpere femeia aceea înaltă, plină de bijuterii, care vorbea sîsîit spaniolește și cerea vînzătoarei exasperate rochie după rochie !

Numai el dădea colțul în felul ăsta, făcînd cauciucurile să scoată țipete ascuțite, pe care copiii din stradă

încercau zadarnic să le imite. Cotrobăi cu disperare după șalul mov, îl aruncă pe umeri, potrivi faldurile rochiei, își dădu peste ureche șuvița blondă care-i cădea nestatornic pe obraz — cum o suporți, o necăjea Gelu, o să te uiți cruciș din cauza ei" —, apoi coborî. Gelu o aștepta. Cînd deschise ușa liftului, îl văzu deșirîndu-se din fotoliul din hol și zîmbindu-i cu toată fața lui lungă, energică, de sportiv:

— Sărut mîna. Credeam că ai uitat să vii. Tocmai voiam să-l rog pe tovarășul...

— Îmi luasem gîndul de la plimbare, explică ea încercînd să pară indiferentă. M-am gîndit că a intervenit ceva, mă pregăteam să cobor în hol la televizor.

— Asta-i bună, ultima zi la televizor ! Credeai că scapi așa ușor de mine ? Oricum, scuze pentru întîrziere. Mă ierți, ți-aș fi telefonat, dar n-am avut fise. Vorbind, o împingea ușor spre ieșire, privind-o cu coada ochiului :

— Ești frumoasă și elegantă ! Îmi cresc acțiunile dacă ies pe stradă cu tine !

— Unde mergem ?

El rîse închizînd ușa grea a căminului. Abia cînd erau la adăpost de urechile indiscrete ale portarului, îi răspunse :

— Ne orientăm pe parcurs. Lucrurile aranjate dinainte ies prost. În orice caz, e bine că ți-ai luat șalul, seara se lasă răcoare. Poate mergem să dansăm la „Pescăruș".

— Nu-i rea ideea. Dar fii atent, n-ai voie să bei.

— Vedem noi. La o nevoie, las mașinuța acolo și ne-ntoarcem cu un taxi. Dar nu cred c-o să fie cazul. Duc viață sportivă, ai uitat ? Excesul de băutură este moartea sportivului.

— Am auzit și alaltăieri povestea asta.

— Ah, alaltăieri ! Caz special. După ce i-am bătut pe ieșeni, merita. N-ai văzut ? Nici unul dintre băieți nu venise cu mașina. E regula clubului : cînd e vorba de petreceri, nimeni nu se urcă la volan. Antrenorul are o vorbă : „Ori volan, ori molan". Hai să mergem.

Ea își vîntură pe mînă șalul mov, făcut de Clotilda, își aminti deodată figura ei îngustă, urîțică, lipsită de haz,

în garsoniera din blocul de lîngă gară. Băieții din șantier porecleau blocul acela în fel și chip, dar nimeni nu avea ce să reproșeze locatarelor, strunite de administratoarea grasă și mustăcioasă, care spunea fiecărei nou-venite : „Cînd intri aici, consideră-te la mănăstire. Nu vreau să aud de încurcături, cel puțin dincoace de ușa asta. Am văzut destule la viața mea..."

Ce departe fuseseră toate acestea, timp de o lună ! Îi reveneau limpede în minte, acum, odată cu parfumul „Fidji", cu care Clotilda stropise cu discreție șalul, și Gelu fuma nerăbdător lîngă portiera deschisă, jucînd în palmă cheile mașinii. Ea urcă, îl lăsă pe el să închidă ușa și se simți importantă văzîndu-l cum ocolește, cu pasul lui elastic, prin fața mașinii.

— Pune-ți centura ! îi aruncă Gelu peste umăr, urcîndu-se la volan.

„Poate că aud pentru ultima oară fraza asta ! își spuse ea cu neliniște. Mîine pe vremea asta sînt în gară, aștept acceleratul 801. Și el rămîne aici cu mașina lui roșie și o să găsească pe altcineva căruia să-i poruncească peste umăr «pune-ți centura»."

Gîndul acesta o întristă. Noroc că el, preocupat de volan, nu avea vreme să-i surprindă expresia feței.

De la cămin, în goană pe traseul cunoscut, cu virajele amețitoare, spre Universitate, apoi pe bulevard, spre Piața Victoriei. După ce mașina, strecurîndu-se cu dibăcie, depăși Casa Scînteii, îndrăzni să-l întrebe :

— Unde mergem ? Cred că am trecut de „Pescăruș".

— La Snagov. Aer curat, pădure, ciripit de păsări...

— Bine, dar ne-apucă noaptea pe acolo.

— Și ? Am faruri bune, dacă asta te îngrijorează. Pe unde am colindat eu cu mașinuța asta !

În prima zi, tot așa, plin de el, îi povestise despre meciurile lui, despre călătoriile lui.

— Ești un om important în sport ? îl întrebase.

— Eah ! Important e un fel de a spune. Ca probă, nici n-ai auzit de mine. Și sînt cîteva mii de inși care-ar sta în tribună pe ploaie torențială ca să mă vadă. Iar copiii îmi cer autografe pe stradă. Pe cînd tu...

— Recunosc, n-am cultură sportivă.

„Ultima seară ! își spuse iarăși. Puțină tristețe, puțină nostalgie și multe întrebări : ce va fi cu Gelu, oare ce gîndește acum, stînd la volan concentrat, luînd viraje rapide, își dă seama și el că-i ultima seară ?“

— Auzi idee ! rîse Gelu. Antrenorul nostru vrea să ne facă altă emblemă, un leu pe un fond albastru.

„Ce-l frămîntă pe el ! se gîndi înciudată. Emblema clubului, acum, în ultima seară !“

Vorbi puțin iritată :

— Ar semăna cu reclama unei fabrici de bere !

El mări viteza, întărîtat probabil de observația stupidă și jignitoare.

Încercă să-l împace :

— N-am vrut să te supăr.

— Nu tu. Idiotul ăla care merge cînd pe stînga, cînd pe dreapta. Băă, ai tras ceva la măsea ? Crucea mă-tii ! Iartă-mă, șoferii înjură uneori.

— Am auzit altele mai grozave. Nu uita că lucrez pe un șantier.

— Tocmai mă întrebam : cum ai ajuns acolo ?

— Am absolvit Geologia. Ce să fac într-un birou sau pe bulevardele Bucureștiului ? Cînd mi-am ales profesia, visam aventuri pe munți neumblați, explorări prin peșteri, redeschiderea unor mine părăsite.

— Ai găsit mine părăsite la Canal ?

— Nu, fac expertiza rocilor.

— Nu-ți place, așa-i ?

— Ba da, îmi place. E mai puțin interesant decît la prospecțiuni, dar nici aici nu lipsesc surprizele. Sondăm terenul, luăm probe, le analizăm, se stabilește tehnologia de atac a zonei respective. Dar pămîntul nu e omogen, te pomenești că la zece metri de locul unde ai sondat și-ai găsit humă, cupa excavatorului se izbește de-un colț de stîncă... Atunci trebuie stabilit cît de mare e stînca, prin ce mijloace trebuie înlăturată... Nervi, proteste, de ce nu s-a știut de la început ?

— Mizerie ! conchise Gelu cu ochii la drum.

— Mizerie și romantism. Nu te plictisești niciodată. Pînă și un asemenea bucluc reprezintă de fapt un pas înainte în meserie.

Gelu luă cu măiestrie o curbă largă, urcă o pantă mărginită de lacuri limpezi și liniștite ca un decor de film, depăși în goană cîteva mașini, apoi reduse viteza. Ținînd mîna stîngă pe volan, cu dreapta mîngîie mîna ei așezată cuminte peste poșetă.

— Scuză-mă că sînt indiscret ca un reporter. Ai de gînd să stai mult acolo? Mi se pare o meserie nepotrivită pentru o fată.

— Ești un reporter cam înapoiat, rîse ea. Trebuie să realizezi ceva în viață, nu? Iar dacă ți-ai ales un drum, nu mai poți să dai înapoi.

— Bine, dar ai putea să fii profesoară, de pildă.

— Cînd o să simt că nu mă mai atrag spațiile. Un șantier este vast ca o țară. Te afli tot timpul sub cerul liber, vii în contact cu tot felul de oameni. O viață interesantă. N-am de gînd s-o schimb.

— Romantism! murmură Gelu.

După un răstimp, preocupat de drum, îi mîngîie iarăși mîna.

— Uite, ne cunoaștem de cîteva săptămîni. Pot să-ți spun că am început să țin la tine...

Ea simțea apăsarea mîinii lui puternice și fierbinți. Atingerea o înfiora plăcut. Dar șoseaua se complicase brusc. Un autocamion interminabil depășea cu greu o căruță trasă de cai. Gelu frînă scurt, înjurînd printre dinți, și făcu un slalom eroic printre vehiculele îngrămădite.

— Ți-a plăcut, nu? Așa ceva nu vezi pe toate drumurile!

Îi prinse iarăși mîna. De astă dată Ana și-o retrase:

— Lasă tandrețea și fii atent la drum!...

Terasa vastă din mijlocul parcului se golea treptat. Acordeonistul care se plimbase printre mese cîntînd romanță după romanță își puse instrumentul pe un scaun și ceru ceva de băut. O adiere ușoară veni dinspre pădure, și Ana își înfășură mai bine șalul pe umeri.

— Te gîndești că-i ultima noastră seară?

Gelu goli paharul cu vin negru dintr-o sorbitură, apoi se lăsă pe spătarul scaunului.

— De ce ultima ? întrebă el.
— Mîine plec.
— Și ce, pleci în Patagonia ? Bănuiesc că mai faci, din cînd în cînd, o escapadă prin București.
— Foarte rar, numai în delegație. Concediile mi le petrec la Piatra, la părinți.
— Faci și tu o excepție. Bucureștiul, oricum, alte posibilități de distracție. Vrei să spui că pînă acum toate concediile...
— Două ! spuse ea repede. Sînt de doi ani acolo. Și de fiecare dată m-am dus în concediu la Piatra.
— Schimbă-ți obiceiurile ! rîse el. Hai, nu te supăra. Și dacă-i vorba, pot să vin și eu din cînd în cînd la șantier. Mă urc la volan și-n trei ore sînt acolo. Dacă-ți face plăcere și dacă nu-ți încurc aranjamentele.
— Lasă gluma ! N-am nici un aranjament.
— Serios ?! se miră el. Îți dai seama că n-am vorbit niciodată despre asta ?
— N-am avut ocazia. Ne cunoaștem atît de puțin !
— Destul ca să ne simpatizăm reciproc. Sau ești de altă părere ?
Ea nu răspunse. Se uită la ceas și tresări :
— Gelu, e aproape douăsprezece. Și tu ai tot tras cu paharul !
— Nici o problemă ! se arătă el nepăsător.
— Eram sigură că o să spui fraza asta. Dar să știi că pe șantier, acolo, am văzut tot felul de lucruri. Nu te poți urca la volan acum.
— Ascultă, trebuie să-ți spun...
— Taci. Știu urmarea. Conduci mai prudent cînd te știi că ai băut vin și așa mai departe. Dar astea sînt simple vorbe. Nu mă urc cu tine în mașină.
El rîse zgomotos, întinzîndu-și mîna peste umerii ei.
— Plec singur, draga mea. Dar o să mă ai pe conștiință.
— Gelu, eu vorbesc serios, și tu...
— Toate se rezolvă, o liniști el. Ce mare lucru ? Rămînem aici. Un somn de șase ore, în aer curat, și mîine dimineață, direcția București. Cui îi pasă că am dormit în afara capitalei ?

— Numai să găsim camere.
— Trebuie să găsim, e zi de lucru. Mă duc să mă interesez. Dă-mi buletinul tău.
Ana scotoci în poșetă. Îi întinse buletinul cu un zîmbet :
— Ți-l dau cu o condiție : să nu te uiți la data nașterii.
— Jur ! spuse el ridicîndu-se.
Îl urmări cu privirea cum trecea printre mese, elastic, sigur pe el. Nici nu se cunoștea că a băut. Totuși, de ce să riscăm ? Deși, dormitul aici, un milion de complicații ! Ce-o să spună portarul că n-am dormit la cămin ? Dar e mai bine să-l trezesc la unu noaptea să deschidă ? Ei, om vedea ! Se distră privind stelele de deasupra copacilor.
— S-a făcut ! spuse Gelu voios așezîndu-se lîngă ea. Am mai cerut o sticlă.
Aruncă pe masă o cheie de care era agățat un număr uriaș de plastic.
— Uite și buletinul. N-a mai fost nevoie, am găsit o cameră cu două paturi.
— O cameră ?! tresări ea.
— Ei, cu chiu, cu vai mi-au dat-o ! Noroc că responsabilul e amator de sport, și cînd mi-a citit numele în buletin...
— Cum, să dormim în aceeași cameră ?
— Ce mare tragedie e asta ? Ești geolog, n-ai înnoptat niciodată la o cabană ? La nevoie dorm și opt inși într-o cameră. Cînd ești în excursie, anumite prejudecăți își pierd sensul.
— Totuși, protestă ea, mi se pare cam deplasat...

3 Gura lumii I

— Du-te și cumpără *Informația*.
— Să nu plece.
— Ai timp. Mai sînt zece minute.

— Aşa-i. Toate la-ndemînă. Nu ca la noi, cu chioşcul la un kilometru de gară!

— Bucureştiul, tată, ce vrei?...

*

*   *

— Să-mi scrii neapărat. Convinge-l să-şi scoată certificat medical.

— Nu vrea. Zice că-i e ruşine.

— Dă-o-ncolo de ruşine. Cînd e vorba să vii în Bucureşti, faci şi pe dracu-n patru. Alţii ar da bani grei pentru asta, şi el, prostul!...

*

*   *

— Fă tot posibilul să te-ntorci cu trenul de şase. Nu uita că avem bilete la Operă.

— Ştiu. N-aş vrea să-l pierd.

— Dirijorul, în primul rînd. Un singur spectacol în ţară, la Bucureşti...

*

*   *

— Mai gîndeşte-te, dragă. Dacă te hotărăşti, ai buletin de Bucureşti.

— Cu intrare-n spaţiu?

— Bineînţeles. Mi-a promis tata.

— De ce n-ai spus de ieri? Am dat banii degeaba pe bilet.

— Şi contractul cu fabrica?

— Mă descurc eu. Intrare în spaţiu să am...

*

*   *

— La revedere, şi mult succes!

— Succes, acolo?! Vorba ăluia: locul unde nu s-a întîmplat nimic.

— Oriunde se poate face treabă.

— Îți convine să-mi ții un logos. Ce-ți pasă, reparizat în București !...

4

„Drăguță, gîndi Andrei, dar de ce naiba s-o fi oxigenat ? Poate că i-ar sta mai bine cu păr castaniu, doar are ochi căprui, numai un ochi căprui, fiindcă pe celălalt nu l-am zărit încă, nu s-a întors deloc !..."

O vedea numai din profil, un profil ca acelea de pe ambalajul ciorapilor de nailon, fără cusur.

Și știe că-i frumoasă, și-i place s-o admire lumea, numai că nu se uită deloc încoace !... Hai, duduie, o rugă Andrei în gînd, încearcă măcar o dată, uită-te pe furiș, cu indiferență, cu mîndrie, uită-te de sus, fugar, obraznic, ironic, cu dispreț, cum vrei dumneata ! Uită-te ca la un geamantan lăsat în gară, ca la o filă pe care n-ai scris nimic, dar uită-te ! Ești prea mîndră sau prea tristă, n-are importanță, dispoziția oamenilor din tren se schimbă repede, parcă văd că la coborîre o să-ți duc geamantanul și-o să-mi notez pe-o hîrtioară adresa dumitale, ca s-o pierd peste o zi sau două ! O cunoștință în tren, distracție gratuită și fără perspectivă. Semeni puțin cu cea din rapidul de Timișoara, cum spunea c-o cheamă ? Nume frumos, în tot cazul, i l-am scandat o noapte-ntreagă și-i repetam mereu că numele ei mă inspiră, face din mine un poet și așa mai departe. Cînd să ne sărutăm, conductorul. Parcă ne urmărea anume. Și ce talie avea, dumnezeule ! Cum o chema oare ? Ca să nu mai vorbim de genunchi, dar și genunchii dumitale, degeaba încerci să-i ascunzi, poșeta asta neagră îi pune și mai tare în evidență, ai grijă s-o ții în așa fel încît să-i acopere numai pe jumătate. Ce vezi acolo, domnișoară, nu-i decît un tren, un vagon de dormit cu perdelele trase, poate aștepți pe cineva care n-a venit să te conducă, dar peronul e-n partea cealaltă, măcar pînă la plecare ar trebui să-ți arunci o privire acolo, ei bine,

te-ai instalat pentru vecie pe locul ăsta, cu capul întors pe geam, și nu vezi decît un vagon cu perdelele trase!

— Acceleratul opt sute unu, în direcția Constanța, pleacă peste cinci minute. Trenul are opriri în stațiile...

Ca la o comandă, cei trei ceferiști de pe bancheta de vizavi se uitară la ceas, oftînd. Ca la o comandă, închiseră iarăși ochii și-și lăsară capetele pe rezemătoare. Bătrîna din stînga se închină discret. Blonda, în dreapta, statuie.

Ușa hurui, smucită cu putere. În compartiment năvăli un tînăr blond, cu statură atletică, îmbrăcat în tricou albastru.

— Ana, de ce faci asta? Te-am căutat la cămin, am întîrziat, speram să te găsesc. Pleci cu trenul următor. A fost o neînțelegere, o greșeală a mea, în sfîrșit, coboară, trebuie să stăm de vorbă!

Blonda tresări, întoarse capul, o șuviță de păr auriu îi juca pe obraz.

„Drăguță, într-adevăr, se încredință Andrei. Are ochi frumoși, păcat că i-am văzut numai o clipă..."

Fata se uită din nou pe fereastră și spuse cu o voce joasă, voit indiferentă:

— De ce să stăm de vorbă? Ți-am spus tot ce era de spus. Mă mir că mai insiști! Că mai ai curaj!

Sportivul se uită la Andrei deloc prietenos, îl socotea, desigur, o prezență incomodă. Înaintă un pas, ferindu-se să-i atingă genunchii, și se opri lîngă fată:

— Pleacă cu trenul următor, dă-mi măcar șansa asta. Mergem, stăm de vorbă...

Se înălță să ia geamantanul de sus, din plasă.

— Lasă bagajul acolo! hotărî ea categoric. Nu merg nicăieri!

— Bine, dar nu ne putem despărți așa. Înțelege-mă, am multe să-ți spun. Trebuie să ne lămurim...

Fata făcu o mișcare de nemulțumire și sportivul se uită iarăși, agresiv, în jur. Decis brusc să pară binecrescut, Andrei ieși pe culoar, trîntind ostentativ ușa. La urma urmei, nu-l interesau discuțiile dintre doi îndrăgostiți. Te pomenești că după ce se căsătoresc, el îi face viața infern bietei fete. S-au mai văzut cazuri.

Rîse amar și deschise geamul. Larma de afară spori brusc, năvălind ca dintr-un difuzor dat pe neașteptate la maximum. Mulțimea de capete de pe peron striga, rîdea, făcea semne mulțimii de capete înșirate la geamuri. Pe scara vagonului, o fată se aplecase către soldatul care-o conducea, îl sărută pe obraz, un sărut cast, neutru, ca în gară. În stînga, o mamă încă frumoasă, cu capul dat pe spate, își mitralia fiica, aflată la fereastra vecină, cu sfaturi. Fata răspundea invariabil la fiecare potop de cuvinte:

— Bine, mămico!

De la altă fereastră, un copilaș repeta la infinit:

— Pa-pa, pa-pa!

Andrei trase cu ochiul spre compartiment. Tînărul apucase mîinile fetei, avînd aerul că vrea s-o ridice pe banchetă. Ea rămînea cu obrazul serios și nu se clintea din loc. În sfîrșit, trenul fluieră scurt și porni cu o smucitură ușoară. Atletul țîșni pe ușă și sprintă pe culoar lovindu-se de pereți cu brațele lui lungi, îmbrînci fata pe care soldatul, mergînd pe lîngă tren, o ținea încă de mînă, și sări. Andrei avu vreme să vadă fața impiegatului furios, care desigur îi făcea morală. Mulțumit de spectacol, ridică geamul și intră în compartiment.

— Presupun că era logodnicul dumneavoastră.

— Nu.

Răspunsul căzu ca un tăiș de ghilotină pe firul conversației. „La urma urmei, am ultimul număr din *Rebus*!" se consolă Andrei.

— L-am mai văzut undeva, de asta vă întreb. Nu cumva joacă handbal?

— Nu handbal, ci rugbi.

Ceferiștii dormeau de-a binelea, rezemați unul de altul. Bătrîna privea în gol, cu buzele strînse.

— Exact, jucător de rugbi! insistă Andrei. Îmi amintesc perfect. L-am văzut și duminică, la meci. O să aibă un suporter mai puțin duminica viitoare. Un suporter prețios...

Ana ridică din umeri. Poate trebuia s-o lase în pace și să treacă la *Rebus*, dar știa că fetele nu intră în vorbă așa, de la prima încercare.

— De fapt, pe căldura asta n-are sens să stai în Capitală. Vine vara, azi după-amiază au fost treizeci de grade la umbră. E de preferat o vacanță pe litoral. Mergeți la odihnă, bănuiesc.

Presupunerea păru s-o contrarieze. Făcu un gest de nerăbdare, îndepărtîndu-și șuvița de păr de pe obraz. Andrei tocmai asta voise : s-o scoată puțin din indiferență.

— Mă întorc la serviciu. Am fost în București la o reciclare. Acum am terminat. O iau de la capăt.

Își întoarse de-a binelea fața spre el, cu o expresie decisă, — oare mai vrei să știi ceva ? Andrei mai voia !

— Lucrați în Constanța ?

— Da. Adică pe aproape. La șantierul Canalului.

— Ei ! Colegi ! spuse cu entuziasm Andrei.

— Nu v-am văzut niciodată pe acolo.

— Abia am fost numit.

— Înțeleg ! îl privi fata.

Își trase rochia cît mai mult peste genunchii albi și rotunzi, își potrivi în poală, parcă cu ciudă, poșeta mică, își sprijini capul de colțul dinspre fereastră și închise ochii.

— Sînt teribil de obosită ! explică ea. Aseară am fost la o agapă, iar azi am alergat toată ziua după cumpărături.

Andrei înțelese că n-are rost să mai insiste și se ridică să caute *Rebusul* în plasa de bagaje.

— Tovărășele, i se adresă unul din ceferiști, ești bun mata să stingi lumina ?

— Cu plăcere !

Reveni la locul lui, privind la luminile confuze, ca o ceață lăptoasă, ale Bucureștiului, care rămînea în urmă. Abia acum putea gîndi în liniște. Se afla în trenul care-l duce pentru cîțiva ani la șantierul Canalului. Mai întîi, în orășelul din preajma Tronsonului B.N., un tîrgușor fără semnificație, o stradă principală de unde se recrutează viitorii gineri, ploi de toamnă, intrigi mărunte și... locul unde nu s-a întîmplat nimic ! Bine spus. Mai văzuse atîtea orășele cu viața gravitînd în jurul unui șantier proaspăt deschis. Dincoace de barăci, viața lîncedă a tîrgului. La asta se gîndise oare directorul ge-

neral? „Poți să și renunți, dacă..." Și mama, cu spaima ei de femeie cu un singur copil: „Ce-ai să faci singur acolo?" „Am mai fost pe șantiere, mamă!" „Vrei să spui că știi prea multe despre ele?"

Grea întrebare. Întîlnise zeci, sute de oameni cu cizme de cauciuc și cască de protecție, băuse cu ei cafele și votcă, discutase despre eficiența utilajelor în rocă sedimentară, comentase cifre, metri cubi de excavații, tone de beton, termene de execuție, dar n-avea vreme și nici curaj să vorbească despre viața lor. Abia acum, dacă stătea să se gîndească, își dădea seama că știe foarte puține despre ea. Nici măcar nu se întrebase cu adevărat ce-i acela un șantier. „Poți să și renunți, dacă..."

Fata oftă ușor în somn, își ridică tîmpla de pe rezemătoare și recăzu, de data asta spre stînga, ajungînd cu capul pe umărul lui. Andrei stătu nemișcat, să n-o trezească. „O fată tînără dormind, pictură de... de cine? O fată dormind pe-o pajiște, cu pălărie mare pe cap. Să dormi cu pălărie, ce supliciu! Nu, nu mă clintesc! Numai oamenii nervoși se bîțîie de colo-colo și nu-și găsesc locul. Sau echilibrul. Dar eu am echilibrul ăsta? Nu cumva m-am pripit? Poate că m-a luat gura pe dinainte atunci, dar doamna Biță rîdea, și cînd rîde ea, nu-ți mai dă timp de gîndire. Timp de gîndire! Cît? Procesul deliberării a fost fulgerător, mi-au ajuns cîteva clipe. Adevăratele hotărîri așa se iau. Fără șovăire, fără cîntărirea meschină a avantajelor și dezavantajelor. De fapt, totul era cîntărit mai înainte, demult. Hotărîrea exista în subconștient, trebuia doar stimulată, scoasă la iveală. E vorba de sensul principal al vieții, nu? Am desăvîrșit lucrarea. Am construit deocamdată imaginar, în mintea mea și pe hîrtiile acelea frumoase. Dar asta înseamnă să merg pînă la jumătate. Lucrarea adevărată trebuie să se întrupeze de-acum încolo, în rocă, liniile să se materializeze. De la proiectul meu chinuit noaptea, cu scrumul țigărilor invadînd mereu planșele, pînă la căpitanul care va parcurge cel dintîi tronsonul: „E minunat Canalul. De drag să navighezi pe o arteră ca asta!"

Strîngerea de mînă a căpitanului acela, căpitanul visat, omul pe care nu-l cunosc, dar care există, firește,

și într-o bună zi mă voi urca pe puntea de comandă, alături de el.

«Du-te la Canal să-ți aplici metoda!»

Mi s-a oferit prilejul să fac asta, să duc eu însumi lucrurile pînă la capăt. Mai încăpea dilemă, sau chibzuială, sau refuz? Plus rîsul doamnei Biță. Rîsul acela insinuant, voios, rîs de satisfacție ironică:

«Na, te-a pus în încurcătură, acum să te văd!»

Acolo sînt condiții grele, apar mereu obstacole neprevăzute, ca diabolica de Baltă Neagră. Utilajele sînt suprasolicitate, basculantele se împotmolesc în noroaie, iar peste un an mă vor chema la institut să mă critice în rapoarte ca acelea la care colaboram și eu, rapoarte spirituale, îndulcind cifrele aride cu cîte-o ironie sau exploatînd o statistică pentru o comparație reușită.

«Ești bun de literat, Bîrsane, de ce nu te apuci să scrii foiletoane în presă?»

«Nu vreau să mă reprofilez, tovarășe director-general.»

Și uite că mă reprofilez, că mă duc la Canal, de la concepție la execuție, poate că tocmai metoda mea e cheia. Oho, cheia, sînt un optimist incurabil, un om care știe să-și înfrîngă singur incertitudinile! Oricum, hotărîrea e luată și nici vorbă să dau înapoi. Protestele tatei, inutile. Ce știe el, născut și crescut în București, saluturile vecinilor dimineața, ziarul la prînz?!

«Cum să pleci? O faci pe pionierul, după ce ți-ai croit un drum în viață?»

«Asta-i drumul meu în viață, tată. Sînt inginer constructor, la urma urmei.»

«Dar gîndește-te, copile, ce răspundere. Un șantier nu-i un sertar de hîrtii. Sînt utilaje, sînt oameni, sînt planuri de producție. Ce știi tu despre toate astea?

«O să învăț. Mai ales că toate astea înseamnă, de fapt, a construi.»

«Te-ai gîndit bine, Andrei? Te simți pregătit?»

«M-am simțit pregătit de cum am terminat facultatea.»“

Andrei auzea și-acum trosnetul fin al parchetului, călcat rar și apăsat.

„Bine, du-te. Dar ai grijă!“

Cu mama a fost mai simplu :
„O să-mi vină greu fără tine, Andrei."
„Dar gîndește-te, mamă, îmi împlinesc visul."
„Ești sigur de asta ?"
Întrebarea era pur retorică. N-a așteptat răspunsul, ci s-a apucat să-i pregătească geamantanul.

Dar Livia ? Ei bine, Livia! A fost un prost că nu i-a spus categoric : „Livia, dacă mă iubești cu adevărat, vino cu mine !". S-a temut de răspunsul ei pe care-l știa dinainte. Poate era mai rău dacă-i spunea „Vino", ar fi silit-o să recunoască neputința dragostei lor liniștite, mai mult o prietenie lungă pe care o luau drept dragoste. Se deprinseseră unul cu altul din copilărie, dar asta nu înseamnă mare lucru de la o vreme-ncolo. Refuzul ei era îndemnul acela insistent, disperat aproape: „Rămîi !"

Dacă Livia îndrăznea să vină, n-ar fi avut nevoie de chemarea lui. Livia s-a temut. De necunoscut, de provincia pe care n-o-nțelege fiindcă n-o cunoaște, de lipsa Bucureștiului, de... locul unde nu s-a întîmplat nimic ! Dar cînd ai o aspirație, un țel, o idee ! Se cenzură singur cu asprime : „Îmi fac curaj ? Dar am destul, oameni buni ! Sînt pregătit să iau viața-n piept. Poate trebuia mai demult. Nu, nu-i tîrziu. O treabă ca asta cere mai mult decît curajul nesăbuit al vîrstei. Rămîne de văzut dacă..."

Ana se îndreptă pe banchetă. În lumina slabă care venea de pe culoar, fața ei avea ceva misterios, enigmatic. Își îndreptă eterna șuviță de păr care-i cădea pe obraz și zîmbi stînjenită :

— Iartă-mă, eram frîntă de oboseală. Cred că am dormit mult. Unde sîntem ?

— Oprim într-o gară oarecare, la semnal, domnișoară Ana.

Îi rămăsese căldura ei pe umăr, pe braț. Ar fi vrut s-o recheme și să restabilească acest început de familiaritate involuntară.

— De unde-mi știi numele ?
— L-am prins în zbor de la un jucător de rugbi.
— Deci, vrînd-nevrînd, am făcut cunoștință.

— Unilateral. Trebuie să mă prezint și eu. Andrei. Andrei Bîrsan.

Zîmbetul ei spori. Îl simțea în întuneric ca pe-o undă caldă.

— Politețea cere să răspund : încîntată. Și să-mi spun numele complet : Ana Dragomirescu, inginer geolog.

— Oho ! se bucură el. Te pomenești că tocmai de dumneavoastră o să am nevoie !

— De ce ? Unde ai fost repartizat ?

— La Balta Neagră.

— Bal-ta-Nea-gră ! făcu ea tărăgănat. Nu te invidiez.

— Mi s-a mai spus, în ultimele zile, vorba asta. De ce ?

— Numele i se potrivește ! zîmbi ea. Dar n-aș vrea să te influențez, să am pe conștiință un inginer care-și părăsește postul fără să-l fi văzut încă.

— E așa de grav ?

— Dacă ți-aș spune tot, ai pleca înapoi cu primul tren. Vreau să știi doar atît : că șase kilometri de canal gata finisat, cu malurile consolidate, cu albia adusă la cota finală, nu poate fi declarat gata din cauza tronsonului B.N. În ciuda eforturilor. S-au pompat acolo bani, utilaje, oameni, carburanți. Fonduri suplimentare, nopți nedormite, chemări la întrecere între echipe. Totul fără rezultat. Balta Neagră rezistă. Au fost cîteva accidente, oamenii lucrau în mlaștină, cu cizme de cauciuc.

— Sînt specialist în lucrări pe teren mlăștinos. Am pus la punct o tehnologie nouă.

— Balta Neagră rezistă tehnologiilor noi. Crezi că pînă acum au lucrat acolo niște ageamii ? Ingineri de la hidroameliorații, oameni cu experiență. Dar asta-i altceva. Mlaștină și stîncă, două extreme. O să vezi despre ce e vorba, ne apropiem. Păcat că nu s-a luminat de-a binelea afară...

Andrei ieși pe culoar, căutînd să nu facă zgomot. Ceferistul de lîngă ușă deschise ochii, se uită la ceas în lumina săracă a zorilor și adormi pe loc. Fata îl urmă pe Andrei. Trenul se zdruncină trecînd peste macazuri și Andrei simți umărul ei atingîndu-l. O clipă. Zîmbi, cu ochii pe fereastră.

Mai văzuse Canalul. Mergea cu trenul spre litoral și după trecerea trenului peste podul de la Cernavodă — totdeauna oamenii au o tresărire cînd văd Dunărea cu vapoarele ei aparent nemișcate și mici și anonime plutind către o țintă neștiută — oamenii se întorceau la ale lor, apoi cineva exclama „Canalul !“, și toți se uitau pe fereastră, ieșeau pe culoar să comenteze și să vadă mai bine ce era de văzut : albia uscată, cu malurile retezate strict geometric, pe alocuri căptușite cu mari pietre albe, un șir de basculante așteptînd sub gîtul de girafă al unei dragline, un grup de soldați goi pînă-n brîu, opriți din treabă ca să privească trenul, o limuzină cu portierele deschise în așteptare, cîteva oi păscînd iarba săracă, aproape gri, din preajma terasamentului, o cisternă în pană de cauciuc, o bandă rulantă descărcînd balast din vagoane-platformă, zeci de mașini așteptînd la barieră, barăci, excavatoare, un steag...

— Păcat că nu s-a luminat ! repetă Ana. Pînă aici s-a dat drumul la apă. Dincolo de deal începe Balta Neagră. E trasat tot terenul, mai la est s-a lucrat cu drăgile refulante.

— De ce nu le bagă și aici ?

— Nu pot să plutească. E mîl, nu baltă propriu-zisă. Iar draglinele se înfundă în mîl. Îi auzeam vorbind despre niște utilaje speciale...

Andrei văzu tufele negre de papură și apa lucind ici și colo. Pe mal stătea un excavator cu brațul patetic spre cer. Paralel cu calea ferată, o șosea neagră, cu urme adînci de pneuri. Trenul încetini.

— Privit de aici, pare destul de îngust.

— Iluzie optică. Sîntem aproape de nivelul lui. Numai dacă stai în mijlocul albiei, îți dai seama de dimensiuni. O sută de metri lățime la suprafața solului...

— Cît un teren de fotbal. Sau de rugbi ! adăugă Andrei, apăsat.

— De rugbi, dacă vrei. N-am dreptul să mă supăr pe un coleg pe care abia l-am cunoscut.

— Iartă-mă. N-am obiceiul să fac glume proaste.

— Mă rog. Cert este că tronsonul nostru, cum îl vezi, merge foarte bine, cu excepția zonei mlăștinoase.

— La tehnica actuală, o mlaştină ca asta e un fleac, hotărî Andrei.

— Teoretic da, pare simplu. Dar în realitate e un loc foarte dificil. Maşinile se împotmolesc.

— Înţeleg. Totuşi, mă gîndesc că soluţia mea...

— Ne apropiem ! îl întrerupse Ana. Gara e pe partea cealaltă. Numai acceleratul ăsta opreşte aici, un singur minut.

Se întoarseră în compartiment după bagaje. Andrei îi luă, curtenitor, geamantanul :

— Dă-mi voie. Să-mi plătesc datoria faţă de ghidul meu. S-ar putea, dacă-ncep lucrul, să-ţi mai rămîn dator.

— Sînt gata să te ajut, numai să biruim Balta Neagră. Tare-aş vrea să se găsească o soluţie !

— Acolo, la Bucureşti, speram că s-a găsit ! vorbi Andrei ca pentru sine.

Capitolul doi

1

„Orașul te întîmpină cu o bogăție florală. Strada principală, modernizată în ritm cu construcția Canalului, e mărginită de straturi de flori. În blocurile noi pulsează din plin viața tînărului oraș născut odată cu șantierul. Gospodine trebăluiesc în balcoanele vopsite în culori pastelate. Undeva mai departe, o macara prefigurează locul unei noi clădiri. Iar dincolo de blocuri, căsuțe albe de un pitoresc deosebit, cu garduri asimetrice mărginind străzi strîmbe și înguste, care fac faima acestui tîrgușor cu iz oriental.

Ceea ce dă viață orașului este șantierul. Aici lucrează meșteri vîrstnici, alături de tineri calificați la locul de muncă. Ștafeta experienței trece de la generație la generație.

În răstimpul de cînd s-a atacat lucrarea din zona Bălții Negre, s-au excavat două milioane de metri cubi de pămînt. Cele cinci sute de mașini și utilaje din dotarea tronsonului lucrează și ziua și noaptea, în două schimburi. Entuziasmul tinerilor constructori și-a arătat și aici roadele. Conduși cu energie de ingineri competenți, tinerii constructori, mecanizatori și mecanici, au făcut adevărate minuni. Să-l ascultăm pe unul dintre specialiști : «Ne angajăm să încheiem excavațiile pînă la sfîrșitul acestui an !» Vom încerca să citim printre rînduri : acest angajament înseamnă, de fapt, mii de drumuri cu basculantele încărcate, mii de ore petrecute

la comanda utilajelor, înseamnă elan, luptă cu greutățile, hotărîre de a învinge.

Acesta este sentimentul tonic pe care ți-l dă realitatea șantierului!“

Reporterul Vlad Măgură reciti ultimele rînduri peste coafura impozantă a secretarei și zîmbi mulțumit:

— Cam roz-bombon, dar merge. Șeful meu se dă în vînt după reportaje roz-bombon. Vă mulțumesc, duduie Mona. Rămîn dator cu o ciocolată.

Secretara scoase cu îndemînare hîrtia din carul mașinii de scris, o rîndui lîngă celelalte și-și îndreptă umerii pe spătarul scaunului.

— Nici o datorie, tovarășe Măgură. Ne pare bine că scrii despre șantierul nostru. Aici sîntem cam la periferie, ziariștii nu ne vizitează prea des.

— Mare greșeală! Tocmai nota de inedit. Balta asta, de pildă. Am auzit că e un obstacol serios.

— Ei, vorbe!

— Doar n-o să credeți că mă apuc să scriu despre ea în ziar. Șeful meu nu vrea să se complice, să abordeze chestiuni spinoase. Noi informăm cititorii, atît, și dormim noaptea mai liniștiți decît cei de la...

— Aveam impresia că un ziarist nu trebuie să ocolească lucrurile spinoase.

— Sînt de părerea dumneavoastră. Dar dacă șeful meu... Și pe urmă, ca să fiu sincer, altfel te poți desfășura într-un roman. Eu lucrez de vreun an de zile la o carte despre Canal. Nu reportaj, ci roman. Am tatonat în dreapta și-n stînga. „Ce roman? zic unii. Într-un roman trebuie să ai conflict, dezbateri de idei. Ce situații conflictuale să găsești aici?“ Mă rog! Adevărul e că pe teren afli tot felul de lucruri. Se zice că domnul Blîndu, directorul administrativ, și-a reparat mașina în atelierul Tronsonului B.N. Asta poate fi, nu-i așa, o chestie, dar cum s-o pui în roman, ca să-i dai consistență? Omul a scutit cîteva sute de lei, nu? Însă mașina n-o folosește tot în interesul instituției? A venit să mă ia din gară, cîțiva kilometri buni. Și doar n-am venit pentru el, am venit pentru șantier! Iar eu să-l critic în ziar? Cum adică?

Uşa se deschise cu o bufnitură şi reporterul se întoarse repede. Văzu o siluetă masivă, profilată pe semiîntunericul din hol. Se ridică să-l salute pe Mihai Toma, directorul Tronsonului Balta Neagră.

— Cu respect, tov director!

— Gata, frate dragă?

— Gata! Graţie tovarăşei, care a fost drăguţă şi mi-a bătut materialul la maşină. Îl dau direct la cules, poimîine apare sigur.

— Mă bucur, frate dragă. Pot să-l văd şi eu?

— N-am scris nimic critic, se apără Vlad Măgură.

— Nu-i vorba de asta. Critică, frate dragă, dacă ai aspecte, ne ajuţi să ne îmbunătăţim activitatea. Presa este aliatul nostru, nu-i aşa? Altceva voiam să spun. Poate s-a strecurat vreo cifră eronată, poate vreo denumire tehnică nu-i pusă cum trebuie. Voiam pur şi simplu să te ajut.

— Fireşte, fireşte. Ar fi pentru mine un ajutor. Dacă aveţi cîteva minute libere...

Directorul deschise uşa cu un gest larg şi-l invită pe reporter, cu ochii la articolul de pe măsuţă:

— Poftim, frate dragă. Ce nu facem noi pentru presă!

2 Gura lumii II

— Treci, tovarăşe, la rînd.

— Taci, mătuşă, e şoferul lui Toma.

— Poate să fie şi şoferul lui Napoleon. Ce, n-are voie să stea la rînd?

*
* *

— O basculantă de la Canal a lovit o bătrînă.

— Ai văzut? Ţi-am spus eu că ăştia de la Canal...

— Nici aşa! Ce, toţi şoferii de la Canal lovesc babe?

— Ai dreptate. De unde atîtea babe?

*
* *

— Stîrcea și-a bătut iar nevasta.

— Al dracului tîrg ! Nu poți nici să-ți bați nevasta fără să afle toată lumea. Parc-am avea case din sticlă !

*
* *

— Știam că aici e o florărie.

— S-a mutat în locul coaforului.

— Și coaforul ?

— În locul aprozarului.

— Și aprozarul ?

— În complex. Nici n-au apucat să asfalteze împrejurul lui. Merge repede, ce crezi ?

*
* *

— N-ai fost aseară la „Încurcă-lume". A ieșit un caft a-ntîia.

— Tot ăștia de la Canal !

— Da' de unde ?! Băieții de-aici, din tîrg. Credeai că ai noștri nu se pricep să...

3

Cîțiva pași prin centru : o sută de metri de trotuar frumos asfaltat, mărginit de blocuri roz și bleu, avînd la parter vitrine îmbietoare. Dincolo de ele, înainte și înapoi, șirul de căsuțe împrejmuite cu garduri scunde de piatră, cu fațadele abia ghicite printre pomi. Din colțul restaurantului se desprindea o străduță plină de gropi, cu garduri invadate de verdeață, negre și misterioase. O clipă, Andrei se simți tentat să-și extindă plimbarea în acest teritoriu aparent pustiu. Un Trabant înaintă ca o barcă vitează prin gropi, ieși la asfalt și porni triumfător la vale. În urma lui, un cîine lătră neconvingător. Un ins cu cojoacă și pălăriuță tipică de cioban trecu

pe o motoretă zgomotoasă. O basculantă opri la bordură, lăsă să coboare o fată cu broboadă și cizme de cauciuc, care spuse șoferului „ciao", pe cînd acesta trîntea portiera. Mașina porni, zguduind aerul. În urma ei apăru un vehicul ciudat, pe două roți, tras de un măgăruș cît un cîine, iar bătrînul care-l mîna avea alături, pe paie, un radiocasetofon în funcțiune. Doi marinari trecură în pas cadențat ; prea devreme, ar fi vrut el să le spună, încă nu s-a deschis navigația...

Contrastele îl izbeau la tot pasul. Orașul cel nou începea, totuși, să trăiască.

„Așadar, aici ne facem veacul ! gîndi Andrei. Un tîrgușor liniștit, vorba tovarășului director Toma".

Azi-dimineață se prezentase la el, în baraca proaspăt văruită, cu geamuri scunde și largi, avînd pe ușa principală o firmă simplă : „Tronsonul Balta Neagră". A intrat mai întîi în anticamera înțesată cu afișe de protecția muncii : o siluetă umană sărind speriată din fața unui fulger galben, alta căzînd de pe o schelă șubredă, apoi „Realizările Tronsonului B.N.", și un afiș : „Tovarășe ! Ce-ai făcut azi pentru îndeplinirea planului ?" Secretara cu coafură impozantă s-a oprit din lucru, a ridicat spre el ochii negri, frumoși, cu sprîncene arcuite măiestru. El a salutat-o din prag.

— Bună ziua. Tovarășul director e aici ?

— Da. Pe cine să anunț ?

— Inginerul Bîrsan.

— A, da, bine-ați venit. Tov director vă așteaptă. Ne-au telefonat de la centrală.

A apăsat pe butonul interfonului :

— A venit tovarășul inginer Bîrsan.

Un glas deformat de difuzor :

— Să poftească. Și vezi de niște cafele, Mona.

— Bine, tov director ! și către Andrei : Poftiți !

Biroul directorului arăta confortabil. Uitai că te afli într-o baracă. Perdele frumoase la geamuri, un covor verde-închis cu motive orientale, o masă lungă și îngustă de mahon, cu scaune tapițate de jur împrejur. Directorul, bărbat cu statură masivă, puțin cam rotofei, s-a ridicat să-l întîmpine :

— Bun venit, tovărășe inginer Bîrsan. Eu sînt Toma, directorul afurisitului ăsta de tronson pe care-l critică toată lumea.

— Bine v-am găsit. Am fost transferat la dumneavoastră...

— Știu, frate dragă, și mă bucur. Forțe noi, cum s-ar zice. Și-or fi dat seama tovarășii — a arătat cu degetul spre tavanul barăcii — că aici n-ajung lozincile mobilizatoare. Ca să faci planul trebuie utilaje, trebuie idei, trebuie oameni. Sper să ne înțelegem. Dar ia loc, frate dragă, știu că vii de la drum. Ce mai e nou pe la institut? Ce face tovarășul director-general?

— Bine. El mi-a propus să vin aici. Vă trimite salutări.

— Mersi. Un om de ispravă, am fost colegi, pe vremuri, la Bicaz. O bucățică din șoseaua aia e opera mea.

— Serios?! N-am știut că...

— Îs constructor vechi, frate dragă! O viață-ntreagă am bătut șantierele. Acuma, să mai facă și alții. E rîndul dumneavoastră, tînăra generație.

— În privința Bălții Negre... a început Andrei.

— Lasă, frate dragă, o să tot auzi de Balta Neagră asta. Ai timp destul să te pui la curent cu treburile șantierului.

Secretara a intrat aducînd pe o tavă cromată ceștile cu cafea. Directorul s-a întrerupt, și-a dres glasul:

— Fă cunoștință cu tovarășa Mona, secretara noastră. Fată bună, nu știu ce ne-am face fără ea.

Fata bună a roșit, așezînd cu grijă ceștile pe masa de consiliu:

— Tov director...

— Frate dragă, nu mai protesta. De doi ani de zile lucrăm împreună și nu m-ai supărat niciodată.

— Dumneavoastră nu sînteți supărăcios, a zîmbit secretara.

— Asta-i adevărat, mă-nțeleg cu oamenii. Mona, dacă vine Mitică cu ARO, să aștepte în față. Trebuie să plec la Medgidia, la centrală, să mă cert pentru betoniera aia. Și mai întreabă la poștă dacă ne-a venit răspuns la adresa cu...

— Am întrebat. Nimic.

— Atunci fă o revenire, ad-o s-o semnez.

Fata a ieșit. Directorul s-a întors spre Andrei :

— Asta-i, frate dragă. Probleme și iar probleme. Dar, cu răbdare se rezolvă toate. Uite, Balta Neagră, de pildă.

— Pentru asta am venit aici. Am întocmit un proiect, de fapt o metodă nouă de excavații în teren mlăștinos, cu o draglină adaptată anume.

— Ei, bravo, asta-mi place ! Și eu sînt partizanul metodelor noi, foarte bine că te-ai ocupat de asta. Și cînd ne sosește ingenioasa draglină ?

— O s-o facem noi, aici.

— Glumești, frate dragă. Sîntem șantier, nu uzină de prototipuri.

— Bine, dar aveți o bază de reparații.

— Abia reușește să cîrpească lamele buldozerelor care se rup în stîncă. Habar n-ai cum se rup. Și cupele excavatoarelor. Cu piatra nu e de glumit. Discurile de ambreiaj, pinioanele, rulmenții, mașinile au viață scurtă aici. Nu uita că se lucrează în două schimburi. Și dumneata vrei să... Hm, bine, o să mai discutăm despre asta, timpul le rezolvă pe toate. Unde stai ?

— Deocamdată la cămin. Mi-am lăsat bagajul și am venit încoace.

— La cămin ! Nu se poate, ești cadru de conducere, azi după-amiază avem ședința C.O.M.-ului, se discută și problema locuințelor, să vedem ce putem face.

Andrei a ridicat de jos servieta-diplomat, i-a clănțănit închizătoarea :

— Poate se discută și proiectul meu. Am pregătit o sinteză...

Directorul s-a apărat cu palma întinsă :

— Stai, frate dragă, să-l studiem și noi, să ne gîndim. Trebuie să știi că sîntem în tratative cu suedezii pentru o draglină special construită pentru terenuri mlăștinoase.

— Cu metoda propusă de mine, nu mai e nevoie.

— Serios ?! Bună treabă, numai că... să-ți spun ceva : tronsonul ăsta, mort-copt, trebuie terminat pînă la sfîrșitul anului. Dacă primesc mașina din Suedia, îmi pun capul că-l termin cu două luni mai devreme. Am văzut prospectul, mașină de mare capacitate. Repede și sigur.

Pe cîtă vreme, cu hibridul propus de dumneata, știu eu ? Dacă nu iese nimic ? Ce fac cu planul ? Îți iei dumneata răspunderea ?

— Nu eu. Colectivul...

Își aminti rîsul lui Toma, indulgent, pe cînd se lăsa pe rezemătoarea de piele neagră a fotoliului.

— Vorbe mari, frate dragă. Colectivul se entuziasmează, votează pentru, și, la o adică, tot directorul plătește oalele sparte. Dumneata cum crezi că am rezistat eu treizeci de ani pe toate șantierele din țara asta ? Am avut grijă să merg numai pe teren solid. Să am spatele asigurat. Să nu mă aventurez.

— Bine, dar totul este calculat la precizie. Nu e o aventură, sînt lucruri verificate, studiate pînă la amănunt.

— Ah, nu te aprinde așa, frate dragă ! Să vedem mai întîi ce facem cu draglina aia. Dacă ni se aprobă, e limpede. Cîteva mii de dolari, acolo, și stăm liniștiți. De ce să ne agităm inutil ? Hai, bea cafeaua, că se răcește. Ne-am luat cu vorba. Uite, să-ți spun despre colectivul nostru. Oameni unul și unul. Mă bazez mult pe directorul administrativ, Manole Blîndu. Aici e ca la armată : dacă aprovizionarea nu merge bine, ești pierdut. Carburant, piese de schimb, lopeți, vopsea pentru lozinci, totul e important. Secretarul organizației de bază, maistrul Matei, e un om de ispravă. Lucrează la baza de reparații. Mînă de aur, prestigiu în fața oamenilor. Organizația e cam mică, mult tineret, ca pe orice șantier. Și fluctuație mare. Vin, pleacă... E cîte unul, abia îi aflu numele, și vine să-i iscălesc cererea de transfer. Dar avem un nucleu de bază, oameni serioși. Și secretarul U.T.C., Oancea, tot băiat bun. Și inginerul de la excavații, Teodorescu. O să-i cunoști pe toți. Sper să te familiarizezi repede cu șantierul și cu tot. Deocamdată o să te ocupi de organizarea muncii.

— Muncă de birou deci ?!

— Aa ! Zile-ntregi nu vezi biroul. Trebuie să umbli de colo-colo, să vezi ce se petrece, să cunoști mijloacele de care dispunem în diferitele zone de lucru, să intervii, să dai soluții. O să-ți placă, sînt sigur.

A stat o clipă pe gînduri, a ridicat fruntea cu o mișcare decisă :

— Ştii ce ? Hai să vezi la fața locului despre ce e vorba. Treburile mele pot să mai aștepte. Mergem să-ți arăt șantierul.

— Acum ?

— Acum, s-a ridicat directorul. Mașina e-n față. Lasă-ți geanta aici, n-o să ai nevoie de ea.

— Şi nici nu se asortează, a completat Andrei zîmbind.

Directorul a părut că n-aude ultima replică. În general avea aerul unui om care nu obișnuia să aștepte răspunsul interlocutorului, ci să dea dispoziții fără să-și mai pună întrebarea dacă omul a înțeles, dacă are vreo obiecție ; părea încredințat că tot ce spune el se însușește automat și fără replică. Poate că asta înseamnă autoritate, s-a liniștit Andrei atunci. Poate că altfel nu se poate...

Deși era obosit după noaptea petrecută în tren, ideea îi surîdea ; oricum, va pătrunde de la început în miezul lucrurilor, va afla cu un ceas mai devreme care sînt perspectivele.

Au urcat amîndoi într-un ARO cu prelată ; pe capota motorului și pe parbriz mai străluceau picături de apă, iar covorașele din interior erau proaspăt spălate. Şoferul morocănos l-a salutat pe director cu un respect rigid și i-a deschis portiera din dreapta ; pe Andrei nici nu l-a luat în seamă, l-a lăsat să se descurce singur.

— În tronson, a poruncit directorul.

Mașina a pornit. De pe bancheta din spate, Andrei încerca să vadă tot, să absoarbă prin toți porii imaginile ce i se ofereau. Mai întîi, șoseaua asfaltată pe care goneau basculante ; șoferul se strecura printre ele cu o îndemînare indiferentă ; la o cotitură asfaltul s-a terminat brusc, au intrat pe un drum cu făgașuri adînci săpate de roțile basculantelor.

— Oprește pe dîmb, a poruncit directorul.

Mașina a ieșit din drumul acela accidentat, a luat-o pe alături, peste iarbă ; se vedeau totuși și pe acolo urme de cauciucuri. S-a oprit pe un delușor. Directorul a coborît, și Andrei l-a urmat fără să aștepte vreo invitație. A făcut cîțiva pași înainte, pînă la marginea dîmbului. În față se deschidea deodată o văgăună vastă, cu maluri tăiate geometric, presărată cu zeci de mașini de culoare

stacojie. Andrei văzuse multe șantiere, dar nici unul nu putea sugera proporțiile celui denumit pe scurt Canalul. A recunoscut, dintr-o aruncătură de ochi, zeci de tipuri de utilaje, ca și cum s-ar fi adunat într-o expoziție gigantică ; nu, termenul nu era potrivit, expoziția are ceva static, o inerție, o nemișcare ; mașinile de aici funcționau, brațele lungi ale excavatoarelor se roteau, cupe uriașe de oțel țîșneau spre cer pentru ca în clipa următoare să plonjeze brutal în malul maroniu ; buldozere negre împingeau valuri de pămînt netezind terenul ; autoîncărcătoare cu roți uriașe se frîngeau de la mijloc, întorcîndu-se cu cabină cu tot spre basculantele care așteptau o nouă încărcătură ; dragline puternice cățărate pe o pantă într-un echilibru aparent nesigur își azvîrleau departe cupele susținute de cabluri ; șirul de basculante se perinda încet într-un du-te-vino care sugera un furnicar monstruos ; și toate aceste făpturi uriașe de metal huruiau, trepidau, scrîșneau, bufneau, vuiau, împletindu-și zecile de sunete într-un zumzet continuu, uniform, ca zgomotul de fond al unui aparat necunoscut. În prima clipă, Andrei a simțit că i se taie răsuflarea ; excavația aceasta de proporții ciclopice, căscată sub dealul cu pante domoale, nu semăna cu nimic altceva, cu nici un loc, cu nici un șantier. Privise de-atîtea ori imagini de la Canal pe ecranul televizorului, dar ce operator ar fi putut cuprinde simultan acest peisaj fără pereche, ce aparat ar fi putut reda proporțiile reale ale unei lucrări care — auzise vorbindu-se — se inițiază în lume o dată la un secol ?

— Asta-i o parte din gospodăria mea, a spus directorul care-l pîndea cu coada ochiului. Ce părere ai ?

Andrei a înghițit în sec, și-a dres glasul :

— Nu găsesc un termen potrivit. Colosal e prea puțin zis. Nu-ți vine a crede că asta-i opera oamenilor.

— Și nu sîntem nici la jumătatea lucrării. Mai trebuie adîncit pînă la cota minus douăzeci și făcut legătura cu tronsonul vecin. Pe urmă, finisarea malurilor. Taluzări, protecție, fascine. Abia după aceea, apa. Dar pînă atunci mai este. Mergem mai departe.

A urcat în mașină tot așa, fără să aștepte. Andrei s-a desprins cu greu de peisajul acela fascinant ; printre

mașini se vedeau ici-colo omuleți cu căști de plastic roz ; de sus păreau atît de mici și de neînsemnați, fără protecție în mijlocul mașinăriilor care albăstreau aerul cu eșapamentele lor.

— Mitică, du-ne sub deal, a spus directorul șoferului. Fără să ne răstorni.

— O să-ncerc, a mormăit șoferul.

Mașina s-a urnit, s-a avîntat iarăși prin făgașuri, săltînd ; coborau o pantă, pe drumul acum îngustat ; cînd venea vreo basculantă din față, Andrei avea senzația că vehiculele n-au destul loc să se strecoare unul lîngă altul. Mihai Toma s-a întors spre el :

— Totdeauna îmi aduc pe dîmb musafirii. Ce se vede de acolo convinge mai mult decît un discurs. Păcat că peste-o săptămînă, două o să dispară. Anume l-am ocolit, e un fel de post de observație.

— Și Balta Neagră ?

— E peste deal, spre est. Deocamdată, pămîntul e neatins. Niște măsurători, stuf și o colibă pentru pescarii amatori.

— Aveți pescari amatori pe-aici ?

— Destui. Nu prea avem timp. Mai mult pe musafiri îi ducem, știi, e pitoresc. Am în dulap un set de undițe și tot ce trebuie. La noi e o tradiție să ne primim bine oaspeții. Și nu degeaba. Altfel discuți cu un furnizor de utilaje pe malul bălții, cu undița-n mînă. Apar tot felul de nevoi, vin delegați din toată țara... Trebuie să știi să te porți.

Au trecut pe lîngă două buldozere care, față-n față, împingeau pămîntul ca să formeze un fel de deal mic ; motoarele trăgeau în greu, se vedea după fumul negru care țîșnea pe eșapamente ; directorul a deschis portiera din mers, a făcut un gest de amenințare cu mîna ; a trîntit portiera :

— Copiii ăștia omoară mașinile. O să-i ating la primă. Într-o zi au legat buldozerele cu un cablu și-au început să tragă, voiau să vadă care-i mai puternic. I-am retrogradat cu o clasă, dar văd că...

Mașina derapa, traversa gropi, se înfigea cu lăcomie în băltoace adînci, ai fi zis că era supusă unor teste

de rezistență. Parbrizul se acoperise, încet-încet, de un praf roșcat. În cele din urmă s-a oprit. Directorul a deschis portiera ; de afară a năvălit vuietul unui motor puternic.

— N-ai încălțămintea potrivită pentru...

— Nu contează, a spus Andrei. Știam că nu vin la bal.

A aterizat eroic pe solul moale. Cînd a vrut să facă un pas, a simțit strînsoarea nămolului ; abia și-a dezțepenit pantoful pentru pasul următor. Directorul o luase înainte, către malul galben-roșcat, brăzdat de mușcăturile paralele ale cupelor de excavator. Andrei a privit în jur. Se afla pe fundul unei gropi imense, de dimensiunile unui stadion. În partea de unde veniseră, pămîntul urca mai lin, închipuind un drum de acces pe care cobora prudent o basculantă uriașă. În colțul din dreapta al gropii, la vreo cincizeci de metri depărtare, lucra o draglină : cupa se înfigea în pămîntul galben-roșcat, se ridica dintr-o mișcare armonioasă și poposea cu precizie deasupra benei de metal a basculantei. Pămîntul cădea cu un sunet mat, vîrfuind încărcătura deja existentă.

— Acolo-i Oancea, ți-am vorbit de el, secretarul U.T.C., a spus cu mîndrie directorul. Vrea să doboare recordul : două mii de metri cubi excavați într-un schimb.

— Și norma cît e ?

— Depinde de teren. Aici, cam o mie de metri cubi. Iar el vrea să facă dublu, îți dai seama ?

Draglina a emis un semnal gros, ca șuierul unei sirene de vapor. Basculanta s-a urnit, legănîndu-se și scîrțiind din arcurile ei enorme ; zgomotul motorului se împletea cu plescăitul celor șase roți care mestecau cu spor milul.

— Asta-i distracția noastră ! a rîs directorul. Deocamdată nu mai înaintăm spre est. Dincolo de dealul ăsta începe balta propriu-zisă. Acum lărgim, adîncim, finisăm excavația pe care-o vezi. Între timp, o să vedem ce facem cu balta.

A mers cîțiva pași, convingîndu-se că Andrei îl urmează, și s-a apropiat de draglină. Brațul mașinii a executat iarăși rotația elegantă, parcă fără efort, și Andrei

a simțit mirosul de motorină arsă. A duruit pămîntul în bena basculantei, apoi a sunat iarăși sirena. Basculanta a plecat, alta tocmai coborîse panta.

— Are ritm, a observat Andrei.

— Băiat bun, a încuviințat directorul. Măcar de-am avea mulți ca el.

Mecanicul draglinei a deschis ușița cabinei, s-a aplecat afară. Andrei îi vedea obrajii rotunzi ca de fată, îmbujorați de căldură, zîmbitori :

— Să trăiți, tovarășe director.

— Noroc, frate dragă, merge ?

— Vreo nouă sute pîn-acum. Și mai am cîteva ore bune. O mie cinci sute fac sigur astăzi.

— Bine, dă-i bătaie. Ne-a venit tovarășul inginer Bîrsan, de la București. De-acum încolo, stabiliți cu el planul zilnic.

— Să trăiți ! a spus Oancea către Andrei. Vă caut cînd termin schimbul.

Avea un glas subțire, puternic — din cauza zgomotului, presupuse Andrei — și rostea cuvintele distinct, ca un actor.

— Spor la treabă ! i-a strigat Andrei. Mașinile vin la timp ?

— Se mai poticnesc pe drum. Penele de cauciuc, astea ne omoară. Peste tot cuie, scoabe, sîrme, ca pe șantier. Dar una peste alta, merge.

Directorul l-a luat de braț pe Andrei, l-a ajutat să pășească peste o groapă cît o cadă de baie, plină cu un lichid gălbui-tulbure. Privind marginile lustruite ale gropii, Andrei și-a imaginat truda vehiculului care încercase să iasă de acolo.

— Teren mlăștinos ! s-a scuzat directorul. Dar după cum vezi, ne-am descurcat.

În urmă a șuierat iarăși sirena draglinei. O nouă basculantă venea la încărcat. Un bărbat negricios, între două vîrste, a coborît de la volan și a venit cu pași mari spre ei :

— S' trăiți, dom' director. Vă rugasem și eu pentru un drum acasă.

— Vrei să discutăm aici, în drum, frate dragă ? s-a răstit directorul. Vino la birou, cînd termini treaba.

— Păi la birou nu vă găsesc.
— Cîte zile vrei ?
— Trei zile, mi-am ridicat casă nouă și vreau să văd ce-au făcut meșterii.
— Bine, lasă cererea la secretară. De cînd n-ai mai fost acasă ?
— Ă, să tot fie... a început omul lungind cuvintele.
— Bine. Dar recuperezi cînd te-ntorci.
— Păi și-așa...
— Știu, știu, lucrați peste normă, toată ziua aud asta.

Draglina a dat semnalul. Șoferul a salutat cu mîna la cozorocul șepcii și a plecat în fugă. Directorul a zîmbit spre Andrei :

— Băieți buni, dar trebuie să-i ții din scurt. Hai să-ți arăt un sector al dracului.

Sectorul „al dracului" era partea de est a tronsonului : canalul traversa un delușor de vreo douăzeci de metri înălțime.

— A trebuit tăiat de sus pînă jos și cărat cu basculantele, a explicat directorul. Piramidele din Egipt sînt joacă de copii pe lîngă asta. Să muți o sută de metri de deal !

— Este, într-adevăr. Dacă s-ar fi lucrat cu tîrnăcopul, ar fi durat un secol.

— Nu-i numai atît. Cînd ajunseserăm pe la jumătate, ne-am pomenit că dealul vine după noi. Un pămînt ciudat, sfărîmicios. La fiecare ploaie, aluneca la vale. Gata-gata să se surpe peste oamenii care lucrau la baza lui. A trebuit să modificăm proiectul : niște contraforți și deasupra, pe mal, canale care să regularizeze căderea apei. Operă de artă, nu alta.

S-au apropiat de capătul malului. La vreo zece metri înălțime, un betonist agățat în frînghii finisa picioarele oblice de beton. Dealul astfel retezat semăna cu zidul unei cetăți. Între baza lui și canal rămînea spațiu pentru o șosea de dimensiuni obișnuite. De sus, o instalație cam rudimentară cobora o căldare cu ciment.

— Dă-te mai într-o parte, că dacă se rupe frînghia aia... l-a avertizat directorul. Știi, progresul tehnic e bun

și el, dar uite că aici n-ai cum să bagi tehnica. Toți oamenii, săracii !

— Vă plași, dom' derector? a strigat betonistul, arătînd cu mistria spre zid.

— Merge. La poloboc, l-a lăudat directorul.

— Acuma nu-mi mai daț retrogradari...

— Tot n-ai uitat, mă, lasă că trimestrul ăsta te pun la primă și sîntem chit.

Betonistul s-a repezit cu un entuziasm nou la căldarea cu mortar, începînd să aplice materialul cenușiu pe suprafața și așa netedă. Cîteva fărîme de ciment au căzut lîngă ei.

— Cam asta era de văzut, a precizat directorul. Moldoveanul ăsta e un meseriaș foarte bun, dar cam trage la măsea. Într-o zi s-a urcat beat acolo unde-l vezi. Și-a pierdut echilibrul, noroc că purta centură de siguranță. Suspendat la înălțimea aia, și cu vinu-n cap ! Țipa și se zbătea, pînă să vină alții să-l tragă sus, îți închipui ce circ a fost. L-am ars cu o retrogradare pe trei luni, ce să fac ? Asta-i, frate dragă, aici trebuie să fii cînd moașă, cînd zbir. Altfel scapi lucrurile din mînă și se duce totul dracului. Să conduci un șantier nu-nseamnă numai să iscălești hîrtii. Acuma hai să mergem, că mi s-a făcut foame. Normal, după atîta alergătură. Ce spui de șantierul nostru ?

— Încerc să-l înțeleg, a răspuns Andrei aruncînd încă o privire dealului aceluia retezat geometric ca un zid de cetate.

Mai întîlniseră și alți oameni. Schimbaseră două-trei vorbe. Fiecare cu păsul lui, cu problemele lui. Directorul avea un fel anume de a se purta, o grosolănie veselă, mai degrabă o jovialitate de feudal, o fi avînd și el dreptate, aici sînt tot felul de oameni și trebuie să știi cum să-l iei pe fiecare. Să fii moașă, pedagog, duhovnic și procuror la nevoie. Înțelegea, treptat, că șantierul e o lume cu legile ei, cu sistemul ei de valori. Sistem în care el, directorul Toma, își aroga dreptul de a avea ultimul cuvînt.

Așa se petrecuse și după-amiază, la ședința Consiliului oamenilor muncii. Directorul a spus o frază despre

stadiul îndeplinirii planului, despre noua etapă de efort, apoi, cu un aer brusc preocupat, a intrat în subiect vorbind mai mult pentru Andrei :

— V-am convocat pentru o ședință operativă. Scurt și eficient, ca de obicei. În primul rînd, vă prezint pe noul nostru coleg, tovarășul inginer Bîrsan, de la Institutul de cercetări. Colectivul nostru se întărește, așadar. Să-i urăm bun venit. În numele C.O.M.-ului — sper că sînteți de acord — vreau să-l asigur de tot sprijinul nostru. Punctul doi....

Și tot așa, vorbind în fraze scurte, „la obiect", cum făgăduise, enunța probleme, întreba dacă sînt obiecții, nu, nu sînt, deci se aprobă ; trecea la următoarea chestiune, privindu-l cînd și cînd, cerîndu-i parcă părerea despre această probă de operativitate. Nici n-a amintit de „metoda Bîrsan", în schimb și-a exprimat certitudinea că Balta Neagră va fi în curînd învinsă, prin intervenția draglinei suedeze.

Rememorînd scena, Andrei își dădu seama că grăbise pasul, ca unul căruia i-a sărit țandăra. Își impuse să fie calm. Soarta unei lucrări nu se decide bătînd din palme. Amurgea. Se întoarse pentru a treia oară pe stradă, în fața restaurantului, și o luă în sens invers, de pe acum plictisit de vitrinele pe care le trecuse fără voie în revistă. Depăși un grup de tineri așezați pe obstacolul scund de beton, un fel de gard sau o banchetă foarte lungă, care separa șoseaua de parcul întunecat. Pomii păreau negri acum. Printre tufișuri stăruiau pete cenușii de lumină, oare se aventurează cineva, seara, în parcul acesta ? Tinerii ședeau pe balustrada de piatră și cîntau încet, unul din ei ținea ritmul cu chitara, mereu pe același acord, probabil singurul pe care-l știa. Cîntau un cîntec oarecum englezesc, judecînd după silabele incerte, un fel de „bau-uau", care reveneau pe alocuri, înlocuind textul veritabil. Depăși grupul pasionat de muzică și se pomeni iarăși în fața vitrinei magazinului universal. Trecu mașinal în revistă mărfurile expuse : mașini de spălat, coase, caiete, insecticide, pungi cu semințe de flori, oale și crătiți, truse de chei, lămpi, lanț pentru fîntînă, cizme de cauciuc, termometre, pălării, pompe pentru stropit via,

geamantane, clei de tîmplărie, ochelari, plasă de sîrmă pentru gard, damigene, vopsele, difuzoare, pînze de ferestrău... „Încearcă să stabilești ocupația de bază sau preferințele locuitorilor după acest talmeș-balmeș!", rîse. Nici un semn, nici un indiciu, parcă sînt puse anume să deruteze.

Porni mai departe, prin fața autoservirii. Uite-l și pe un cunoscut de la ședința C.O.M.-ului, șeful serviciului personal. A cumpărat o pîine. E o distincție să-ți ajuți nevasta la cumpărături, și tovarășul de la cadre trebuie să fie exemplu. Ce treabă pentru C.O.M., problema locuințelor! E și asta o problemă, oamenii trebuie să trăiască bine, dar, tovarăși — a vrut el să le strige —, tovarăși, ca omul să trăiască bine trebuie să crească productivitatea, asta-i, productivitatea, directorul făcuse o aluzie, mai mult pentru el, avem productivitate mică, utilajele sînt suprasolicitate, uzură rapidă, a-bia-o-scoa-tem-la-ca-păt-cu..." Ar fi trebuit să vorbească directorul ceva despre perspectivă, să arate avantajele metodei lui, de ce să dăm aur pentru o mașină cu firmă celebră, cînd putem face și noi una cu aceeași productivitate? Dar lui nici nu i-a dat cuvîntul, le-ar fi vorbit despre efortul valutar al statului, despre criza de materii prime, despre autoutilare.

Visuri! ar fi răspuns în cor membrii C.O.M.-ului, ținînd isonul directorului, abia-o-scoa-tem-la-ca-păt-cu..., probabil cîndva, în viitor, nu probabil, ci sigur, oameni buni, trebuie să terminați cu așteptarea asta care vă mănîncă nervii, acțiune și îndrăzneală, în acest loc se întîmplă ceva, se construiește Canalul! Povestea cu locuințele a venit tocmai bine, dar de ce nu s-a pus în discuție problema principală? La urma urmei, pentru asta a venit el aici, să-și aplice metoda, nu să facă planificarea utilajelor....

Lumea s-a rărit pe stradă, la ora nouă nu mai e nici țipenie. Ce-ar triumfa Livia, dac-ar fi aici! Dar nu este, n-a vrut să fie, și poate nici el n-a insistat destul...

„Să nu mă mai gîndesc la asta, trecutul incomod ne atîrnă de picioare lanțurile părerilor de rău! Să privim înainte, chiar dacă abia-o-scoa-tem-la-ca-păt-cu..."

4

Mihai Toma își cufundase pîn' la gît trupul masiv în cadă, aproape dormitînd în atmosfera umedă și fierbinte. Oglinda devenise mată, iar becul din perete părea gălbui și depărtat prin puful alb, imaterial, care umplea încăperea. Obiectele din jur își pierduseră conturul. Numai bateria de robinete cromate strălucea crud în această lume vagă.

— Elena ! strigă Mihai Toma.

Și cum nu primi nici un răspuns, vocea lui urcă undeva spre tenor unu, registru inaccesibil în împrejurări normale :

— E-le-na !

— Ce-i dragă, de ce țipi așa ? veni răspunsul de pe hol.

— N-auzi cînd te strig ? Hai și masează-mă pe spate. Cred că m-a tras curentul în mașină.

Elena Toma intră suflecîndu-și mînecile capotului lung, roșu, cu trandafiri mari galbeni. Mînecile scoaseră la iveală brațele-i slabe, dar viguroase.

— Uf ! Ce abur s-a făcut ! îl mustră ea. Să las un pic deschis, că te înăbuși !

Aerul proaspăt făcu o breșă în închisoarea albă și lucrurile își reluară conturul adevărat.

— Strigi așa de parc-ai fi pe cîmp, reluă femeia.

— Las'că nu se aude. Ziduri solide, strat fonoabsorbant...

— Nu te mai lăuda atîta !

— Special am amenajat apartamentul, ca să nu ne stingherim unii pe alții. Să nu-mi aud vecinul cînd strănută. Dar închide ușa, frate dragă ! Ți-am spus că sînt răcit, nu știu ce naiba...

— Te mai și miri ? Om în toată firea, bați coclaurii cu pușca-n spinare ! îl mustră ea săpunindu-i zdravăn umerii grași. Dac-ar afla lumea că fugi după iepuri, în loc să-ți vezi de slujbă...

— Și asta-i tot slujbă, gemu directorul. Mai încet, că mă deznozi. Parcă ai clește patent în loc de degete.

Crezi că de plăcere m-am dus? A venit cineva de la protecția muncii.

— Mă așteptam să te întorci tocmai diseară.

— M-am întors acum. Individul nu e amator de vînătoare. Trebuia să-l duc la cramă, nu m-am orientat.

— Tu te-ai orientat totdeauna în relațiile cu oamenii.

— Mai sînt și excepții.

— Hai, ajunge atîta bălăceală. Parc-ai fi un țînc!

Mihai Toma se ridică, stînd cam cu spatele. Elena își făcea de lucru cu prosoapele. Directorul profită de neatenția ei și-și examină în oglindă pîntecele strălucind de apă. Dădu nemulțumit din cap și-și îndreptă umerii ca un soldat ieșit la raport. „Tot degeaba! gîndi. Pe cînd Manole ăsta..."

Îl văzuse într-o zi, pe șosea, cînd Opelul avusese o pană de cauciuc. Manole își scosese cravata și cămașa, înjurînd. Rămăsese numai în maieu. Mihai Toma îi vedea brațele brune, cu mușchii bine conturați, și umerii pătrați, colțuroși. Îl invidiase, arăta ca la treizeci de ani. Și doar erau de-o seamă!

De mîine va începe gimnastica, fir-ar să fie! Apoi se întoarse către ușă:

— Papucii! Și vezi de-o cămașă albă. După-amiază plec la Medgidia, avem o întîlnire tovărășească.

Tocmai ieșea din baie, bucuros de lenea dulce care-i învăluia toți mușchii, cînd se auzi soneria. Își puse repede halatul și fugi în dormitor, tîrșiindu-și papucii. Lăsă însă ușa deschisă, curios.

— Sărut mînuțele, doamnă! se auzi glasul lui Manole Blîndu. Tovarășul este acasă?

— Aici sînt! strigă Mihai Toma prin ușă. Intră, Manole!

— Și nu te mai șterge atîta, că nu-i noroi afară, adăugă moale Elena.

Manole Blîndu făcu o mică plecăciune, respectuoasă și familiară totodată, de prieten al casei. Intră în dormitor, stingherit de faptul că-l găsește pe director într-o asemenea ținută.

— Să trăiești, să trăiești, tovarășu ! repetă el pe cînd Mihai Toma îi strîngea mîna cu palma lui moale și fierbinte. Am venit să aranjăm cu întîlnirea aia...

Directorul se așeză pe pat, strîngîndu-și femeiește halatul, și-i arătă lui Manole taburetul cubic, de piele roșie, cu o cămilă aurie imprimată deasupra.

— Mergem, Manole. Bine c-ai venit, voiam să stăm un pic de vorbă. Despre inginerul ăsta nou, Bîrsan. Știi ce-i în capul lui ?

— Știu, tovarășu, am auzit ! se așeză Manole cu grijă pe taburet. Vrea să renunțăm la import, să improvizeze el nu știu ce mașinărie !

Directorul tuși nemulțumit :

— Vine cu idei. Vrea să ne modernizăm, ai ?

— Și să renunțăm la import ! apăsă Manole. Afirmă că după metoda lui nu-i nevoie de draglina suedeză.

— Nu-i nevoie ! sări directorul. Dar pe mine m-a întrebat cineva ? I-am spus clar individului...

Se înfășură mai bine în halatul lui flaușat și începu să se plimbe agitat prin cameră.

— Vrea să adapteze draglina noastră pentru baltă, continuă Manole Blîndu, ridicîndu-se și el.

— Spune-i că n-avem ce ne trebuie.

— Nu ține ! Ne-a prins într-un moment cînd avem supranormativ de buloane pentru șenile.

— Iar supranormative, Manole ?

— Ce să facem ? Se încheia anul și mai erau fonduri necheltuite. Am comandat buloane pentru ani de zile.

— Tîmpită chestie ! făcu directorul și-și trecu palma peste chelia nădușită brusc. Uitasem de ele.

— Nu le-am luat de bunăvoie, tovarășu. Ni le-a vîrît pe gît. Dacă nu le luam, ne refuzau comanda de pistoane și segmenți. Iar fără pistoane, cum să zic ?!

— Manole, ți-am spus de-atîtea ori că nu-mi plac combinațiile astea.

Pe obrazul brunet al lui Manole Blîndu se așternu un zîmbet amar.

— Parcă mie-mi plac ? Dar riscăm să stăm pe loc cu planul. Și, la urma urmei, avem acte pentru toate. Putem justifica pîn'la ultimul bănuț.

— Și mașina ?

— Aia-i mașină ? îndrăzni Manole umil, apoi se corectă : Acuma este. Îmi dăduseră o rablă. Trei luni am ținut-o la baza de reparații, pînă au pus-o pe roate. Plus o groază de bani, pentru piese.

— Nu te mai văita. Dac-o dădeai la Ciclop, te-ar fi costat și manopera.

— Asta-i adevărat. Dar eu nu i-am servit pe ei ? Cînd le-a trebuit ciment pentru fundamentul strungului carusel, nu m-am zbătut pe la toate forurile ?

— Cum necum, ți-ai făcut o mașină pe cinste.

— Era și păcat, tovarășu. Cînd ai condiții, orice se poate face. Toată chestia e să știi cum să-i iei pe oameni.

— Și să abuzezi de...

— Eu, abuzez ?! Asta-i bună ! Am grijă să respect legea. Și să fie toți mulțumiți. Era mai bine dacă-i lăsam în aer cu strungul ?

— Nu-i vorba de ai noștri. Mă gîndesc la stocuri.

— N-are nici o legătură.

— Chiar n-are ? întrebă directorul tărăgănat.

— Pe onoarea mea ! Mașina am cumpărat-o după ce o dăduseră la casare. Arăta ca vai de mama ei ! Proces-verbal, forme-n regulă. Mie-mi place să lucrez curat. Mai ales cînd sînt la mijloc banii statului, cum zice conducătorul meu științific, consilierul ministrului.

— Apropo, cum mai stai cu doctoratul ?

— Iar l-am amînat, ce să fac ? Sarcini multe, parcă nu știi, tovarășu ?

— Știu, Manole. De fapt, nu-i nici o grabă. Principalul e că ai început.

— Păi da. E o chestie, doctorand în economie ! Mă dau în vorbă cu furnizorii, le strecor, așa în treacăt, ca pe un fapt oarecare, ei schimbă tonul „aha, sînteți la doctorantură ?“ Nu-s un lăudăros, tot în interesul șantierului, altfel discuți. Însă acuma, dac-a venit domnul Bîrsan ăsta cu ideile lui, nu știu ce-o să fie. Mă-ntreb așa, ca omul : cum, tovarășu, cînd ai izbutit să convingi că importul e necesar, să lași totul baltă ? Conducătorul meu științific, consilierul ministrului, m-a ținut o dimineață-ntreagă la discuție. Toate ca toate, banii statului, așa spunea. Eu nu mă joc cu banii statului, tovarășu. Avem o investiție ? Hai s-o realizăm.

— Nu te enerva, spuse directorul. Deocamdată nu ți-a spus nimeni că renunțăm la import. Răbdare. Întîi planul, producția curentă. Cum să scot din circuit oameni, utilaje, ca să realizez o mașină despre care nu știu nimic?

Fața întunecată a directorului administrativ se mai lumină un pic:

— Asta mă gîndeam și eu, tovarășu. Planul, că din asta dăm pîine muncitorilor. Nu ne arde de experiențe.

Directorul izbucni în rîs și-l bătu pe umăr.

— Ți-am spus eu să nu te enervezi! Cei de la bază ce spun?

— Ce să spună? Băieți de-ai noștri, ne cunoaștem de-o viață, vorba cîntecului. Toată zestrea bazei mie mi se datorește. Dacă nu mă zbăteam eu, cu relațiile mele, mai vedeau ei repartiție pentru oxigen, și azbest, și cuțite de strung? Acum au început să execute și comenzi pentru S.M.A.-urile din jur. Dau beneficii, tovarășu, și-atunci cum să mă contrazică? Azi-dimineață i-am suflat lui Gheorghe de la turnătorie o vorbă în sensul ăsta...

— Manole, să nu se afle povestea asta, că eu unul...

— Mihai, așez masa! îl întrerupse Elena din ușă. Domnule Blîndu, sper că nu mă refuzi.

— Doamnă, mi-ar face mare plăcere, dar am aranjat un prînz la I.A.S. cu un tovarăș de la București.

— Măcar un aperitiv, acolo, insistă ea. A adus Mihai niște...

— Cu cine zici că iei prînzul ăla? întrebă directorul intrigat.

— Un tovarăș pe linie de investiții.

— Oricum, o țuică de pere trebuie să bei cu mine. Așa, pentru poftă de mîncare!

5

— Mă duc la gară, spuse Oancea. Trebuie să vină geanabeții ăia. Zău, dom' Blîndu, nu s-ar putea o mașină, ceva?

Manole Blîndu întinse mîna și-i încheie nasturele de la buzunarul de sus al salopetei :

— Auzi, tovarășu, n-ai vrea să-ți dau mașina direcției ? Lasă-i să vină pe jos, îs băieți tineri. Să vadă ce e șantierul. Prea îi corcolim.

— Dar au bagaje, îs nedormiți, ca oamenii de la drum !

Manole Blîndu își trecu degetele prin părul negru, frumos tuns. Privi în dreapta și-n stînga, apoi hotărî :

— Bine, ia-l pe Stan cu microbuzul. Dar să scoată motorina pe parcurs. Nu ne jucăm cu banii statului.

— Vă mulțumesc. Am plecat, Stan ăsta se scoală greu dimineața.

— E de-al vostru ! rîse ironic Manole Blîndu. Dacă nu-l scuturați nițel prin ședințe ! Hai, du-te.

Oancea salută cu mîna la basc și plecă în fugă spre baracă. Lucra de doi ani aici, pe șantier. În primul an, ca soldat, se calificase pe draglină. Număra, în rînd cu toți, zilele — celebrul „A.M.R." scris pe pereții dormitorului, desenat cu degetul pe parbrizul prăfuit al utilajelor : „A.M.R. 25" — Au Mai Rămas 25 de zile — locotenentul înnebunea cînd vedea asta, îi făcea reacționari și le promitea pedepse. Cînd a ajuns la A.M.R.—zero, îl apucase un fel de tristețe și făcuse cerere să fie angajat la Canal.

— Faci pe nebunul ! l-a certat sergentul călcîndu-și cu sîrg pantalonii civili abia scoși de la magazie. După două săptămîni o să regreți.

— De ce să regret ? Nu tot pe șantier mă duc ? Aici măcar știu cu ce se mănîncă.

— Eu unul abia aștept să mă întorc acasă. Lucrez la irigații, frumos, seara iau trenul, mai o tablă, mai o sticlă de molan, mai un banc cu Bulă și hop în Gara de Nord.

— Și te culci ca să te scoli cu noaptea-n cap și să prinzi trenul ! Păi cînd lucram la Mizil, la blocuri, dormeam în casa mea, în patul meu, și o dată pe lună hai la București. Filme, Cișmigiu, bar. O dată pe lună e destul.

— Ești fraier! a conchis cu convingere sergentul. Peste vreo două luni să-mi scrii. Îți păstrez un post la irigații.

— Nu plec eu d-aici.

Nu plecase. Era greu, mai ales că-l repartizaseră, văzîndu-i certificatele și știindu-l draglinist cu experiență, la Tronsonul Balta Neagră. Între timp se mai schimbaseră lucrurile ; baraca în care locuiseră provizoriu fusese transformată în magazie de piese, veniseră utilaje noi, se construiseră barăci mai mari, cu etaj și cu balcoane de P.F.L., în care cei mai în vîrstă puseseră ghivece cu flori aduse de neveste. Alții se mutaseră în tîrg, la bloc. Dar era cam departe, și cînd lucrau de noapte tot la baracă trăgeau...

În dormitorul mare, cu opt paturi, văzu un singur om. Se apropie de el :

— Stane ! Mă Stane, mă, scoal', c-a venit lăptăreasa !

Stan trase pătura peste cap și mormăi ceva de paște. Dar Oancea nu-l slăbi :

— Hai, mă, că facem un drum pîn-la gară. A spus dom' Blîndu. Îi luăm pe ăia trei care vin de la București.

— Poa' să vie și de la Paris ! mormăi Stan sculîndu-se totuși. Numai pe mine mă găsește, parcă-s pompier, să fiu al mamii ! Dă-mi o țigară.

— Așa, pe nemîncate ? se miră Oancea.

— Viață de șofer, ce să-i faci ? Dă-mi și-un foc.

Se îmbrăcă la iuțeală, fumînd. Îi explică lui Oancea :

— Am pierdut gustarea, dar am cîștigat juma de ceas de somn. Merge să dai mîncarea pe somn, nu ?

— Hai că intră trenu-n gară și ăia nu știu unde să vină.

— Gagica aia e p-aici ?

— A venit, dar n-a deschis.

— Du-te prin spate și cere-i un pateu. Spune-i că-i pentru mine. Dacă face pe nebuna, spune-i că...

— Gata, mă duc ! îl întrerupse Oancea. Te găsesc la mașină...

În gară, Oancea simți răcoarea dimineții pătrunzîndu-l. Se gîndi la Stan : „Al naibii șmecher, a rămas în

mașină și mai trage un pui de somn! Ferice de el. Adoarme la comandă, cu capul pe volan!“

— Vine Bucureștiul, dom’șef?

— Vreo cinșpe minute întîrziere.

Norocul lui Stan. Mai sforăie un sfert de ceas cu capul pe volan! N-are probleme tipul. Nu ca el, hai la tronson, după aia ședință de birou, sau instructaj, sau repetiție la brigadă. Și Tanța, săraca, n-au mai fost nici la un film!

Tanța, tehnician normator, umbla prin șantier cu pantalonii vîrîți în ghete și cu geanta după gît, ca o tolbă de poștaș. În geantă avea totdeauna o prăjitură pentru el. Urca pe șenila draglinei, bătea în geam, el se făcea că nu-nțelege, deschidea apoi ferestruica, motorul duduia la ralanti, ea mai scotea un șervețel din geantă, îi spunea „poftă bună“ și pleca zorit spre grup.

Fată bună! gîndi. La toamnă, cînd iese vinul nou, ar fi cazul să...“

Trenul intră în gară valvîrtej, șuierînd. Oancea îl salută pe mecanicul ieșit pe jumătate prin fereastra locomotivei, al cărei motor vuia asurzitor. „Sînt și meserii mai zgomotoase decît a mea!“, rîse, și porni încet de-a lungul trenului. În gară coborî lume puțină; un inginer care făcea naveta — își lăsa Moskviciul în gară și pleca la două-trei zile să doarmă o noapte în București —, cîțiva țărani, soldați, și... cei trei, pe care-i recunoscu ușor: trei băiețandri pletoși și cam anapoda, cu blugi și cu cămăși în culori țipătoare. Cel mai înalt purta un pulover negru legat în jurul mijlocului, ca excursioniștii, și pălărie cu marginile ridicate. Stăteau lîngă tren și se uitau unul la altul. Cînd se apropie, Oancea băgă de seamă că au fețele roșii și ochii cam injectați.

— Salut! li se adresă Oancea. Voi sînteți șoferii pentru șantier?

— Da! răspunse cel cu pălărie. Cu cine avem onoarea?

— Oancea, șef de echipă.

— Încîntat.

Oancea simți miros de băutură și dădu puțin înapoi.

— Cam de dimineață cu molanul! comentă el. Cum te cheamă, frățioare?

— Stai blînd, gagiule, aici nu s'tem la armată. Dacă mă iei tare, cu mine o-ncurci. Te anunț că-s din Colentina.

Oancea simți iarăși damful de băutură. Întinse mîna celui de-al doilea băiat, pletos, cu basc :

— Oancea mă cheamă.

— Am auzit.

Al treilea își rezemă chitara de geamantan și salută în bătaie de joc cu mîna la tîmplă :

— Tot ca dînsul. Consăteni din Obeur. Căutăm pe unul să ne facă oameni. Oi fi matale ăla ?

— Frumoasă prezentare ! se supără Oancea. Păi credeți că așa merge pe-aici, cu clondirul la subțioară ? Aici, mă, dacă nu pui osul la treabă, n-ai ce căuta.

Pentru cine se luptase el cu Manole, să-i dea mașină ! Respiră adînc și-și încruntă fața rotundă, blajină, de băiețandru :

— Aici e șantier mare, nu-i loc pentru încurcă-lume. Și dacă ai obiceiul să te sui în mașină cu capul mare, te-ai ras. Am avut unul, pe-o basculantă, umbla cu sticla-n sîn. Și într-o zi s-a suit pe-un mal de-ăla cu mașina, a dat înapoi să descarce, n-a frînat la timp și...

— S-a lăsat cu scandal ! ghici cel cu pălărie de cowboy.

— S-a lăsat cu colivă ! replică Oancea, ridicînd brusc fruntea.

Cei trei lăsară privirile-n jos.

— Auzi, interveni cel cu pălărie, noi nu s'tem de äia. Treaba-i treabă. Că ne-am parfumat și noi acuma, pe tren, așa-i pe tren. Eu îs Marin Iliuță, din Colentina, ăsta-i Ionescu și-i zicem Ghiță, că-l cheamă Gheorghe pe nașu-său, iar ăsta-i mare folkist, a cîntat și la „Popasul drumețului“, dar n-a avut atestat și s-a întors la meserie. Îl cheamă Suică Florea, ai auzit de el ?

— N-am auzit, dar o s-aud. Avem și noi brigadă artistică aici. Păi să vă zic bine-ați venit !

— Și să nu fii șucărit pe noi. Mai glumește omul.

— Nu sînt șucărit. Dar m-ați luat cam repede. Și eu, care-am venit cu un microbuz...

— Microbuz ? E de milioane ! îl întrerupse folkistul. Că pic de somn. Unde zici că-i droașca aia ?

— Veniți după mine !

Ocoliră clădirea gării, ducîndu-și geamantanele de lemn. Deodată Marin Iliuță se opri, puse geamantanul jos și-i întinse sticla.

— Auzi, gagiule, vreau să te tratez.

Oancea refuză :

— Nu ține. Peste jūma de oră mă urc pe draglină.

— Bine. Ți-l păstrăm să-l bei cînd termini treaba. Fă-ne o vizită. Asta, fiindcă ești băiat dulce. Și-aveți multe mașini p-aici ?

— Cîte vrei, rîse Oancea. Șoferi să fie. Că lucrăm în două schimburi. Muncă grea.

Marin Iliuță își ridică geamantanul. Porniră.

— Nu ne speriem de muncă. Lozul să iasă, și sîmbăta seara să ne lase-n pace. Ori nu-i obiceiul pe-aici ?

— Este. Dacă-ți faci norma, sîmbăta ai zi scurtă.

— Noi ne facem norma, garantez eu. La douășpe jumate dăm fața la-ntors, ne punem la țol festiv și ne cauți matale luni dimineața ca să-ți spunem cum a fost.

— Hai, urcați-vă ! îi invită Oancea. Dînsul e Stan, șofer pe DAC. La nevoie, umblă și cu microbuzul...

Capitolul trei

1

— Nu-mi place cum arăți astăzi ! îl avertiză Manole Blîndu.

— Mie nu-mi place cum arăt în nici o zi !

Conversație cu un arici ca ăsta ! gîndi Manole. Mutra lui o să-mi strice dispoziția înainte de culcare. Așa-mi trebuie, dacă beau cu el !

Responsabilul restaurantului, tînăr, rotofei, important în costumul lui negru, veni în persoană să-i salute și să-i întrebe ce doresc. Inginerul Teodorescu îl privi întărîtat :

— Ca de obicei.

— Coniac și borviz, se înclină responsabilul. Să trăiți !

Manole îl urmări cu privirea, apoi se întoarse către inginerul care stătea posomorît, cu bărbia sprijinită-n pumn, accentuîndu-și rețeaua de riduri din colțul ochiului.

— Opt și jumătate. La ora asta treci în revistă tot orașul. Distracția noastră zilnică.

— Singura ! mîrîi Teodorescu. O să căpiem cu toții, mai devreme sau mai tîrziu. Viață de robot : șantier, crîșmă, acasă.

Manole se îndreptă și-și descheie sacoul crem, cu un aer nepăsător. Își punea astfel în evidență cravata maron cu picățele, perfect înnodată, care contrasta plăcut cu cămașa de un alb imaculat.

— Asta-i viața ! cugetă el. Trebuie să ne facem datoria.

Așteptă ca responsabilul să rînduiască pe masă paharele, dădu noroc pe mutește, și de-abia gustă din băutură.

— Uite, eu sînt de cinci ani aici. La toamnă, cinci ani în cap.

Inginerul ridică și el paharul.

— Cel puțin dumneata ai o nădejde, o perspectivă. Ești bine văzut, aprovizionarea merge, în ședințe te lasă în pace.

— Ásta-i meritul meu, tovarășu ! zîmbi Manole. Sînt prudent. Nu-mi fac dușmani din orice fleac. Dacă legea se respectă, iscălesc și gata. Conducătorul meu științific, consilierul ministrului, îmi repeta totdeauna : „ai grijă de banii statului". Încolo, liniște și pace. Pe cînd dumneata, nu te supăra, prea te iei în gură cu toți. Ce-ți folosește războiul ăsta ?

— Prefer războiul ăsta, decît să trec indiferent peste...

— Indiferent, tovarășu ? Cine te-ndeamnă să fii indiferent ? Dar trebuie să înțelegi lucrurile mai larg. Să vezi posibilitățile reale. Doar nu sîntem noi cei din urmă. Alții, zău, stau mult mai prost. Ai văzut azi, în ziar ?

— Ce-i în ziar ?

— Îl face praf pe un director care a risipit un sfert de milion. Luna trecută, un altul a lăsat niște materiale în ploaie și s-au degradat. Pagube, risipă, păi bine, tovarășu, pentru fiecare trebuie un articol ? Unde-i rolul educativ al afacerii ăsteia ? Și-apoi, de ce se tolerează ? Respectivii ar trebui...

Își întregi gîndul cu o amenințare expresivă : pumnul repezit, ca un piston, de două-trei ori deasupra mesei.

— Crezi ?

— Altfel cum ? se miră Manole Blîndu. Orice director știe că nu trebuie să lase materialele în ploaie.

Teodorescu se aplecă peste masă și-i vorbi confidențial :

— Dar dacă n-are fonduri pentru remize ? Dacă găsește pe unul ca dumneata care nu vrea să-i asigure mijloace ?

— Asta-i altceva! făcu Manole tărăgănat. Poate n-a avut grijă să prevadă în plan.

— Şi dacă a prevăzut şi nu i s-a aprobat? insistă inginerul.

— Treaba lui. Se descurcă cum poate. De unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere!

Teodorescu bău din coniac şi suflă printre buze, de parcă băutura ar fi fost fierbinte.

— Meteahna noastră, domnule Blîndu, e că facem ce putem. Nu luptăm destul, nu ştim să ne susţinem ideile. De cîte ori am spus că Balta Neagră trebuie asanată, şi pe urmă să intrăm cu draglinele...

— Aş! Se afundă. Mîlul ăla e parşiv. Nu suportă greutatea unei dragline.

— Chiar dacă-i punem şine şi suporţi?

— Investiţii în plus pentru o experienţă. Las-o moartă, tovarăşu, nu e mai practic să importăm draglina suedeză? Apăsarea ei pe centimetrul pătrat de sol e atît de mică, încît...

— Dar apăsarea ei pe buzunarul statului?

— Toate le vezi în negru! îl întrerupse Manole nerăbdător. Ţi-ar trebui o distracţie, ceva, o societate veselă, tovarăşu! Viaţa-i scurtă!

— N-am fost niciodată amator de societăţi vesele. Şi pe urmă o societate veselă nu te poate împiedica să vezi nişte realităţi...

— Dar şi să vezi numai părţile negative...

— Domnule Blîndu, ştii că în privinţa asta convingerile noastre diferă.

Tăcură amîndoi, cu privirile spre uşa larg deschisă. Lumea intra şi ieşea, cîte doi-trei, invitîndu-se politicos şi împingîndu-se de umeri, salutînd în dreapta şi-n stînga. Ospătarii se strecurau ageri printre mese cu tăvile purtate pe sus, într-un echilibru perfect. Un bărbat înalt, cu mustaţă căruntă, intră ca la el acasă, legănîndu-şi umerii. Cînd dădu cu ochii de cei doi, duse mîna la tîmplă într-un aproximativ salut milităresc.

— O, clasa muncitoare! îl salută Manole zgomotos. Ce faci, nea Matei?

— Să trăiţi! se auzi o voce profundă. Ca omul, la o ţuică.

— Ia loc ! îl invită amabil Teodorescu.

— Mulțam ! Una mică și-am plecat.

Manole făcu semnul corespunzător barmanului, care veni rapid cu un pahar de țuică.

— Ce te grăbești așa ? îl întrebă Manole.

— Mîine mă scol cu noaptea-n cap. Punem motorul la loc la „Wolla".

— Păi e gata ? se miră inginerul.

— Au tras băieții ca leii. Cît s-o ținem pe margine ? Plus că i-am adaptat un ambreiaj de-al nostru, să nu mai așteptăm de la import.

— Bravo, nea Matei ! îl bătu pe umeri Manole. Poate te-nvîrtești de-o primă.

— Eah, primă ! Am tot așteptat noi de la inovația aia, ce mai știți de ea ?

Inginerul tăcu, făcîndu-și de lucru cu paharul. Manole își îndreptă nodul cravatei și spuse cu importanță :

— Auzi, tovarășu, ai și 'mneata răbdare. O inovație nu se aprobă cu una, cu două. Așteaptă.

— Cît să aștept ? Pînă o descoperă alții și ne oferă licența ? Cît o să mai cumpărăm la licențe ?

— Nu mă lua cu politica, nea Matei. Aici e vorba de banii statului. Conducătorul meu științific, consilierul ministrului...

— Știu ! zise Matei. Dar să vină consilierul aici, în noroaiele astea, și să vadă cum se distrug mașinile. Reductorul nostru ar proteja pinioanele. Am explicat, tot, în dosar. Dar cînd le pui pe hîrtie, lucrurile parcă nu mai au viață. Pe teren e altceva. Ei, să trăiți și sănătate !

Dădu paharul peste cap. Își netezi mustața.

— Mulțumesc de tratație. Și poate mai faceți o-ntrebare la comisia aia.

— Gata, nea Matei. Promit.

Matei plecă, legănîndu-și umerii. Teodorescu privi în urma lui.

— Meseriaș de înaltă clasă. Cînd pune mîna pe un motor, ești sigur că-i dă de rost. Dar nu știam că ești prieten cu el.

— Eu îs prieten cu toată lumea, se lăudă Manole. Poţi să ştii cînd ai nevoie de un om ? O vorbă bună e o investiţie solidă, odată şi-odată eşti sigur că dă roade.

— Aşa a fost şi cu directorul...

— Nici nu era numit director. L-am găzduit la mine cîteva luni, pînă s-au terminat blocurile. Şi am rămas prieteni. Prietenie principială ! accentuă Manole. Ne cunoaştem de cinci ani, tovarăşu. Şi niciodată nu ne-am certat în adevăratul sens al cuvîntului. Cinci ani !

Bău din păhărel.

— Asta e ! Trece timpul !

— Trece. Uneori am impresia că trece pe undeva, pe lîngă noi. Iar noi stăm cu braţele încrucişate şi visăm progresul tehnic.

Manole Blîndu zîmbi ironic, se aplecă peste masă :

— Progresul ăsta tehnic e cu cîntec, tovarăşu. Nu se potriveşte oriunde şi oricum. De ce să descoperim încă o dată America ? Plătim, importăm utilaje perfecţionate, treaba merge. Ne scoatem banii. Uite, la Balta Neagră. Dacă aducem draglina din Suedia, nu ne doare capul. În cîteva săptămîni, trece prin mlaştină şi lasă-n urmă locul neted ca masa. Dacă plăteşti, ai. Fără experimente şi iniţiative presărate cu semne de întrebare.

Inginerul îşi aprinse o ţigară, trase din ea cu duşmănie parcă. Izbucni :

— Fără experimente ? Păi nu experimentele au dus lumea înainte, domnule Blîndu ? Sigur, e mai comod aşa, să stai pe scaun şi să laşi lucrurile să meargă în voia lor. Nu mai departe de ieri, la şedinţă. Aşa-i la noi. Te duci acolo, asculţi, pe urmă votezi, ca un robot. Mi-e ruşine de mine, domnule !

Manole închise ochii pe jumătate :

— Lasă, şi aşa eşti destul de... combativ. Uneori prea combativ.

— Şi cui foloseşte ? Cui foloseşte că eu mă străduiesc să explic, să caut o soluţie ? Cui foloseşte că votez contra ? Dac-aş fi cineva mai mare, domnule Blîndu, ştii ? Aş mai roti niţel oamenii din conducerea şantierului ăsta. În cap cu directorul. Şi cu mine. Am obosit cu toţii. Aici trebuie oameni energici, tineri, care n-au avut dezamăgiri

şi neşanse. Oameni cu idealuri, dispuşi să lupte pentru ceva.

— Idealuri, tovarăşu ? Mai bine dolari, să cumpărăm, că de idealuri nu ducem lipsă.

— Dolarii ca dolarii, dar pînă la urmă tot oamenii. Uite, băiatul ăsta, Bîrsan. A venit și el cu o idee, nu ? Directorul s-a făcut că nu-l aude. Unde ajungem în felul ăsta ? Păi un director ar trebui...

— Să nu spui că din cauza directorului ți-ai cerut transferul.

— Nu s-a aprobat. Și nu din cauza directorului vreau să plec, ci din cauza mea. Nu mai pot, domnule, nu mai am energie, sînt bătrîn, înțelegi ? Aici ar trebui...

— Uite omul dumitale ! îl întrerupse Manole.

Inginerul se întoarse, tocmai la timp ca să-l vadă pe Andrei Bîrsan care intrase și șovăia, căutîndu-și un loc. Manole făcu un gest larg din mînă, invitîndu-l la masa lor. Andrei zîmbi şi se apropie.

— Poftă bună ! Nu speram să găsesc cunoscuți aici.

— Ia loc, tovarăşu, spuse Manole. Uite-aşa ne mai strîngem seara, aici, la „Încurcă-lume." Singurul local mai acătării. Nu se compară cu „Capşa", dar...

Andrei se aşeză pe scaunul oferit. Cei doi îl priveau curioşi, aşteptînd. Andrei dădu un bobîrnac scrumului de ţigară căzut alături de scrumieră și se întoarse spre Teodorescu.

— Vă cunosc demult, tovarăşe inginer. Vreau să spun că la Institutul de cercetări este cunoscut studiul dumneavoastră despre lucrări în terenuri mlăştinoase.

— Hîrtii, domnule. Din păcate, au rămas doar hîrtiile.

— Nu. Am pus la punct o metodă nouă, folosind şi datele din lucrarea dumneavoastră. Chiar aşa am botezat-o, *Excavaţii în terenuri mlăștinoase.*

Teodorescu ridică bărbia ascuțită spre Manole :

— Ce-ţi spuneam eu, domnule Blîndu ? Ne trebuie oameni tineri, ca să urnim lucrurile din loc. Spune-mi, tovarăşe Bîrsan, crezi în metoda asta ?

— Odată ce sînt autorul ei...

— Dumneata ai ales anume Balta Neagră? Cunoşteai starea terenului? Şi ştiai de ce utilaje dispunem?

— Ştiam. Şi institutul ştie. În aceasta constă originalitatea propunerii: să străpungem mlaştina fără investiţii costisitoare.

— Un coniac? îl întrerupse Manole Blîndu.

— Da, mulţumesc!

Manole ridică mîna şi barmanul veni îndată cu un nou rînd de băuturi. Manole ciocni cu Andrei, sorbi cu ochii-nchişi o înghiţitură, după care trase scaunul mai aproape de masă. Scaunul făcu un zgomot strident pe mozaic.

— Tovarăşu, acolo la Bucureşti priviţi lucrurile cam de sus, cam prea în general. Primiţi rapoarte statistice: într-o lună, pe întregul Canal s-au excavat atîtea sute de mii de metri cubi. Cifra, uriaşă, impune. Dar dacă priveşti lucrurile mai de aproape, cum să-ţi povestesc? Săptămîna trecută o basculantă s-a afundat în mlaştină şi ne-am chinuit două zile s-o scoatem. Nu-ţi spun cîtă motorină s-a consumat pentru asta. Şi buldozerele scoase din tronson. Şi oamenii şi tot. Zile pierdute, înţelegi? Mlaştina e totdeauna un mare risc. Ai lucrat efectiv pe şantier?

— În general nu. Am făcut practica din ultimul an...

— Ehei! Ascultă-mă pe mine, care de douăzeci de ani...

— Ca personal TESA, interveni prompt Teodorescu.

— Şi personalului TESA nu i se afundă cizmele de cauciuc în noroi? Şantierul e şantier, tovarăşu. Aşadar, cine îşi asumă riscul? Dacă mlaştina are izvoare subterane, cum o asanezi? Rămînem în urmă cu planul? În secolul douăzeci nu mai putem săpa cu cazmaua. Asta nu-i şanţ de irigaţie pentru răsaduri, e un fluviu lat de o sută de metri, pricepi? Draglina suedeză va trece peste Balta Neagră în cîteva zile. Am făcut calculul economic, este soluţia cea mai eficientă.

— Nu se poate! îl întrerupse Andrei.

— Ba se poate. Draglina ne costă aproape cît asanarea bălţii.

— Asanarea bălții nu se face pe dolari.

— Dolari ? O să-i recuperăm prin faptul că nu consumăm atîta petrol. Plus cîștigul de timp. Timpul e mai prețios decît cîteva mii de dolari.

— Nu vă mai contraziceți, îi potoli Teodorescu. În ce mă privește, salut ideea. Te invidiez, colega, că ai dus-o pînă la capăt. Eu n-am avut puterea să-mi finalizez studiul. Îmi pare bine că s-a găsit cineva. În sfîrșit, dacă pot face ceva pentru asta, ai în mine un aliat.

Manole zîmbi acru și-și aprinse o nouă țigară. Teodorescu ceru și el, pe mutește, una. O aprinse, rămase o clipă pe gînduri.

— Sînt inginer vechi, vă dați seama ! șopti privind în jos. Treizeci și unu de ani de meserie. Mi-am început cariera cu cîrpeli, demolam clădirile avariate de bombardament. Ani de zile printre ruine. La Galați, tot centrul era făcut chisăliță. Veneau copiii de școală să încarce molozul. Pe urmă m-am mutat la drumuri și poduri. Brigadieri, steaguri, entuziasm. Kilometri de șosea făcuți cu cazmaua și tîrnăcopul !... Acum e altceva. La proporțiile șantierului nostru se cer alte metode. De aceea subscriu ideii tovarășului Bîrsan.

— Stai, tovarășu, cine a zis că-i contra ? sări Manole. Eu vorbeam așa, despre faptul concret. Directorul a vorbit la centrală, a demonstrat că draglina aceea poate depăși mlaștina, și încă repede. Centrala a aprobat importul, trebuie doar să ne deschidă creditul în bancă și să perfectăm contractul cu firma. Deci treaba e ca și făcută. N-ar fi păcat să renunțăm ? Proiectul tovarășului Bîrsan o fi bun, n-am nimic împotrivă, dar e un proiect, nu o certitudine. Și știți bine că-n ianuarie...

— Eu garantez că lucrînd după metoda mea sîntem gata mai devreme de ianuarie.

— Bine, dar timpul pentru adaptarea draglinei noastre...

— Durează tot atît cît ar dura încheierea contractului pentru import !

— Mă rog ! conchise Manole pe un ton neutru. Nu eu sînt cel care ia decizii. Ce facem, mai luăm unul mic ?

— De ce-l amendaşi, meştere ?
— Păi şi-a spălat cămaşa cu benzină.
— Dar cu ce era s-o spele ? Cu verde de Paris ?

*
* *

— Au adus adidaşi la magazin.
— Mai bine aduceau muştar !

*
* *

— Mi-au furat camera de rezervă.
— Ce dracu să facă cu ea ? Dacă era de Dacie, înțeleg. Dar c-o roată de basculantă ?
— Se duc pe baltă şi pescuiesc.
— Ştii că e o idee ?

*
* *

— Te duci diseară-n oraş ?
— Ăsta-i oraş ?

*
* *

— Cine era gagica ?
— N-o cunoşti ? Fata de la motopompă.
— Etete ! N-am văzut-o niciodată în rochie.

*
* *

— Ce-ai căutat cu basculanta în sat ?
— M-a rugat un prieten să-l ajut cu nişte piatră.

— Ți-am calculat la tonă-kilometru. O să coste cam mult piatra asta...

3

Ana aruncă scrisoarea pe pernă. Afară amurgise. Ar fi recitit-o, dar nu se vedea bine și o inerție ciudată o împiedica să se ridice și să aprindă lumina. Mama îi scria o scrisoare blîndă, plină de povețe :

„Trăiești prea singură, fata mamii, poate ar trebui să fii mai sociabilă, am încercat să-ți spun toate astea în primăvară, cînd am venit acolo, dar n-am îndrăznit. Vine o clipă cînd omul trebuie să ia hățurile în mînă, hotărît, să-și stăpînească soarta, să facă ceva anume pentru el însuși. Nu știu ce sfat să-ți dau, dar mă doare singurătatea ta, și altfel visam eu viitorul tău !"

„Are dreptate mama ! gîndi Ana. Uite că viața trece, lipsită de întîmplări, cu bucuriile bine dosite în sacul tainic al norocului."

Ea nu-nțelege, fiindcă e atîta vreme de cînd avea anii ei de-acum, nu poți să suferi pentru atunci, nu poate să te doară azi tristețea de-atîta timp uitată ! Mama o privește și-i pune întrebări cu ochii, și ea, Ana, nu-i poate răspunde, fiindcă n-are nici un răspuns, sau dacă-l are, răspunsul nu poate fi tălmăcit în vorbe de toate zilele, sărace ca toate vorbele !

„Nu, mamă, nu sînt nefericită ! N-am nimic decît că mi-e dor, și nici măcar de el anume, ar fi poate mai simplu, aș încerca să obțin ceea ce doresc, dar eu însămi nu știu ce e —, un vis, o stare sau o atingere sfioasă ca zefirul ?! Mă doare atîta liniște, m-aș vrea om ca toți oamenii, cîștigînd și pierzînd la jocul lor ciudat, vreau să joc alături de ei, nu toți jucătorii cîștigă, dar speranța e dreptul nostru de oameni, dă-ne în fiecare zi această pîine a sufletului, speranța, adierea ce întreține flacăra ființelor cele mai umile, averea celui care nu mai are nimic, cîștigul celui care a pierdut totul. Speranța !

Rămîn cu sufletul amorțit de-atîta liniște, de ce nu vine, ascultă-mi chemarea, vino nepăsător, rănește-mi inima plină de tine, dăruiește-mi cu inconștiență, risipitor, ceea ce are preț pentru mine, iar pentru tine a fost doar un joc agreabil de-o clipă ! Poate am avut dreptate depărtîndu-mă de el, ar fi fost prea banal, un noroc ridicol să ne alăture astfel, nu, nu e drept, dragostea nu-i o buruiană ce crește pe marginea drumului, la îndemîna primului venit, ea trebuie căutată, trecută prin flacăra pîlpîitoare a incertitudinilor, încercată prin gheața deznădejdii, lovită de nedreptăți evidente, clătinată de minciuni întîmplătoare. Dragostea vine încet și stăruie, dacă vine repede nu-i dragoste, ci o simplă atracție fizică. Eu văd dragostea altfel, e un fel de bucurie instinctivă de a avea aproape ceva bun și frumos, de a păstra un cer senin, de a atinge un clinchet de clopoțel, de a sorbi vibrația caldă a unei petale. Dar dacă-i adevărat că dragostea e atotputernică, dacă nu-s simple născociri marile povești ale lumii, dacă între Tristan și Isolda, între Romeo și Julieta, între EL și EA a existat ceva mai tare ca timpul, mai rezistent ca nedreptatea, mai dulce decît puterea domniei peste destine, dacă-i adevărat că dragostea învinge, el trebuie să vină ! Poate că nu-i el, poate că altul mă caută, mă visează, mă cheamă. Poate nefericirea mea se consumă paralel cu a altuia, pe care-l ignor. Dar asta nu mă privește, mi-e străin destinul acela, nu răspund decît unei singure chemări, chemarea care întîrzie mereu ! Poate că nu era, de fapt, ce speram eu că este. Poate că a fost un joc din partea lui și-a mea deopotrivă. De nu, aș fi rămas alăturea de el, pierzînd spre a cîștiga, umilindu-mă spre a fi fericită. Dacă-l iubeam, din dragoste aș fi făcut o platoșă vrednică să mă apere de tot restul lumii. Dragostea rezistă oricăror încercări, a noastră n-a rezistat, deci n-a fost dragoste ! Și el ? Ce era în sufletul lui atunci, în clipa decisivă, cînd ar fi fost de-ajuns un cuvînt, un jurămînt al privirilor, o vibrație a sufletului demnă să mă încredințeze de adevăr ? De ce nu s-a petrecut asta ? De ce n-a avut tăria să parcurgă jumătatea de drum pînă la mine, să-mi întîmpine pornirea către el, pe care-o intuia ? N-a știut ?

Sau... n-a crezut ? Iar dacă n-a crezut în ea, zadarnic orice zbucium. Crezi în ceea ce iubești cu adevărat, el n-a crezut, deci n-a fost dragoste !“

Atunci de unde tristețea fără margini care-i apasă tîmplele asemeni unei ploi de toamnă ?! De unde regretul care-i fulgeră inima cînd admiră perechile de fericiți, poate nici nu-s fericiți, dar par atunci, sau sînt în clipele acelea cît se află împreună, altfel n-ar avea nici un sens să se alăture, ar căuta mai departe, s-ar alege iarăși, perechi, după criteriile secrete pe care numai dragostea le stăpînește deplin ?! Cînd vede aceste perechi, singurătatea ei devine mai amară, în preajma fericirii, nefericirea doare mai ascuțit...

„Și trebuie să trăiesc mai departe, să zîmbesc oamenilor, să-ți ascund pînă și ție, mamă, adevărata culoare a sufletului meu ! Să mă trezesc dimineața cu așteptarea înfrigurată, cu visul, cu dorința, cu speranța că azi se va petrece, în sfîrșit, ceva, nu stereotipele de toată ziua, pe care le îndeplinesc în virtutea inerției, nu, asta nu-nseamnă a trăi cu adevărat, un suflet fără dragoste e o vibrație produsă în vid, incapabilă să producă ea, mai departe, vibrații ! Un suflet fără dragoste e ploaia căzută peste un deșert, incapabilă să fertilizeze nisipul sterp. Lumea începe și se sfîrșește aici, în acest joc magnific, fără dragoste nu se poate, mamă ! Și iată de ce sînt tristă, iată ce-mi lipsește cînd, după părerea ta, am totul, iată ce nu-nțelegi, oricît m-aș strădui să-mi tălmăcesc gîndurile pe hîrtie...“

— Ana, de ce stai pe-ntuneric ? Dormeai ?

— Nu. Aprinde lumina.

Auzi țăcănitul întrerupătorului.

— Dar ce faci, plîngi ? întrebă alarmată Clotilda.

— Nu ! Cred că lumina prea bruscă...

Clotilda se așeză lîngă ea pe pat, o cuprinse pe după umeri. Ana simți o adiere de „Fidji“ — avea fata asta talentul să descopere cele mai suave parfumuri ! —, o simțea lîngă ea caldă și bună. Părea omul căruia putea să-i încredințeze marele ei secret :

— Clodi, sînt nefericită !

— Tu, nefericită ?! O fată frumoasă și deșteaptă n-are dreptul să fie nefericită. Ce-ți lipsește, draga mea ?

Ştii cît te invidiez pentru fizicul tău ? Ştii cum se uită oamenii din şantier după tine ? Eu una m-am împăcat cu soarta. Pentru o fată frumuseţea e un tezaur şi o garanţie a fericirii. Ştiind că nu mi-e dată frumuseţea, am căutat s-o suplinesc cu altceva. Învăţam ca o nebună. Îmi sfidam colegii, îi umileam cu cunoştinţele şi notele mele. Mă respectau cu toţii şi credeam că asta-i ţine la distanţă, dar nu era asta, în subconştient îmi dădeam seama şi sufeream şi mă-nfundam în cărţi. Profesorii înţelegeau ce se petrece, meseria îi obligă să vadă dincolo de tema unui seminar. Mă bucuram de atenţie specială, iar cînd am cerut să vin la Canal, nimeni nu s-a mirat. Li se părea firesc sacrificiul meu, n-aveam altă cale, în timp ce tu...

Ana zîmbi trist. Discursul naiv al colegei sale izbutise s-o scoată din melancolie. Simţi nevoia unei explicaţii, unui răspuns la nedumerirea Clotildei.

— Toate bune şi frumoase, Clodi, dar uite că în timpul cît am fost la reciclare am cunoscut un tip...

— Ei, acum încep să înţeleg.

— Un băiat frumos şi celebru. Sportiv cu renume, a colindat toată lumea şi aşa mai departe. Dar s-a purtat cu mine cam... Într-o seară am fost cu maşina la Snagov, el a băut cam mult, nu ne mai puteam întoarce, am rămas acolo peste noapte, am dormit în aceeaşi cameră...

— În aceeaşi cameră ! repetă Clotilda visătoare.

— Ei bine, s-a legat de mine, ştii ?

— Şi tu ? întrebă cu sufletul la gură.

— Ce-ai fi vrut să fac ? M-am apărat, l-am ameninţat că ţip, l-am pus la locul lui, şi dimineaţa am plecat cu autobuzul.

— Vai, că proastă mai eşti !

— Clodi !

— Iartă-mă. M-a luat gura pe dinainte. Păi ce vroiai să facă bietul băiat ? Amîndoi într-o cameră, să stea şi să se uite pe pereţi ? Imaginează-ţi, să înnoptezi în casă cu unul care pune capul pe pernă şi-ncepe să sforăie ! Ar fi cea mai mare insultă. Eu n-aş accepta asta.

— Bine, dar eu niciodată...

— Ah, înțeleg. Ești tradiționalistă. Vrei să te păstrezi fată cuminte pînă la nuntă.

— Dar nu m-a cerut în căsătorie ! spuse Ana scandalizată. Cum să-ți explic ?!

— Nu trebuie să-mi explici, o liniști Clotilda. Te-am înțeles, băiatul ți s-a părut obraznic.

— Un golan. I-am și spus-o.

— Atunci șterge-ți lacrimile, draga mea. A fost un act deliberat, nu o întîmplare nefericită. N-ai dreptul să plîngi, înțelegi ?

— Dar mă legasem de el. Sufletește, vreau să spun. Băiat frumos și cult, ți-am spus că a umblat mult. Dar dacă nu știe să se poarte...

— Ce înțelegi tu prin asta ?

— Multe. Nu-mi plac oamenii care îndată ce ajung într-un colț mai retras își pierd brusc firul conversației și încearcă să te îmbrățișeze.

— Dar poate că te iubește într-adevăr ! insistă Clotilda.

— Dacă mă iubea, dădea un semn de viață după întîmplarea aceea stupidă...

Ana ignora cu bună știință insistențele lui din tren. Cinci minute înainte de plecare ! Cinci minute ! Măcar de-ar fi venit mai devreme, să fi lăsat totul baltă, era vorba de un lucru foarte serios, nu ? Totuși venise ! Mă rog, înfierbîntare de moment, trecuse numai o zi, adică nici măcar o zi de la întîmplare. Nu cumva spera că această zi a îmblînzit-o, a făcut-o mai accesibilă ? Își pusese de zeci de ori această întrebare, după întoarcere. Trecuse o lună, o lună întreagă, și el tăcea. Sigur, renunțase. Era mai simplu cînd ea se afla acolo, în apropiere, la îndemîna lui. Acum lucrurile se complicaseră, devenise incomod pentru el s-o caute, să-i explice, să reînnoade firul rupt cu bruschețe...

— Băieți, slavă Domnului, sînt destui ! comentă Clotilda tricotînd cu rapiditate o mînecă de culoarea liliacului. Ca fructele în livadă : doar întinzi mîna și-ți iei. Pe alese. Nu te mai frămînta atîta.

Ana o privi pe furiș. Clotilda, aplecată asupra lucrului, cu nasul ei ascuțit, părea gata să atingă andrelele care se mișcau cu o regularitate de robot. Fața îngustă,

pistruiată, ochii de culoare incertă, sprîncenele sărace, părul cînepiu nu păreau s-o facă o zeiță a frumuseții. Și totuși, se găsea totdeauna cineva care s-o invite la un film, sau s-o însoțească la modestele baluri de la căminul cultural, unde se dansa puțin și se bea zdravăn. Uneori, seara, Clotilda venea cu un aer misterios și se pregătea de culcare tăcînd chitic, și atunci Ana știa că s-a întîmplat ceva, acel ceva de care ea se temea ca de un lucru interzis, despre care nu se cuvine să discuți cu nimeni. Dar a doua zi Clotilda părea fericită. Zburda prin cameră pregătindu-se de plecare, venea cu cafeaua de la bucătărie în pas de vals, zîmbea pereților și nu arăta deloc a fi cu conștiința încărcată.

— O lună de zile, spuse Ana, și uite că nu dă nici un semn.

— Așa e, a trecut o lună. Cam ai dreptate, seamănă a aventurier. Uită-l, dragă, și nu mai consuma lacrimile, că nu merită. Mă gîndeam mai alaltăieri că inginerul Bîrsan...

— Ce-i cu inginerul Bîrsan ?

— I-am surprins privirea, cînd ai plecat spre laborator. Știi cum se uita după tine ? Nu trebuie să fii mare psiholog ca să tălmăcești o privire ca asta.

— Ei, Clodi ! zîmbi Ana. Tu vezi povești de dragoste peste tot.

Își aminti cu cîtă ciudă îl privise atunci, în tren. Cum de-a venit tocmai acolo, pe locul de lîngă ea ?! Privirea lui i se păruse impertinentă, îl văzuse cu coada ochiului cum o fixa. Și după toate astea, hop și Gelu, gata s-o dea jos din tren ! Cu mare greutate rezistase tentației. Se îmbărbătase amintindu-și nu atît împrejurarea de la Snagov, cît mai ales sentimentul de sfîșiere cu care se urcase în autobuz. Da, trebuia să-i dea o lecție, oricît de mult ar fi implorat-o. Mai ales sub privirile acelui necunoscut frumos, cu ochii verzi-cenușii, care-o fixau indiferenți.

— Bărbat bine ! o auzi pe Clotilda. Și gropița aia din bărbie, zău că nu m-aș da deoparte ! Dar el n-are ochi decît pentru tine.

— Exagerezi, Clodi.

— Eu, exagerez ?! Nu v-am văzut de-atîtea ori stînd de vorbă ?

— Chestiuni profesionale.

— Păcat ! spuse Clodi, şi mişcările andrelelor atinseră o viteză incredibilă. Eu, în locul tău, cum să zic ? N-aş pierde vremea cu chestiuni profesionaaale, cînd e vorba de...

— Află că nu-i prea arde de idile. E supărat tare. A venit aici cu un proiect pentru Balta Neagră, dar şefii au turnat apă rece peste entuziasmul lui.

— Am auzit şi eu de proiect. Ştiu şi de ce nu vor să-l pună în aplicare.

— De unde ştii ?

— De la Manole Blîndu.

— Ce confidenţe ai tu cu Manole Blîndu ?

Nasul Clotildei spintecă aerul de jos în sus. Ochii ei spălăciţi se întoarseră spre Ana :

— De ce să n-am confidenţe ? Nu mă crezi aptă să stîrnesc pasiunea unui crai de profesie ca el ? Află că-mi face curte de luni de zile. Dar rămîne între noi.

— N-am ştiut nimic. Nimeni nu bănuieşte.

— E destul de abil ca să păstreze secretul. Dar secretul lui n-a izbutit să-l păstreze, cel puţin faţă de mine. M-a întrebat într-o seară, era cam făcut, de obicei nu bea mult, dar în seara aceea am vrut să mă distrez, ciocneam mereu cu el...

— La restaurant ?!

— Eşti naivă ! La el acasă, dragă. N-o să mă afişez sub ochii şoferilor din şantier. Ce-ai rămas aşa ? Ei, da, uitasem, pentru tine asta-i un fapt extraordinar. Dar pentru mine, ce am de pierdut ? Îmi trăiesc viaţa, să am ce-mi aminti pe la şaizeci de ani încolo. Mă rog, nu vreau să-ţi fac o pledoarie, fiecare îşi croieşte soarta cum vrea. Şi uite-aşa, domnul Manole Blîndu se apucă să-mi spună — lăsă andrelele în poală şi-şi trecu degetele prin pletele cînepii — „ce-ar vrea fetiţa să-i aduc din Suedia ?"

Ana rîse. Îl surprinsese într-adevăr pe Manole Blîndu în cîteva rînduri răsfirînd cu degetele părul unei fete. Cît despre ton, imitaţia era perfectă.

— Ești grozavă, Clodi ! Ai talent de actriță.

— Am făcut imediat legătura : Suedia, draglina pentru baltă, și bietul inginer Bîrsan cu proiectul lui.

— Crezi că n-are șanse ?

— Depinde. Dacă e puternic și dacă știe să se impună. Îți dai seama că Manole nu renunță ușor la o plimbare prin Peninsula Scandinavică. Și are niște relații turbate. Mi-a cerut să-i fac niște măsurători în zona bălții, sînt sigură că a pregătit hîrtii ca să-și susțină ideea. Iar directorul, știi bine că-s prieteni la cataramă. Cam atît despre șansele lui Bîrsan.

Își înfășură pe deget lîna liliachie, reîncepînd să tricoteze. Ana o privi în tăcere. Pînă acum nu-și făcuseră confidențe. Erau prietene bune, schimbau păreri despre modă, își împrumutau lucruri de îmbrăcăminte, discutau nimicuri. Ei bine, Andrei îi plăcea ! Avea un fel de a fi blînd și totuși sigur pe el, lipsit de aroganța atît de caracteristică pe care-o afișează bărbații de pe șantier față de femei. O femeie pe șantier este privită cu îngăduință, i se dă tot timpul senzația că e tolerată acolo, că lucrurile ar merge la fel de bine și fără ea. Surprinsese o scenă tipică în tronson : o fată de pe un excavator avusese o pană de curent ; doi gură-cască din celălalt schimb o lăsaseră să se căznească zadarnic un ceas întreg, iar după aceea remediaseră defecțiunea în doi timpi și trei mișcări, făcînd aluzie — golanii ! — la ocupații ceva mai potrivite pentru o femeie. Andrei nu avea această mentalitate. Vorbiseră într-o zi despre asta, el zîmbise :

— N-am prejudecăți referitor la locul femeii în societate.

— Dumneata constitui o excepție. Poți să explici de ce ?

— Știu eu ? zîmbise Andrei. M-am convins că femeile pot fi la fel de competente. Am avut multe colege la institut, m-am înțeles foarte bine cu ele. Pe linie profesională, evident.

Ar fi vrut să-l întrebe cui era adresată precizarea de la urmă, dar cineva îl strigase. Andrei își ceruse scuze și plecase în grabă.

Mai ştii? zîmbi acuma, cînd Clotilda îi deschisese ochii. Poate că aluzia aceea avea o adresă precisă, dar ea, naiva de ea!

Dădu cu ochii de scrisoarea mamei. Zîmbi de-a binelea.

„Vezi, mamă, au fost de ajuns cîteva cuvinte ca să-mi preschimbe melancolia în nerăbdare! Inima omului e o flamură pe care vîntul vieţii o face să fluture după voia lui! Acum un ceas, citind scrisoarea, n-aş fi crezut că voi auzi atît de curînd bătăi noi la porţile sufletului. Poate le-am auzit şi mai înainte, dar nu le-am dat ascultare..."

— I-am spus că mi-ar plăcea un pulover suedez, o trezi din visare Clodi, dar pe nădejdea asta îmi fac singură o jachetă. Am văzut modelul în „Vogue", casa Dior...

— Ştii că ai haz?! Jachetă model Dior la Balta Neagră!

— Şi cu lîna cumpărată de la o babă din Medgidia! Dar ce contează? Pînă la puloverul lui Manole...

— Aşadar, crezi că Manole...

— Naiba ştie? Ţi-am spus pe cine are de partea lui.

— În schimb Andrei Bîrsan are de partea lui adevărul. Mi-a argumentat clar: economisim valută, consumul suplimentar de carburanţi se recuperează ulterior, transformarea draglinei noastre nu ridică mari probleme.

— Ai început să-i pui parte! rîse Clotilda.

Ana simţi că roşeşte.

— Pentru că are dreptate! vorbi ea demn. Mi-a spus că are nevoie, între altele, de un plan amănunţit al bălţii. Cu cote exacte, cu analiza solului în diferite porţiuni ale mlaştinii...

— Asta nu-i greu. La ridicări topografice poţi să contezi pe mine. Cunosc nişte băieţi, mari pescari, îi rog să mă ajute. Sînt porţiuni unde nu te poţi descurca fără barcă.

— Clodi, cu asta îţi micşorezi şansele de a obţine un pulover suedez.

— Dar măresc şansele de a-mi vedea prietena fericită.

Ana simţi din nou că roşeşte.

— Termină cu prostiile!

4

Andrei tropăi gospodărește pe grătarul de la intrarea în baracă, dar clisa galbenă refuza să se desprindă de pe bocancii cu tălpi grele, profilate, de alpinist. Descuie lacătul de la ușă, intră, aprinse lumina. Încăperea era îngustată de dulapul enorm în care ținea registrele, foile de parcurs, bonurile de pontaj. Se strecură printre dulap și masa cu picioare de aluminiu. Sub cristal cineva pusese eternul afiș „Nu lucra fără echipament de protecție". Deschise dulapul. Peste registrul de mișcare a utilajelor se afla dosarul cu proiectele lui. Îl luă, îl puse pe mijlocul mesei și privi încruntat coperta scrisă îngrijit de mîna doamnei Biță: *Excavații în teren mlăștinos.*

„O lună, își spuse, o lună încheiată, Dumnezeule! Încep să mă îndoiesc de propriile mele resurse morale, m-am deprins așa, am intrat în ritmul lor, m-am molipsit de inerția lor, sînt pierdut, eu și proiectul meu, visul acela splendid, desenat pe hîrtie de calc! Cu cîtă grijă trecea doamna Biță cifrele și dimensiunile, să înțeleagă constructorii, să nu se strecoare vreo eroare cît de mică, — puteam prevedea atunci că acel constructor voi fi eu însumi și că voi păstra la nesfîrșit în dulap acest ideal al meu, realizarea vieții mele? În loc să execut lucrarea după «metoda Bîrsan», înot în hățișul notelor de comandă, fac grafice pentru utilizarea parcului auto, dau rapoarte rotunjind cifrele — îndeplinit și depășit — altfel mă acuză că iau pîinea de la gura muncitorilor. Sub sloganul ăsta se ascund tot felul de treburi misterioase, mă pomenesc cu magazia gemînd de fierărie și nu găsesc tocmai piesa care-mi trebuie, au făcut aprovizionarea anapoda și mecanicii se uită urît la mine, e ușor să dai vina pe alții, par a spune privirile lor posomorîte, și-mi explică răbdători cît pierd ei la chenzină cînd mașina stă o zi. Pe de altă parte, nimeni nu suflă o vorbă despre proiect, de parcă nici n-ar exista. Ce-ar fi să-mi iau geamantanul și să plec înapoi, la institut? «Tovarășe director general, mă dau bătut, nu-i nimic de făcut acolo, la Canal.» «Regret, Bîrsane, credeam că o să te descurci, mi se părea că ești tocmai omul apt să ur-

nească treaba asta.» Şi Livia m-ar îmbrăţişa, «ţi-am spus, Andrei, că nu-i de tine, povestea cu sacrificiul e depăşită, exilul voluntar e de domeniul romanelor, bine că te-ai întors, sper că te-ai lecuit...»“

Livia! Trecuse o lună de la plecare şi se întreba dacă nu cumva trebuie să-i dea dreptate. Îndîrjit împotriva ei mai întîi, îi simţise lipsa după cîteva zile. Prezenţa Liviei i se păruse ceva firesc, făcea parte din viaţa lui ; se deprinsese s-o vadă zilnic şi să-i povestească micile întîmplări din institut. Dar acum, aici, cînd micilor întîmplări le luaseră locul evenimente de proporţii — o depăşire de plan, explozia spectaculoasă a unei stînci din calea excavatoarelor, ridicarea carnetului unui şofer găsit de miliţie cu vinu-n nas la volan, un control pe tronson în schimbul de noapte —, n-avea cui să-şi împărtăşească impresiile pe care i le stîrnea fiecare zi de la Balta Neagră. Se hotărîse chiar să-i scrie, o scrisoare lungă, opt pagini de destăinuiri filtrate cu grijă : îi era dor de ea, îi simte lipsa, ceea ce era adevărat. Îi ascundea însă starea de spirit, tristeţea lui din fiecare dimineaţă, cînd îşi ştia lucrarea neatinsă în dulap, ca un obiect de care nimeni n-are nevoie. De multe ori şi-a pus întrebarea dacă munca lui a meritat, într-adevăr, efortul. A dorit să realizeze ceva util, există oameni care i-au atestat valoarea, există referate şi semnături şi ştampile, dar iată că alţi oameni îl aruncă în braţele incertitudinii, speră să se dea bătut, aşteaptă să se resemneze, să i se tocească voinţa şi să-şi consume treptat rezerva de speranţe...

Nimic din toate acestea nu răzbătuse în scrisoarea către Livia. Îi descrisese pe larg şantierul, utilajele, oamenii, pe Oancea, care se străduia să bată recordul la excavaţii, poetizase nopţile cu praful jucînd în lumina fantastică a reflectoarelor, zugrăvise în cuvinte frumoase misterele Bălţii Negre, dar despre eşecul proiectului lui evitase să-i vorbească.

Deschise dosarul. Descoperi un aviz de expediţie a cărui noimă nu reuşise s-o pătrundă. Reciti scrisul neclar — se folosise probabil un indigou uzat — era vorba de nişte lăzi cu materiale sosite în gară pe adresa Tronsonului B.N.

Cineva deschise ușa încet. Andrei ridică privirea, dădu cu ochii de o pălărie de cowboy cu boruri întoarse. Șoferul din Colentina!

— Ce-i, Colentina?

— Tovarășe inginer, trebuie să schimb uleiul la motor. E apă chioară, i-o fi ajungînd.

— Și ce-mi spui mie? Du-te la depozit.

— Am fost, spune că n-are.

Abia semnase o factură pentru un lot de piese pe care nimeni nu-și amintea să le fi cerut. Șeful depozitului ridicase din umeri, a fost în concediu, maistrul de la secția mecanică spunea că el cere un lucru numai atunci cînd îi trebuie, cei de la plan mormăiau că nu mai există fonduri pentru materiale în trimestrul doi. În schimb, depozitul n-are ulei pentru motoare!

— Mai mergi și azi așa. Mîine îți promit că-ți dau ulei, de-ar fi să-l cumpăr de la Peco!

— Nici așa, dom' inginer! rîse Marin Iliuță din Colentina. Dar e păcat de mașinile astea, tragem de ele zi și noapte.

— Ai dreptate. Trebuie să găsim o soluție, îți promit că mîine ai ulei. Cum stai cu planul?

— Păi am depășit cu vreo cinci sute de metri cubi. Pîn' la sfîrșitul lunii săr peste mie.

— Bravo! Dă-i bătaie, acuma-i momentul, pînă nu-ncep ploile.

— Atunci am plecat. Să trăiți, dom' inginer.

— Noroc, băiete! Mîine te oprești direct la depozit, ai înțeles?

Colentina dispăru, trîntind ușa. Uite că mai sînt și de-ăștia! își spuse Andrei. Mutre de ștrengari, dar în fond băieți buni. Păcat că...

— E voie, tovarășe inginer?

— Intră, Oancea, poate reușești să mă scoți din încurcătură. Știi ceva despre porcăriile astea de buloane pentru șenile?

— Am auzit, tovarășe inginer. Cred că ni le-a băgat fabrica pe gît o dată cu echipamentul de protecție. Știți, s-a făcut o comandă de șorțuri pentru turnătorie, sindicatul, protecția muncii și noi...

— Trebuie să le plătim ! conchise Andrei. De cîte ori ți-au trebuit buloane de șenile ?

— O singură dată a sărit unul. Am umblat prin mocirlă după el și l-am găsit.

— Era uzat, rupt ?

— Nu, sărise. Avea piulița cam largă și fără șplint de siguranță.

— Ce facem cu-atîtea buloane ?

— Stoc supranormativ.

— În sfîrșit ! mormăi Andrei. Acuma n-am încotro, lăzile sînt la gară, o să iscălesc, și gata. Așa, ia spune care-i povestea ?

— Tovarășe inginer, am auzit că aveți un plan cu Balta Neagră.

— Nu-i așa de simplu, Oancea. Proiectul meu pleacă de la următoarea idee : asanăm balta, rămîne terenul mlăștinos, intrăm acolo cu o draglină cu șenile lățite, ca să nu se scufunde. Teoretic e simplu, dar pînă nu-ncerci...

— Păi de ce nu-ncercăm ?

Andrei se apropie de el. Îi devenise drag acest Oancea, cu tatuajul lui de pe mînă abia acoperit de catarama ceasului — o ancoră și-o inimă împletite cu meșteșug — indivizii care fac tatuaje sînt într-un fel niște artiști, creatori de mici simboluri, simboluri durabile de vreme ce le incrustează în materialul cel mai prețios pe care-l are omul la-ndemînă, propriile lui brațe.

— Tovarășe inginer, bazați-vă pe tineri, organizație puternică, aproape un sfert din personalul șantierului.

— La nevoie, Oancea...

— Mă gîndeam că am putea să asanăm balta prin muncă patriotică. Fără investiții suplimentare, fără proiecte aprobate.

— S-o asanăm, da, cred că e primul sector unde trebuie intervenit, ca să poată intra draglina. Toate se leagă una de alta.

Oancea își trecu palma peste fruntea bronzată, clipind des din ochii înroșiți de oboseală.

— Ai fost de noapte ? îl întrebă Andrei.

— Da. Am furat cîteva ceasuri de somn, dar ziua nu poți să te odihnești ca lumea. Plus că a început să mă tot frămînte ideea asta.

— Te înțeleg, dar nu putem porni lucrul așa, de capul nostru. Am vorbit și cu inginerul Teodorescu. A propus și el, cîndva, să se încerce lucrul pe uscat, dar directorul n-a vrut să audă. E vorba de investiții în afara proiectului aprobat, consumuri suplimentare, o stagnare de moment a planului și el ține la îndeplinirea ritmică, lună de lună. Cam asta-i.

Oancea își aprinse o țigară.

— Și dacă planul nu stagnează ?

— Cum adică ?

— Dacă lucrăm în plus, în timpul liber, fără să stînjenim lucrările la zi ?

— În ipoteza asta...

Andrei nu-și duse vorba pînă la capăt.

— Ia stai jos și citește.

— Ce-i asta, tovarășe inginer ?

— Devizul pentru asanarea bălții.

Oancea parcurgea filele în diagonală, de parcă l-ar fi interesat numai ceva anume. Ah, a găsit, fața i se luminează și el rîde, frumos băiat, își spuse Andrei, mai ales cînd rîde așa, cu toată fața !

— Tovarășe inginer, modificați aici punctul patru. Retribuția muncitorilor necalificați, pentru săparea șanțurilor. Săpăturile le putem face noi. Și cu ocazia asta, devizul se micșorează cu cîteva zeci de mii de lei.

— Crezi că-i așa de simplu ?

— V-ați molipsit de la alții cu neîncrederea asta ? rîse Oancea. Zău, tovarășe inginer, haideți să încercăm !

Andrei îl bătu pe umăr și-l conduse spre ușă :

— O să mă mai gîndesc, Oancea. Acum du-te la odihnă, că diseară știi ce te așteaptă.

— Sper să fac două mii, cu gîndul la proiectul dumneavoastră. Să nu spună nimeni că suferă planul...

Andrei dădu iarăși cu ochii de factura proaspăt sosită. Se gîndi că lucrurile au o logică a lor, ascunsă, trebuie doar cineva să le pună în ordine. Buloanele pentru șenile, modificarea draglinei, intervenția tinerilor, asanarea bălții. Cam prea frumos, dar nu imposibil !

Se pare că la Manole Blîndu e cheia. Omul acesta frumos și brunet ca un personaj negativ din filmele americane. Cum să-l abordeze, cum să-i găsească acea parte din conștiința lui capabilă să vibreze la o idee măreață, cum ar fi desecarea Bălții Negre prin mijloace proprii? „Prostii, se contrazise singur. Partea cea mai importantă din conștiința lui vibrează spre contractul din Suedia. Şi eu fac apel la sentimente nobile!“

Nu așa trebuie acționat, ci printr-un contraatac decisiv, ca la fotbal. Își aminti de maidanul din Drumul Sării. Într-un meci, echipa lui încasa gol după gol. Pierzîndu-și răbdarea, unul dintre ei a luat mingea la subțioară și a recurs la o soluție disperată, poruncind: „Gata, băieți, mergem la risc! Toți la-naintare! Ori cîștigăm, ori...“

„Așadar, toți la-naintare! își spuse Andrei trăgîndu-și pe frunte casca roz de poliester. Unu: șenilele pentru draglină! Doi: desecarea bălții fără să așteptăm aprobarea devizului! Mergem la risc, domnule Blîndu!...“

5

Oancea dădu să intre în hală, dar un tînăr cu bascul plin de funingine îi tăie drumul.

— Nu-i voie.

— Dar bine... încercă Oancea să protesteze. Vreau să vorbesc cu nea Matei.

— Așteaptă.

Tînărul porni spre întunericul din hală, strigînd cît îl ținea gura:

— Nea Matei!

Din partea din fund, izbucni deodată o lumină roșiatică, profilînd siluetele cîtorva oameni, goi pînă-n brîu. Apoi Matei — mai înalt decît toți, cu mersul lui legănat și sigur — se apropie de ușă:

— Ce e, mînzule?

— Salut, nea Matei ! Am venit să vorbim despre ședința aia. Dar văd că ai treabă. Și încă o treabă secretă...

— Facem o experiență și s-ar putea să nu iasă. De ce să ne vorbească lumea ?

— Ce experiență ?

— Secret ! zîmbi Matei, netezindu-și mustața. Forjăm o piesă. Asta-i a treia încercare, dar nu iese și pace !

Un tînăr cu fața și pieptul lucind de sudoare se arătă în ușa halei. Făcu un gest dezolat cu mîna :

— N-a ieșit.

— Foc mai tare ! porunci meșterul peste umăr. Probabil că nu se încălzește omogen. Și pregătiți o baie de călire în ulei.

Un alt tînăr deschise larg ușa a doua a halei. Dinăuntru răzbătu vuiet de motor.

— Scoatem draglina în probe, nea Matei ! îl informă tînărul.

— Bine. Fă-i plinul, mă duc eu cu ea în tronson, să vedem ce poate.

Se întoarse spre Oancea :

— Auzi, cu ședința aia, zău că-i de pomină ! Au lipsit tocmai uteciștii tăi. Păi ce vrei, să punem pe cineva să-i întoarcă de la poartă ?

Draglina se arătă în ușa halei. Spațiul părea prea strîmt pentru ea. Se smuci ușor pe șenilele late, balansîndu-și cupa. Matei cercetă cu privirea marginile ușii, făcu un semn liniștitor mecanicului și mașina se urni cu prudență spre poartă. Meșterul se apropie apoi de Oancea :

— Sînt lucruri care-i interesează : protecția muncii, prevenirea bolilor profesionale. A venit un doctor tocmai de la București, iar dumnealor lipsesc !

— O să stau de vorbă cu ei, nea Matei.

— Stai de vorbă, lămurește-i, să nu mai aud povești de-astea.

Nea Matei dădu să intre în hală. Se întoarse spre Oancea :

— Scuză-mă ! Cred că e gata cuptorul, a atins temperatura.

— Succes ! Să-ți iasă bine de data asta.

— Trebuie să iasă !

Ușa halei se închise cu un scrîșnet aspru în urma lui. Acum un an, baza de reparații era o simplă baracă : o rampă de spălare, un compresor și cîteva truse de scule. Treptat, sosiseră mașinile-unelte — un strung carusel, înalt cît o casă, de care mecanicii se bucuraseră ca de-un cadou personal, o mașină de danturat pinioane, un cuptor electric pentru forjă —, și hala s-a ridicat în cîteva săptămîni. Tot șantierul lucrase, duminicile, la construcție. Dar investiția aceea de entuziasm și de forță se justificase pe deplin. Mașinile și utilajele din șantier se uzau rapid, mereu trebuia reparat ceva, verificat ceva, înlocuit ceva. În baza de reparații se petreceau minuni : uriașele instalații hidraulice erau recondiționate în cîteva zile ; rulmenți mari cît o tigaie puteau fi înlocuiți în cîteva ore ; un meșter învățase să rectifice discurile de ambreiaj ; altul peticea cupele de excavator sau lamele de buldozer rupte în vreo stîncă ; se vorbea chiar despre reparații capitale la motoare. Matei era sufletul și creierul bazei ; mecanicii și șoferii șantierului îl prețuiau cu toții — și iată-l acum supărat pentru că băieții lipsiseră de la ședință ! Oancea își reproșă că nu dăduse destulă atenție ședinței. „Trebuia să fiu mai insistent, să-i pregătesc din vreme, își spuse. Trebuia să prevăd că au de gînd să lipsească..." Îi cam știa el, erau cîțiva dintre cei veniți în ultimul timp, băieți de la țară. Un curs de calificare șase luni, examen, pe urmă gata : mecanici de utilaje. „Brevetul nu le schimbase dintr-odată firea !" conchise Oancea îndreptîndu-se către punctul de lucru. Coborî taluzul frumos finisat al tronsonului vecin cu Balta Neagră. Pereții canalului erau netezi ca-n palmă. Mai departe se vedeau echipele de militari care așezau pietrele pentru protecția malurilor. Pe malul celălalt, o brigadă de studenți. Lucrul înainta cu spor, canalul începea să semene cu ceea ce arăta schița mare cît o hartă, agățată în peretele clubului. Aici, pe tronsonul Balta Neagră, fusese atacată deocamdată partea „uscată". Albia canalului se apropia, treptat, de zona mlaștinii. Draglinele și excavatoarele înaintau cu spor, basculantele se țineau în șir aproape neîntrerupt, veneau și plecau, transportînd pămîntul scos din albie.

Oancea își văzu de departe mașina : o mînuia Cartojan, schimbul lui, un băiat mic și vesel, de prin Teleorman. Auzea zgomotul atît de familiar al motorului, al angrenajelor, scrîșnetul cablurilor care trăgeau cupa prin stratul de argilă. Instinctiv, mișcările mîinilor lui imprimau mașinii manevrele corespunzătoare. Draglina sună prelung din sirena ei de vapor — Cartojan, un tip ingenios, meșterise claxonul acela original — și basculanta plecă, lăsînd locul alteia, care cobora încet pe drumul de acces, plin de gropi.

Oancea fluieră. Cartojan deschise ușița cabinei, scoțînd capul pletos afară.

— Ce-i, vere ? Așa devreme ?

Oancea se apropie de spatele mașinii, puse palma pe masca radiatorului. Simți fierbințeala.

— Ai băgat-o-n draci ! îl mustră. Tu nu te mai uiți la termometru ?

— Două grade peste normal ! îi răspunse Cartojan arțăgos. Dac-o las zece minute la ralanti, scade. Ce vrei, pe căldura asta !

— Dar acum spune-mi, de ce-ai lipsit de la ședință ?

— Păi am avut treabă.

— Păi toți avem treabă. Nimeni nu stă de pomană. Dar la ședință trebuie să vii. Se discută lucruri interesante.

— Se discută ele și fără mine.

— Fii atent că te chemăm în fața biroului pentru asta.

— De ce, vere ? Nu muncesc ? Nu-mi fac datoria ?

— Și ședința e tot o datorie.

— N-o să mai lipsesc. N-am fost pus niciodată în discuție.

— Bine, să te văd ! Acuma dă-te jos și du-te să faci nani.

Cartojan sări. Șterse în treacăt paharul decantor pe care praful alburiu se lipise formînd o crustă groasă.

— Au început să ne lase simeringurile, constată el.

— Cum stai cu planul ?

— Cred că am depășit. Fii atent la ridicare, cam trepidează. Mi-e teamă să nu cedeze vreo bucșă.

— I s-a făcut de meşter, spuse Oancea. Somn uşor, frăţioare!

— Mulţam. Te-aştept diseară la o tablă.

— Diseară? rîse Oancea şi se urcă sprinten pe şenila lată a maşinii.

O basculantă frînă sălbatic la un metru de cupa coborîtă pe pămîntul proaspăt.

— Altul care fuge de şedinţe! constată Oancea.

— Ce-i mai important, şedinţa, ori planul? i-o întoarse şoferul. Hai, fă-i inaugurarea!

Oancea se instală în cabina îngustă, galbenă. Inspectă cu priviri rapide aparatele de control şi atinse manetele care aveau în capăt, în loc de obişnuitele bile negre, sfere de plexiglas de diferite culori: creaţia lui Cartojan. Apăsă pe maneta de ridicare a cupei, accelerînd. Motorul începu să cînte, cupa descrise un arc larg prin aer şi se înfipse cu precizie în malul galben-roşcat...

Noaptea, tîrziu, simţi brusc oboseala. Lucrase ore-n şir la lumina farurilor, filtrată prin pînza de praf alburiu care înconjura punctul de lucru. Opri motorul şi ascultă o clipă liniştea bruscă, nefirească. Numai aerul comprimat şuiera subţire printr-o garnitură care-şi pierduse etanşeitatea.

Cînd şoferul basculantei aprinse farurile, Oancea coborî şi se apropie de el. Îi distinse pălăria în semiîntuneric.

— Tu erai, Colentina?

— Ai muncit ca la foc azi, tăticu! îl lăudă el. Numai eu am făcut paişpe drumuri. Hai să te duc la coteţ.

— Nu, las' că merg pe jos. Îmi vîjîie capul de-atîta huruială.

— Treaba ta, te duceam gratis. Cred că-n noaptea asta dorm îmbrăcat. Zece ore să tragi de covrig, mi-ajunge.

— Acuma a mers, că-i pămîntul moale. Cînd om da de stîncă, n-o să mai fie ritmul ăsta.

— Cînd e de tras, tragem! îl asigură Marin Iliuţă, zis Colentina. Am întins-o. Zici că nu urci? Hai să fii bătrîn!

Salută cu degetul la pălărie și porni mașina. Oancea privi o clipă în urma lui, scuipă praful sălciu adunat pe buze și se îndreptă spre baza de reparații. Văzu de departe lumina arzînd în hală.

Dincolo de ușa închisă, Matei și un tînăr în slip stăteau pe vine și se uitau la baia de călire cu ulei. Uleiul clocotea, un fum alb se ridica deasupra lichidului negru.

— O dau afară ? îl auzi pe tînăr.

— Mai las-o ! hotărî Matei cu glas răgușit. Ei, gata, mînzule ? Ai terminat pe ziua de azi ? i se adresă apoi lui Oancea, pe care îl văzuse strecurîndu-se pe ușa halei.

— Eu am terminat. În schimb, dumneata...

— Cam gata și eu. Cred că de data asta a ¡mers. Măcar așa, de amorul artei. Gheorghe, poți s-o dai afară !

Gheorghe dibui cu un clește mare asupra băii, scoase cu greutate o placă dreptunghiulară de metal, lăsînd-o o vreme să se scurgă uleiul înapoi în cadă.

— Ce-i asta ? întrebă Oancea.

— Secret ! rîse Matei. Placă pentru șenilă, dacă ești curios.

— Atît de mare ?!

— Facem o experiență așa, pentru noi. Inginerul Bîrsan ne-a arătat proiectul : dacă înlocuim plăcile cu altele mai late, draglina poate lucra pe teren moale.

— În Balta Neagră ! ghici Oancea. Și merge ?

— Mîine îi facem probele de rezistență. N-are voie să cedeze. Ia gîndește-te, tocmai în mijlocul bălții ! Cum mai scoți mașina de-acolo ?

— Și crezi că...

— Inginerul crede. Dar aici e altă poveste. M-a pus la ambiție domnul Blîndu. Vine mai alaltăieri la noi și-l ia pe Ghiță ăsta...

— M-a luat cam repede, îl întrerupse Gheorghe rîcîind cu un șpaclu placa de metal. Cică nu-i așa că nu putem să lățim șenilele draglinei cu mijloacele noastre ? Nu știu, n-am încercat, c-o fi, c-o păți. „Măi băiatule, aici nu merge pe bîjbîite, cine plătește plăcile stricate și

energia și orele de lucru dacă dai greș? Spune cinstit că nu se poate, și gata!" „Nu se poate!" am spus eu hotărît.

— Ce rost avea chestia asta?! se miră Oancea.

— Nu pricepi? rîse amar Matei. Domnul Blîndu urmează să plece în Suedia, să contracteze draglina pentru teren mlăștinos. Păi dacă noi ne descurcăm cu fiarele astea — arătă spre placa de pe bancul căptușit cu tablă —, atunci s-a zis cu excursia lui. Noroc că Gheorghe s-a orientat.

— Păi da! rîse Gheorghe. Prea mă luase repede. Pe urmă m-am gîndit și eu, cum să spui că nu se poate, dacă n-ai încercat? Și i-am spus meșterului. Este, meștere?

— Este. Și bine-ai făcut. Uite că deocamdată am cîrpit-o. Rămîne să vedem cît e de tare. Călirea în ulei, asta-i chestia. Și dacă merge, atunci...

— Atunci adio Suedia.

— Atunci domnul Blîndu o să inventeze altceva. Nu se lasă el așa ușor. Inginerul Bîrsan e nou aici, nu prea știe cu cine are de-a face.

— De ce nu se poate fără toate astea?! oftă Oancea.

— Fiindcă nu poți citi în inima omului. E cîte unul activ, plin de idei, prietenos cu toată lumea, șefii îl laudă. Îți spui: ăsta-i omul care ne trebuie. Îi dai o funcție pe mînă și el începe să umble după căpătuială. Știe așa de bine să învîrtă lucrurile, încît nu-l poți dovedi.

— Bine, dar acuma avem fapte concrete. Încalță mașina mea cu plăci de-astea și mă duc să lucrez cu ea și-n mama Bălții Negre.

— Stai, nu te repezi. Întîi să ne încredințăm că rezistă. După aia, cine-ți aprobă să scoți mașina din tronson și s-o bagi la modificat?

— Păi cît durează?

— Dacă o placă ne-a luat patru ore, încă vreo două cu prelucrarea, plus montajul, vreo săptămînă, dacă lucrăm zi și noapte.

— Și de ce n-am lucra? întrebă Gheorghe domol.

— Gata ! închise meşterul discuţia. Hai la culcare, că mîine o luăm de la capăt. Om mai vorbi, om mai vedea. Să reziste placa, asta-i principalul. Mîine o punem la bancul de rezistenţă. Dar pînă iese, păstraţi secretul, fraţilor ! Gata, Gheorghe, stinge luminile, trage şalterul la cuptor şi încuie uşa.

— Luaţi-o înainte ! spuse Gheorghe. Vă ajung din urmă.

Capitolul patru

1

— Tovarăşul e singur?
— Da, domnule Blîndu. Îşi bea cafeaua.
— Şi dumneata, tot singură?
Secretara făcu un gest circular spre încăpere:
— Nu se vede?
— Ei, în alt sens te-ntreb! Singură aici, singură acasă, nu te-ai plictisit? Ce-ai zice de-o ieşire cu maşinuţa la iarbă verde?
— Glumeşti, domnule Blîndu! spuse Mona cu un aer impersonal şi corect.
— Glumesc! recunoscu el. Dar dacă gluma se prinde?
— La mine nu se prinde.
Manole Blîndu se legănă pe călcîie, căutînd sămînţă de vorbă.
— Frumos inel.
— Îl am de la mama, cadou de ziua mea. Mai tîrziu am aflat că a dat pe el un *secrétaire* vechi de două sute de ani.
— Aşa-i cînd ai cheag! oftă Manole Blîndu. Dai una, iei alta, tot boier rămîi. Pe cînd noi, ăştia, proletarii...
— Proletari cu maşină! zîmbi Mona subţire. Cu ce îţi pot fi agreabilă?
— Cu simpla dumitale prezenţă! o complimentă Manole Blîndu. O plăcere să stai de vorbă cu o damă

subțire, aici, între șoferi și excavatoriști. Mă și mir, o femeie de societate ca dumneata...

— Parcă te lăudai că ești proletar, domnule Blîndu. Mai bine zis ai fost.

— Am fost, bine zis. Dumneata știi că m-am ridicat prin propriile mijloace ? Am muncit din greu, am lucrat ca achizitor și mi-am dat examenele la fără frecvență. În general prețuiesc oamenii ridicați prin ei înșiși. Chiar dacă n-au avut vreme să-și cultive manierele...

— Nici eu nu mă străduiesc să-mi cultiv manierele.

— Lasă-mă, tovarășa, se vede de la o poștă originea aristocratică. Poate de asta ne tratezi cu dispreț pe noi, ăștia...

— Ai complexe, domnule Blîndu.

— N-am complexe. Dar atîta răceală...

— Răceală ?! se amuză Mona. Deci despre asta era vorba ? Nu cumva ți-ai propus să-ți faci o iubită din fiecare femeie care-ți iese în cale ? Nu merge totdeauna, asta-i tot. Povestea cu aristocrația este invenția dumitale. Explicația e mult mai simplă : nu ești genul meu.

— M-ai dezarmat ! zîmbi Manole. Oricum, o să mai discutăm pe tema asta.

— Oricînd dorești. Dar rezultatul va fi același, te previn.

— Ești rea.

— Viața m-a făcut rea.

— Pe vremuri, o persoană cu dosarul dumitale... Acuma uite, te-au ales și la sindicat, ai secretele șantierului pe mînă.

— De ce s-ar îndoi cineva de mine ?

— Și asta-i adevărat, spuse Manole. Sper că și-a terminat cafeaua tovarășul nostru.

Bătu mai mult de formă în ușă, o deschise, avansă în mijlocul încăperii :

— E voie ?

— Intră, frate dragă ! îl invită directorul, schițînd intenția să se ridice și recăzînd în fotoliu.

— Mă ierți, tovarășu, că vin neanunțat.

— Lasă politețurile, Manole. Dar ce te-a găsit? Ce-i cu sticluța asta?

— Am făcut și eu un mic ciubuc. Fără să lezez interesele șantierului! adăugă. Dacă n-ai mult de lucru, am putea s-o gustăm.

— Oho, whisky! Tot cu lucruri subțiri, Manole. Se și cuvine, la un domn ca tine! Arăți ca un campion.

— Vorbe, tovarășu. Am îmbătrînit.

Manole Blîndu își păstra înfățișarea de sportiv tomnatic. Avea grijă să compenseze petrecerile cu o dietă strictă, își redusese rația de pîine, făcea gimnastică, fuma cu moderație, nu lucra peste program și ducea o viață austeră, cum îi plăcea să se laude singur. Avea la București nevastă și un copil, trăiau despărțiți după o convenție tacită, care convenea ambelor părți: lui, pentru că unui cadru de conducere nu-i stă bine prin tribunale într-un interminabil proces de divorț, pe care existența copilului l-ar fi complicat și mai mult; soției, fiindcă mai spera într-o întoarcere a rătăcitului. Dealtfel, în amoralitatea lui discretă, Manole avea grijă să păstreze bunele relații cu familia, expediindu-i, în mare taină, aproape jumătate din retribuția lui.

De unde, totuși, bani pentru escapade? Era întrebarea pe care și-o punea în permanență, și-și consuma bună parte din timp cu calcule și manevre menite s-o rezolve. E drept că reprezentanții unor întreprinderi cu care șantierul avea relații de cooperare se arătau generoși, mai ales cînd interesele întreprinderilor respective erau în joc și cînd nu era vorba de ceva dat din propriul buzunar. În loc să-i cheme în fața comisiei de arbitraj pentru o întîrziere, Manole se pricepea să domolească furia lui Toma și să mușamalizeze lucrurile, iar adversarii știau să-și arate recunoștința: unul îi asigura o mică vacanță la căminul întreprinderii dintr-un orășel de munte, altul îi vindea la preț de cost un costum refuzat la export, un altul îi procura piese pentru mașină. Manole Blîndu era omul care se pricepea să trateze asemenea treburi delicate. Oferea o masă cui trebuia, plătea din buzunar calculînd întoarcerea sumei, pe căi ocolite, tot în buzunarul lui, plus beneficiul. Toate acestea aveau în ochii lui un aspect firesc, onest chiar,

un schimb de servicii prietenești, o înțelegere amicală. Cunoștea bine legile și se ferea să intre în conflict direct cu ele, preferînd calea tratativelor personale și dovedindu-se totdeauna simpatic și maleabil. Pe șantier știa că n-are cum să se atingă de banii statului. Cel mult făcea împrumuturi la „reciproc“, dar numai cu oameni siguri, plimbînd sume importante dintr-o hîrtie în alta, dintr-un ștat de plată în altul, cînd de fapt sumele respective se aflau în buzunarul lui sau erau investite în cine știe ce combinație din care rareori lipseau „fetele“, marea lui pasiune. Și ca o încununare a tuturor acestor manevre financiare, își recunoștea în sinea lui modestul merit de a ști s-o scoată la capăt.

Și acum, în fața directorului, cu sticluța aceea turtită în față, Manole urmărea un țel precis.

— Hei, banii, tovarășu ! Și lui Napoleon, cît era el de Napoleon îi trebuiau bani. D-apoi nouă, care n-avem geniul lui ? Vorba lui Arhimede : un punct de sprijin și răstorn pămîntul. Aș schimba-o nițel : un pumn de bani și...

— Manole, exagerezi ! zîmbi directorul, după ce gustă din pahar.

— Ce, tovarășu, dumitale nu-ți trebuie bani ?

— Am destui ! făcu directorul cam din gușă.

— Niciodată nu-s destui.

— Lasă, frate dragă, că și tu...

— Eu ce ?

— Prea ești risipitor. Cu paharul, cu mîndrele, milioane să ai, și tot se duc.

— Se duc, dar cu folos ! triumfă Manole. La vîrsta noastră, tovarășu, trebuie să ne menajăm sănătatea, să știm să ne relaxăm, altfel cum să reziști în ritmul ăsta ? Uneori am senzația că-mi pierd mințile. Un telefon aici, altul țipă dincolo că n-are rulmenți, cisterna care aduce apă pe șantier intră în reparație capitală. Stresul nu e un moft la modă, e o realitate. Trebuie să ne ferim cît putem. Să ne găsim mici oaze de relaxare.

— He-he ! rîse directorul. Să fiu cinstit, aș mai face un popas în oaza de rîndul trecut. Ia spune, ai aranjat ceva ?

— Tot cu alea ? Dă-le-ncolo, tovarăşu ! se încruntă Manole. O dată, şi gata. Le-ajunge. Altele ! Legătură de durată, sărutări, autobiografie, toate astea duc la complicaţii. Mai bine aşa. Incognito. Cu condiţia să dispui de bani.

— Te obsedează banii ăştia ! vorbi directorul îngrijorat că urmează o cerere concretă. Fii mai gospodar, frate dragă.

— Ca să gospodăresc, trebuie să am ce ! explodă Manole. Logic, tovarăşu ! În liceu aveam numai zece la logică.

— Manole, tu baţi undeva. Treci la subiect, ce tot umbli cu mişmaşuri ?

Manole luă o înfăţişare melancolică.

— Mă gîndeam aşa, că-n ultima vreme sectorul administrativ merge strună, ar trebui într-un fel recompensaţi tovarăşii. Nu-i vorba de mine, să nu crezi cumva că bat şeaua ! se apără el de presupusa obiecţie. Vilă, casierul, de pildă. Băiat modest, cinstit, stă mereu peste program, la revizie a ieşit bine. Ia gîndeşte-te, cred că n-ai mai călcat de luni de zile prin maghernița lui. Cum s-ar simţi bietul băiat dacă s-ar pomeni, aşa, cu cîteva sutare, date din fondul de premieri ?

— Vine ultimul trimestru, Manole, ştii, pom de iarnă, telegrame de felicitare...

— Ce pom ? Ce telegrame ? Cărţi de vizită, tovarăşu. Cu autograful dumitale. E mai distins, pe onoarea mea !

Coborî glasul, aplecîndu-se peste masa de mahon :

— Şi bine că mi-am adus aminte, duminică eşti invitatul meu. Două absolvente de liceu, surpriză totală, tovarăşu.

— Mare şmecher eşti ! rîse directorul. Zici că Vilă ăsta lucrează bine ?

— Excelent, nu bine. Pun mîna-n foc pentru el.

— Să faci un referat.

— Am făcut, doar aprobarea lipseşte. Uite colea, argumentat, în cifre şi date.

— O mie de lei ! se miră directorul. Nici chiar aşa, Manole ! Nu e prea mult ?

— Lasă, tovarăşu, semnează, că pleacă omul la bancă.

Directorul își deșurubă cu grijă stiloul japonez și semnă referatul. Manole mulțumi cu o plecăciune și plecă să-l caute pe Vilă. Acum cîteva luni, un telefon confidențial îl anunțase despre un control financiar inopinat. Manole intrase în casierie.

— Boier Vilă, pregătește-ți scriptele și fă monetarul. Avem musafiri.

Vilă tresărise, pălise, chelia i se acoperise cu broboane de nădușeală, care-o făceau să strălucească și mai tare.

— Tovarășu Blîndu, nu mă nenorociți. Am copilași, vai de sufletul meu. E prima oară cînd greșesc, să mă bată Dumnezeu dacă...

— Ce-ai făcut ? îl întrebase rece.

— Ieri, pe cuvîntul meu, dacă știam, mai bine-mi tăiam o mînă. O să iau de la reciproc, aveam nevoie de ciment pentru casă și...

— Cît ?

— Un fleac de trei mii. Dar cu revizia nu te joci, știu eu !

— Idiotule ! îl admonestase Manole atunci. Ai noroc că dai peste oameni cumsecade. Hai la mine, repede !

Scosese din casa de fier un teanc de bancnote :

— Ai un noroc chior, dragă Vilă. Uite colea, ratele mașinii pe două luni, trebuia să le expediez azi după-amiază. Mai pot amîna două-trei zile, așa că faci cum știi și mi-i dai înapoi pînă sîmbătă.

— Sînteți binefăcătorul meu ! îi șoptise Vilă umilit de atîta generozitate. Să trăiți, să vă dea Dumnezeu tot ce...

— Hai, că revizorul o fi ajuns în gară !

Revizorul venise, controlase actele, făcuse monetarul, totul în ordine. Și de-atunci casierul îi purta o recunoștință de cîine, de care Manole nu abuzase niciodată pînă azi. „Acum să te văd, boier Vilă !“ își spuse intrînd în casierie.

— Și zici că-ți trebuie bani, boier Vilă ?

— Să trăiți ! tresări Vilă din hîrtiile lui. Îmi trebuie ca aerul, tovarășu Blîndu. Povestea aia m-a dezechilibrat pe-un an de zile. Plus ratele la reciproc.

— Uite, ia cinci sutare, dă-mi mie cinci și fă formele legale.

Îi aruncă hîrtia cu semnătură și ștampilă peste grilajul verde. Vilă o citi și chelia îi deveni deodată trandafirie. Pe fața lui se întinse un zîmbet în care bucuria se învecina cu neîncrederea.

— Tovarășu Blîndu... începu el și înghiți în sec.

— Repede, că mă grăbesc! vorbi Manole indiferent.

Vilă se dezmetici, se întoarse cu scaun cu tot spre casa de fier, deschise, luă un teanc subțire de sute, numără cinci, le alinie bătîndu-le ușor pe muche și le așternu apoi, răsfirate cu măiestrie, pe pupitrul îngust de deasupra grilajului.

— Mulțumit? întrebă Manole împăturind cu grijă sutele în portmoneul lui negru.

— Recunoscător! Sînteți un Zeus al finanțelor!

2

— A plecat cu mașina pînă la centrală! îl informă Mona pe Andrei. Trebuie să se întoarcă.

— O să-l aștept, domnișoară. Nu mă mai mișc de aici. Am impresia că mă evită.

Secretara îi răspunse cu un zîmbet incolor. „E discretă! gîndi Andrei. Sau vrea, pur și simplu, să rămînă neutră. Se teme pentru pîinea ei. De-ar fi în București, s-ar bate cinci directori pentru ea. Nimic mai folositor decît să ai în anticameră o femeie tînără, cu coafură impozantă, care să refuze cu zîmbete dulci o audiență, să mintă tandru la telefon — „e plecat, nu știu cînd se întoarce" — sau să gonească delicat un îndărătnic instalat pentru vecie la ușa directorului, „așteptați degeaba, discută cu cineva de la centrală". Dacă știi să te porți, o secretară e un aliat redutabil, care-ți poate deschide uimitor de multe uși..."

Discuția se înfiripă cu ușurință.

— Aveți mult de lucru, o compătimi întrebător.

— Da. Destul de mult.

— De cînd lucrați în șantier ?

— De doi ani. Am terminat școala și m-au repartizat aici. Știu și stenografia în limbi străine, dar nu prea e nevoie. Doi ani, în septembrie.

— Doi ani vi se pare mult ? Așa-i cînd ai douăzeci în total.

— Douăzeci și cinci.

— Nu s-ar spune. Oricum, vîrsta elanurilor, a speranțelor, a viselor. Căsătorită ?

— A, nu, se apără ea ca de un atac neprevăzut.

— Vă înspăimîntă așa de tare ?

— Nu. Dar am făcut o experiență și deocamdată stau să mă refac. E foarte bine singură, cu programul meu. Nu dau nimănui socoteală.

„Dacă-i vorba de dat socoteală, înseamnă că se gîndește la lucruri deosebite. Și cum naiba să nu se gîndească, atunci cînd este revoltător de frumoasă ?"

Scîrțîit de frîne în fața intrării.

— A venit ! sări ea tulburată.

— De unde știi ?

— Are nea Fane un anumit fel de a opri cînd e cu *tovarășul*. M-am obișnuit.

Se auzi ușa de la intrare trîntită cu putere. Apoi pașii apăsați, de stăpîn, ai tovarășului director, și ușa deschisă cu putere, făcînd perdeaua de la fereastra mică să fluture ca un steag.

— Noroc, frate dragă ! salută directorul, voios. Merge treaba, merge ?

Andrei își potrivi nodul cravatei. La dracu, doamnă Biță ! Cred că rîsul dumitale m-a adus aici, sub același acoperiș cu omul ăsta greoi, atît de sigur pe sine ca un bloc de fontă, cu mișcări măsurate și vorbă îndesată, directorul, în gura căruia chiar și o banalitate oarecare capătă valoare de sentință, îmbrăcat impecabil, cravată sobră, vișinie, al cărei vîrf balansează solemn de-a latul pîntecelui nu atît de mare ca să devină ridicol, dar destul de proeminent ca să confere, pînă și el, autoritatea necesară unui ins cu muncă de răspundere.

— Merge, tovarășe director. Poate că nu chiar cum ar trebui...

— Ei lasă, frate dragă, nu se poate așa, totul deodată. La mine ai venit? Poftim înăuntru. Mona, două cafeluțe, te rog.

— Da, tovarășe director.

În urma lui ușa se închise cu zgomot înfundat, ca o capcană. Andrei înaintă doi pași în încăpere și așteptă.

— Ia loc. Am fost cu Matei la centrală. Vești bune, frate dragă, vești bune! Se interesează de proiectul dumitale.

Andrei să lăsă în fotoliul enorm și se întrebă ce investiții a înghițit amenajarea biroului directorial, tabloul de pe peretele din stînga, macarale negre pe un cer portocaliu, iar dedesubt o fîșie de cîmp verde, pictură modernă, care se asorta de minune cu covorul — comandă specială, probabil. Trebui să admită că tipul avea idee de artă și nu se uita la bani cînd era vorba de un lucru frumos. Dar aștepta urmarea poveștii cu proiectul, care întîrzia. Totdeauna directorul făcea la fel: deschidea vorba ca să arate că n-a uitat, și cînd credea că va spune ceva important, decisiv, lăsa lucrurile în suspensie și trecea la alt subiect.

Directorul se duse cu pași apăsați în dosul biroului, luă o hîrtie de pe cristal, o contemplă o clipă, ținînd-o la distanța mîinii întinse — „ușor presbitism", diagnostică Andrei —, o aruncă nepăsător la loc, dădu cu două degete foaia calendarului pe care nu era notat nimic, o lăsă să recadă cu un bobîrnac și, în sfîrșit, se așeză pe scaunul de vizavi. Între ei se afla acum masa de mahon cu intarsii delicate. Mihai Toma șterse gospodărește cu degetul o pată de apă rămasă pe lacul mobilei și dădu din cap:

— Așa cu tovarășii de la centrală. Mă întrebau cînd îi plimbăm cu vaporul pe tronsonul nostru. Ei cred că așa merge, bați din palme și gata tronsonul.

„Mă ia pe departe! gîndi Andrei. Ca și cînd n-aș ști din prima clipă unde bate. Doamne, cît sînt de neputincios în fața lui!"

— Nu, nu merge așa! răspunse el la întrebare. Dar, oricum, ar trebui să urnim odată lucrurile.

— Ar trebui, frate dragă, cine spune altfel? Mi-au promis ajutor. Îmi transferă niște fonduri de la construcții auxiliare, pentru zilieri.

— Atunci ce mai așteptăm? Măsurătorile sînt făcute. În cîteva săptămîni avem canalul pentru scurgerea apei. Între timp, se face modificarea draglinei.

— Stai, stai, stai! rîse directorul. Dar la investiții te-ai gîndit? Cine plătește?

— Spuneți că mîna de lucru...

— Nu-i vorba de asta. Utilajele. Materialul pentru șenile...

— Fără bani nu se face nimic, tovarășe director. Trebuie să reîmpărțim fondurile.

Directorul păru gata să sară de pe scaun. „În orice caz, joacă bine!“, gîndi Andrei.

— Fonduri! Ai pus punctul pe i. De unde fonduri? Planul de investiții a fost mic, s-a dat prioritate sectoarelor cu stîncă, abia am izbutit să procur un autoîncărcător de mare capacitate.

— Și-acuma mașina stă.

— Păi am terminat frontul de lucru pentru ea. Și ce să facem? S-o punem să meargă în gol?

Andrei încercă să pătrundă această logică întortocheată. Știa că undeva demonstrația are ceva fals, o fisură, că directorul se strecoară mereu, ca un îndemînatec jucător de baschet care te amăgește cu mingea și-ți scapă cînd te aștepți mai puțin.

— A fost o investiție inutilă, la proporțiile tronsonului! fu de părere Andrei. Capacitatea mașinii e mult prea mare pentru...

Nu mai continuă, văzîndu-l pe director schimbat la față. Dacă nu l-ar fi știut sănătos tun, ar fi presupus că are o criză de ficat.

— Poveștile astea de la Teodorescu le știi! Dar încearcă să gîndești și cu capul dumitale, frate dragă. N-o să te hrănești toată viața cu ideile altora.

Intenția de jignire era limpede. Nu se lăsă prins în joc. Erau lucruri mai importante decît amorul propriu.

— Am gîndit și cu resursele mele, tovarășe director. Și am ajuns la anumite concluzii. Pentru asta am venit. Cred că mai avem ceva din fondul de investiții, atît cît

ne trebuie ca să începem, urmînd s-o continuăm din fondurile pe anul viitor.

— Teoretic ai dreptate. Dar... e vina mea că nu te-am prevenit. Începusem o acțiune în altă direcție și... fii bun și apasă pe butonul ăla, ești mai aproape.

Secretara intră aproape în aceeași clipă, scuzîndu-se :

— Aduc imediat cafelele, tovarășe director.

— Nu-i vorba de cafele, o întrerupse el, apoi își îndulci glasul : Adică și de cafele. Dar mai întîi, invită-l la mine pe Manole. Cu planul de investiții. Și pregătește și pentru el o ceașcă.

După ce secretara ieși, zîmbi complice :

— Drăguță fată, nu? Și ascultătoare. Nu iese din cuvîntul meu. Altfel, cum o duci ? Îți place orașul, te-ai deprins cu ritmul de aici ?

Trebui să răspundă acestui interogatoriu amabil. Înțelegea că directorul n-are de gînd să continue discuția despre plan înainte de a-l avea alături pe Manole.

Manole Blîndu intră tocmai cînd directorul trecuse la destăinuiri de ordin personal.

— Intră, Manole. Tocmai stăteam de vorbă și-i explicam tovarășului Bîrsan de ce nu-ncepem...

— Parcă dînsul nu vede ? ridică din umeri Manole. N-avem fonduri, asta e.

— N-avem fonduri și cerem statului mii de dolari.

— Valuta intră la alt capitol, lămuri Manole răbdător. În timp ce fondul nescriptic pentru muncitorii necalificați... Cu cine vrei să facem planul ?

— Aici sînt două lucruri total diferite, îl întrerupse Andrei. Eu nu vreau să afectăm planul. Dar nici să-l transformăm într-o frînă. Ideea mea, dacă se aplică, va compensa cheltuielile suplimentare.

Directorul se mișcă nemulțumit, făcînd scaunul să scîrțîie :

— Vorbești ca din ziar, frate dragă. Teoria o știu și eu, e foarte bună. Dar aici e vorba de practică. Ni s-a promis un transfer de fonduri. Deocamdată n-am văzut nici un leu. Hai să zicem că începem asanarea bălții. Cu ce avem. Mobilizăm oameni, cheltuim bani, energie, carburanți. Pe urmă ce facem ? Ne oprim la jumătatea drumului ?

— Ideea cu lucrul în albie uscată nu e nouă, interveni Manole. Eu personal îmi amintesc că Teodorescu a executat un proiect, acum cîțiva ani. Dar cînd am văzut prospectele draglinei suedeze, ne-am dat seama că e de preferat să folosim tehnica modernă. Cu tîrnăcopul nu terminăm lucrarea nici în cinci ani. Așadar, cheltuiala nu s-ar fi justificat. Conducătorul meu științific, consilierul ministrului, mi-a spus cînd am discutat planul tezei de doctorat: „Totul pînă la banii statului. Aici nu merge cu improvizații și lucruri incerte." Răspundem pentru fiecare leu. Iar cîtă vreme nu sînt condiții...

—Dar eu cred că sînt condiții, îl întrerupse Andrei. Am putea începe în cîteva zile. Folosind posibilitățile locale. Adaptînd o draglină de-a noastră pentru lucru în teren moale. Iar odată pornită lucrarea, vor veni și fondurile. Cînd am venit aici, mi s-au făcut promisiuni.

— Promisiuni! rîse Manole Blîndu. Nimeni nu deschide un front de lucru bazîndu-se pe vorbe. Banca nu dă nici un leu pe cuvînt de onoare. Iar ca să punem în pericol îndeplinirea planului...

— Nu, nici eu nu sînt pentru asta! spuse repede Andrei.

Era deznădăjduit. După ce cu cîteva minute în urmă ardea de nerăbdare să deschidă discuția, simți că nu mai poate s-o continue. Nu în felul acesta. Totul devenea un joc steril de fraze ascunse cu dibăcie îndărătul unor cuvinte mari. Încercă să ghicească ce gîndeau cu adevărat oamenii în fața lui. Poate nu gîndeau nimic. Poate îndeplineau orbește porunca fatidică, rostită de „conducătorul meu științific, consilierul ministrului".

— Înțeleg, spuse. O să mai intervin la Institutul de cercetări, să explic că nu sînt fonduri. Cineva trebuie să facă ceva.

— Un moment, interveni directorul. În adresa de la institut ni se recomandă să experimentăm proiectul dumitale, dacă avem condiții.

— Ei bine, și?!

— Și eu sînt de părere că n-avem condiții! hotărî directorul Mihai Toma.

„Toamna asta aurie! îi scria Livia. Ce păcat că nu ești aici, să auzi frunzele cum cad pe alei! Au un sunet al lor, aproape metalic. Uneori, cînd e liniște, te fac să tresari. Mi-ai scris despre peisajul de acolo, e frumos, probabil e mai frumos în scrisoarea ta decît în realitate. Dar ce importanță are asta? Sîntem departe unul de altul, mă tem de înstrăinare, mă tem de uitare. Ascult la radio un cîntec de dragoste, am rămas o sentimentală, să n-ai îndoieli, Andrei, dragostea noastră e la fel de puternică, eu rămîn credincioasă trecutului, deși, ca să fiu sinceră, mă întreb dacă trecutul poate trăi singur, nealimentat de flacăra prezentului și de speranța de viitor.

Unde ești, Andrei? Ce faci acum? Mi te imaginez în cămăruța ta, pe care mi-ai descris-o atît de plastic încît mi-au dat lacrimile, cămăruța aceea cu vedere spre vii, etajul trei parc-ai spus. La masa-planșetă, cum îți visai pe vremea studenției — îmi amintesc perfect —, tînjeai după așa ceva, am văzut-o amîndoi în magazinul acela cu etaj în care intraserăm să ne-ncălzim, și tu te văitai că nu poți cumpăra o masă-planșetă fiindcă mama ta s-ar simți jignită, ce-ar face cu masa din camera ta, masa bătrînească, la care se aduna toată familia de Anul nou, n-o puteau muta în altă cameră, și ție nu-ți plăcea, fiindcă n-aveai loc să întinzi coala de desen. Mi te imaginez la planșetă, încercînd să refaci atmosfera de creație pe care ai părăsit-o alergînd după o himeră. Nu-ți dai seama, Andrei, că lucrurile nu pot fi refăcute, iar timpul e ireversibil?

Dacă nu voiam să pleci, n-a fost numai din egoism. E adevărat, doream să te păstrez lîngă mine, dar mai mult decît atît, încercam să te pun la adăpost de dezamăgiri, ceea ce e altruism, cea mai înaltă formă a egoismului: văzîndu-l mulțumit pe cel pe care-l iubești, ești și tu mulțumit. Voiam, pentru mine și pentru tine, mulțumirea calmă care seamănă bine cu fericirea, ba chiar se confundă cu ea, căci ce fericire este aceea pe care-o zgîlțîie necontenit furtuna?

Cred că ai fugit de fericire, Andrei, fugind după fericire! Era atîta incertitudine în visul tău, încît mă mir

și acum cît de naiv ai fost. Cum sperai să-ți atragi tu, un străin, oameni care-au muncit împreună, care se cunosc de ani de zile și privesc cu suspiciune pe orice nou-venit care le amenință obiceiurile, relațiile, ideile?

Dar toate astea cred că ți le-ai spus tu însuți, Andrei, chiar dacă nu vrei să-mi mărturisești. Era imposibil ca după o săptămînă sau două să nu vezi adevărul în goliciunea lui dezolantă. Probabil ți se pare prea tîrziu să mai dai înapoi. Îți strig și încerc să te conving măcar acum: nu, nu-i tîrziu, smulge-te cît se mai poate, eu te aștept!"

„Parcă s-au vorbit! gîndi Andrei. Ca o orchestră bine armonizată, care se dezlănțuie brusc. Aici, nu se poate; dincolo, vino înapoi. Și nici nu știe cîtă dreptate are. N-am venit aici ca să-mi găsesc un culcuș, să semnez hîrtii și să călăresc basculantele de colo-colo, prin tronson, iar la sfîrșitul lunii să-mi număr cu satisfacție prima și sporul de șantier. Nu pentru asta am lăsat Bucureștiul, căldura casei părintești, glasul dulce al Liviei și filmele pe ecran panoramic..."

„Nu, nu-i tîrziu, smulge-te cît se mai poate!"

Puse scrisoarea deoparte. Ar fi o idee, să lase totul baltă, să pretexteze că nu suportă clima de-aici, că are părinți în vîrstă, că vrea să se însoare și așa mai departe. Dar cum să plece, cînd încă n-a epuizat totul? Șenila mai întîi, pe urmă șanțul de desecare a bălții, or fi terminat fetele astea măsurătorile? Și să convingă oamenii, cît mai mulți oameni, că planul lui e bun, să-i facă să creadă-n el, să creadă el mai întîi, și să se bată pînă-n pînzele albe. Cine-ar fi bănuit că va fi necesară mai multă energie sufletească pînă să-i convingă, decît a consumat ca să elaboreze proiectul!

Oftă. Împături scrisoarea, o puse în plic și o ascunse în buzunarul geamantanului, alături de adresa oficială semnată de Mihai Toma:

„Vi se face cunoscut că ați fost încadrat în funcția de șef al compartimentului Organizarea muncii".

3

— Nea Vlade, ești un om făcut. De două ceasuri mă uit la dumneata cum lucrezi. Ai scris două ceasuri fără întrerupere, și gata. Azi nu mai ai treabă.

Vlad Măgură zîmbi, își netezi mustața groasă, care-i dădea un aer matur, și-și îndreptă privirea spre colegul său :

— Păi ce credeai, măi Cerchez, că-mi trebuie trei zile pentru un articol ? La ziar trebuie să fim operativi. Altfel, trece viața pe lîngă noi. Iar mie-mi place să cunosc viața, s-o adîncesc, s-o interpretez.

— Asta-i în articole, sări Cerchez. Dar vezi că în literatură e altceva. Eu cînd pun un vers pe hîrtie nu mă gîndesc la viață. Pur și simplu îmi vine, așa, o idee, și...

— Tot de la viață vin ideile, băiete. Puterea de invenție a unui scriitor este proporțională cu cunoașterea faptelor de viață.

— Nu prea înțeleg cum vine asta. Păi dacă cunoști viața, la ce-ți mai trebuie invenție ? Sau dacă inventezi, mai ai nevoie de fapte de viață ?

— Păi uite. faptele de viață trebuie să le interpretezi, să le modelezi după subiectul tău, să-ți ilustrezi cu ele ideea pusă la temelia cărții. Cititorul asta vrea : să compare atitudinea personajelor cu opinia lui despre faptele respective, să critice sau să aprobe, să iubească sau să disprețuiască personajele pentru poziția și acțiunile lor. Și să le știe cît de cît, meseria.

Tînărul rîse. Se lăsă pe spătarul scaunului :

— M-ai încurajat, ce să spun ! Încă o lecție de-asta și m-am lăsat de literatură. În altă ordine de idei. Acum, că ți-ai făcut norma, dă-mi o mînă de ajutor. Mi-a căzut foiletonul despre popasul turistic ; între timp cei de la I.H.R. au cercetat la fața locului și au luat măsuri.

— Ce măsuri ?

— Responsabilul mazilit, personalul muștruluit, retrogradări, renovări, totul negru pe alb. Și iar rămînem fără foileton. Ce mă fac eu ? Vinde-mi un pont, ceva.

— Dai un coniac și te salvez, îl liniști Vlad Măgură.

— Dau și două, nea Vlade. Despre ce e vorba ? Tot ceva din comerț ?

— Aș ! Cancanuri cu responsabilii de aprozar ? Cititorii sînt sătui. Ceva mai gras, fiule. De la Canal.

— De la Canal ?! tresări Cerchez. Teren periculos. Doar dacă e ceva mai nevinovat, gazetele de perete, curățenia cantonamentelor, folosirea echipamentului de protecție...

— Nu, dragă. Astea-s tot mărunțișuri. Altceva, mai la obiect. Întîrziere în aplicarea unei metode noi.

— Metodă nouă acuma, la sfîrșit de an ?! O fi vreo poveste cu fondurile. Dacă-i vorba de investiții suplimentare, nu ține. Eu nu-s pus aici să critic statul. Trebuie cercetat ca lumea.

— Stai, domle, mai bine ia și citește.

— Cine-l scrie ?

— Oancea.

— Aha, de la Balta Neagră ! Ne-a mai scris o dată băiatul ăsta. Am verificat pe teren și s-a confirmat. Ceva cu risipa de carburanți.

— Păi vezi ? Om serios, nu te vîră el în bucluc. Uite scrisoarea. Vezi că-i înregistrată, ai grijă de ea.

Cerchez luă articolul, se cocoță pe biroul său, legănîndu-și piciorul în aer, și începu să citească. Ajunse pe la jumătate, spuse iarăși „aha“, iar la sfîrșit căzu pe gînduri.

— Ce zici ?

— Nene, treaba e serioasă. Mă-ntreb ce-au să zică la secția economică. Cu probleme de-astea nu e de glumă. Hai să verificăm.

— Să verificăm, încuviință Vlad Măgură. Parcă aveam numărul de la Balta Neagră pe-aici, pe undeva.

Formă prefixul, apoi numărul, și așteptă.

— Centrala ! Fii drăguță, tovărășico, dă-mi-l pe tovarășul Matei, la baza de reparații.

— Alo ! i se răspunse.

— Alo ! Tovarășul Matei ?

— Eu. Cine e ?

— Măgură, de la ziar.

— Ei, presa ! Ce faci, tovarășe ? N-ai mai dat pe la noi de-un car de vreme.

— Treburi, tovarășe Matei. Acuma, cu campania asta...

— Iar campanie ? La voi e totdeauna campanie.

— Meseria, ce să-i faci ? Și ce mai e pe la dumneavoastră ? V-ați luat angajamentul ca pînă la-ntîi ianuarie să străpungeți Balta Neagră. Cum stați cu treaba asta ?

— Stăm, e bine zis. Ce să facem ? N-am atacat încă tronsonul. Așteptăm un utilaj special.

— Și nu vine ? Cine-i furnizorul, să-i trîntim o notă critică ?

— O firmă suedeză.

— Ah ! făcu Vlad Măgură. Îmi pare rău, ne depășește. Și nu se poate înlocui acest utilaj ?

— Există o propunere, folosind resurse locale, dar e încă în studiu. Cînd se va lua o decizie, vă informăm noi.

— Bun, vă mulțumesc, tovarășe Matei. Pentru asta v-am deranjat.

— Nici un deranj. Peste vreo trei zile vă trimitem o știre de pagina-ntîi : depășirea planului la excavații.

— Felicitări ! Așteptăm !

Închise telefonul și se întoarse victorios spre colegul lui :

— Ai văzut ?

— Ce să văd ?

— Oancea a avut dreptate. Doar nu scrie pentru prima oară. Își dă și el seama că un cuvînt scris la ziar trebuie cîntărit de șapte ori. Situația se prezintă așa cum o descrie el : s-a propus înlocuirea utilajului din import cu o mașină modificată pe plan local, dar conducerea șantierului ezită să ia o hotărîre. Iei scrisoarea, o mai ajustezi stilistic, un titlu șoc, și-i dai drumul.

— Eu știu ?! Ar trebui mai întîi să ne interesăm. Poate sînt alte motive care-i fac să amîne. Directorul Tronsonului B. N. are prieteni mulți. Poți să dai de belea pentru un articolaș de-ăsta.

— Treaba șefilor, dacă vor să verifice. Tu pregătește articolul și dă-i drumul. Nu e timp de pierdut.

— Mai bine să apărem fără foileton, decît să...

— Decît să ce? Asta ne e meseria. Presa trebuie să militeze pentru...

— Mă duc cu articolul la economic. N-aş vrea să dăm de bucluc.

Cerchez plecă în grabă. În drum se abătu pe la poştă, intră într-o cabină de automat interurban.

— Alo, domnişoară, cu tovarăşul Blîndu, vă rog... Alo ! Nea Manole ? Eu sînt, Cerchez. N-ai bea un pahar de borviz cu ceva vin în el ? Nu de alta, dar am noutăţi... Ei, nu trebuie să zbori. Vino normal, ştii ce scrie la intrarea în oraş : „Respectaţi viteza legală"... Nu, nu pot prin telefon. Te aştept diseară, la braserie, ştii dumneata. Ura !...

4

Totdeauna simţea că-l cuprinde o bucurie duioasă cînd o vedea. Mică de statură, cu trăsături delicate, de păpuşă, cu ochi mari şi rotunzi, copilăreşte deschişi asupra lumii ; costumul de doc, cam larg, şi mai ales casca de protecţie roz îi dădeau o înfăţişare de puştan care a împrumutat pe ascuns hainele cuiva. Oancea sări din cabină şi o ajută să urce pe şenila draglinei.

— Faci ore suplimentare ?! se miră el.

— Nu te mai vede omul de la o vreme, zise ea cu glasul subţirel, abia acoperind duduitul profund al motorului. Trebuie să bat tot şantierul ca să te găsesc. Ţi-am adus nişte plăcintă. Caldă era o minune, dar pîn-am ajuns aici...

— La-s că-i bună, se bucură Oancea. O mănînc mai pe seară, cînd s-or mai potoli — arătă cu capul spre cele două basculante care coborau încet panta.

Tanţa întinse mîna să-i şteargă o pată de ulei de pe obraz. El se feri şi rîse.

— Mîine seară mă duci la film ? se alintă ea.

— Dacă termin programul de brigadă.

— Îţi ajut şi eu să-l faci. Vin pe la şase, bine?

— Dacă nu vrei să te muți la mine! Zău, Tanța, ce mai aștepți?
Ea rîse încurcată. Desenă o inimă pe parbrizul prăfuit.
— Ți-am spus o dată. După nuntă e altceva. Nu vreau să intrăm în gura oamenilor.
— Puțin îmi pasă! începu el.
— N-o face pe viteazul. Trebuie să-ți pese, te cunoaște atîta lume. Atunci mîine la șase, da? Mă duc repede, că vine inginerul și calculăm totalul pe luna asta. Am bătut recordul la excavații, să știi.
— Bravo vouă! o ironiză el.
— Nu fi rău, am zis noi, adică șantierul. Nu-mi dai voie să mă integrez în colectiv?
— Am glumit, o liniști Oancea. Ascultă, să știi că-ți iau cheia.
— De ce?
— Păi ai intrat în lipsa mea și mi-ai călcat cămășile.
— Vrei să umbli cu ele necălcate?
— Diseară ce faci?
— Te aștept, dacă vrei. Și-ți fac supă cu găluști.
— Grozavă idee. Abia aștept.
— Bine. Am plecat. Dacă te mai țin mult, te-ai ras de primă pe luna asta. Pa!
Îl sărută cast pe obraz și sări sprintenă de pe șenilă. Oancea o văzu urcîndu-se în cabina basculantei.
— Nu te duce cu ăla. E-n stare să oprească în pădure...
— Noroc că nu-i nici o pădure pe-aici, i-o întoarse șoferul. Pot să plec, sau ce ai de gînd?
— Imediat, strigă Oancea. N-o să te duci cu mîna goală de la noi.
Apăsă pe manete, roti cupa și o răsturnă cam de sus și cam prea aproape de cabină. Șoferul scoase mîna pe geam și-l amenință cu pumnul.

— Ce mai știi de articol? A apărut?
— Nu. Și nu cred să mai apară. Poate că a intervenit ceva.

— Sau cineva, adăugă Tanța. Azi am vorbit cu domnul Blîndu. Mă întreba ce mai faci.

— Nu m-a văzut de mult, zîmbi Oancea. De ieri de la prînz. Crezi că a mirosit ceva cu articolul ?

— Nu știu. Îi ardea de glumă. M-a invitat să petrecem o duminică la iarbă verde.

Oancea se posomorî. O privi pe sub sprîncene, în timp ce ea îi întindea prosopul.

— Auzi, ia mai dă-l naibii. Nu mai sta de vorbă cu el. Ăsta-i un crai și jumătate.

— Ești gelos ? rîse Tanța. Ți-e teamă că mă pierzi ?

El întinse brațul, o cuprinse de mijloc. Tanța se feri rîzînd :

— Stai că mă uzi. Spune, ești gelos ?

Oancea păru că n-o aude. O atrase spre el, simți pe pieptul gol căldura trupului proaspăt. O sărută apăsat.

— Gata, astîmpără-te ! porunci Tanța. Eu îți plîngeam de milă că ești obosit și ție-ți arde de joacă.

— Eu, obosit ?!

O ridică fără veste în brațe și o duse, trofeu viu, în cameră. Se rostogoliră amîndoi, rîzînd, pe patul îngust și tare.

5 Gura lumii IV

— Astă-iarnă am scos de aici un crap de trei ocale.

— Scurtează-o, nene, că nu se prinde.

— Două avea sigur. L-a preparat nevastă-mea în sos de vin.

*

* *

— Dacă o umplem cu pămîntul de la excavații, facem o grădină de toată frumusețea. Ai idee cam ce suprafață e aici ?

— Nu mă pricep.

— Șapte hectare. Pămînt gras ca untul.

— Ei, pe naiba ! Cine-l ia în primire se-mbogățește.

*
* *

— Ce tot caută inginera ? Petrol ?
— Aş ! Vrea să vadă dacă balta poate ţine o draglină.
— Treaba lor. Eu, unul, nu m-aş urca pe draglina aia.

*
* *

— Vor să pună şenile mai late.
— Şi motorul crezi că duce ? Au să-i scoată pistoanele pe eşapament !

*
* *

— Cît e drumul pînă-n Suedia ?
— În ore ?
— În dolari.
— Ce să mai vorbim ?!

6

Ana mergea spre centrul oraşului, ocolind băltoacele. Ploaia se oprise, dar spre apus continuau să amenințe nori foarte joşi, învolburaţi şi pămîntii, ca nişte caiere de bumbac tăvălite prin praf. Încercă să ghicească, mai plouă ? Învăţase, în cei doi ani de activitate pe şantier, să distingă semnele vremii din natură. După întoarcerea de la Bucureşti, le regăsea cu o uşoară bucurie. Cînd umbli o lună de zile pe Calea Victoriei, de la universitate pînă la operetă, cu ochii la vitrine sau la lumea de pe stradă sau la maşinile care te amenință cu o grabă brutală, cînd să te uiţi către cer ?

Refăcu, mental, drumul acela plin de culori şi surprize : vitrinele, magazinele cu ceasuri şi podoabe, Casa de mode, veşnica aglomeraţie de sub coloanele magazinului „Victoria“, tramvaiul luat cu asalt, sportul voios

al călătoriei pe scară, pieptănătura studentelor, aceeași conversație banală și prețioasă, mai mult pentru lumea din jur, despre seminarul de deontologie, despre noul curs de semantică, despre asistentul recent întors de la Frankfurt.

Acum, aici, avea din nou revelația norilor, a melancoliilor amurgului. Privea cu emoție tufele de trandafiri din fața blocurilor. Pe drumul spre autobuz, cinci minute printre căsuțele cu gard neutru din ciment văruit, alte cinci printre blocurile monotone, lesne de confundat, ce mărgineau Strada Mare. Încă din ușă, o lovise în obraz vîntul acela aspru și care-i fîlfîia neplăcut poalele pardesiului — „poate-l mai scurtăm, dragă, că se uită lumea !“, o sfătuise timid Clotilda — și auzise scrîșnetul acela de frunze uscate pe trotuarul neted.

„Vine toamna ! își spuse. Degeaba m-aș opri la Confecții, cu siguranță că sînt expuse în vitrină lucrurile de anul trecut...“

— Sărut mîna !

Ana întoarse capul, surprinsă.

— Bună seara, domnule Bîrsan ! îl măsură ea cu o privire rapidă.

Purta un costum bej, cu cămașă tricotată, al cărei guler alb contrasta plăcut cu gîtul lui bronzat.

— Ce surpriză ! se bucură Andrei. Nu te-am întîlnit niciodată prin oraș.

— Prin oraș ?! rîse ea. O raită cu o sacoșă-n mînă și fuga acasă. Planeta se grăbește.

— Arăți superb cu rochia asta. Nu te-am văzut decît în echipament de șantier. Acolo, în tronson, mă simt mai sigur pe mine. Acuma, zău, mă intimidezi !

Acolo, în tronson ! zîmbi ea interior. Și el arată altfel acolo, cu pantalonii de doc decolorați, vîrîți în bocancii urîți și solizi, mereu plini de noroi. Și cu casca de protecție roz, care uniformizează oamenii. Pînă și glasul îi răsuna altfel, prin huruitul mașinilor, răstit și categoric, un pic grosolan. Altfel decît inflexiunile de-acum.

— Adevărul e că după o zi în tronson, fără să stai o clipă, nu-ți mai arde de plimbare.

— Da, încuviință ea. O viață destul de aspră. Cum te-ai acomodat ?

— N-am avut vreme să-mi pun întrebarea asta. Muncesc și-atît. Nu-mi văd capul de treburi. Uneori asta te distrage de la întrebări inutile, de la regrete.

Cîțiva oameni din șantier, petrecîndu-se pe trotuar, îi salutară. Ana simți privirile lor curioase, le recepționă cu ciudă, pe urmă se mustră în sine pentru că-i pasă, la urma urmei ce-nseamnă să umbli pe stradă cu un coleg ? Parcă le auzea șoaptele : „Uite-o pe ingineră, săraca, și-a găsit în sfîrșit pe cineva, că umblă mereu singură, fată tînără !“

— Vine toamna ! murmură ea încercînd să risipească stinghereala amîndurora.

— Toamna ! oftă Andrei. Ce e toamna ? Pentru școlari un început, pentru țărani un bilanț.

— Și pentru dumneata ?

— O dezamăgire.

Se întoarse spre el, mirată.

— Totdeauna am avut impresia că ești un om puternic.

— Poate că sînt. Dar nu destul de puternic ca să mă lupt cu toți deodată. Am venit aici cu un vis și simt cum zi de zi se pierde, bucățică cu bucățică. Dezamăgirile treptate sînt mai obositoare decît un refuz brutal. S-a dovedit științific...

— Așa ușor capitulezi, domnule Bîrsan ?!

— Andrei ! o corectă el.

— Andrei ! conveni ea. Deci vorbeam de capitulare.

— Vezi, domnișoară Ana...

— Ana și-atît !

Rîseră amîndoi. El îi luă mîna într-a lui.

— Parcă am face cunoștință de-abia acum.

— Poate că abia acum facem cunoștință cu adevărat, întări ea. Dar te văd trist și dezamăgit și te mai întreb o dată : așa de ușor capitulezi ?

— Nu e o capitulare. Dar trebuie să admiți că entuziasmul se stinge și el, ca orice flacără, cînd n-are combustibil.

Îl privi înciudată. „Umerii de atlet, pasul ferm, figura voluntară, toate acestea să fie o simplă aparență ? Nu se poate ! gîndi, orice om trebuie să poarte-n el ger-

menele unei performanțe. Asta o spunea Gelu, oamenii nu-și cunosc niciodată pe deplin puterea, li se ivește foarte rar prilejul să se întrebuințeze la maximum".

— Vara asta, din cauza reciclării, n-am fost la mare, spuse Ana. Îți place marea ?

— Îmi place, răspunse el vag iritat. Dar parcă vorbeam despre altceva.

— Știi, Andrei, sînt în stare să stau ceasuri întregi pe dig, să mă uit la valuri. Să le admir tenacitatea. Îți dai seama cîtă energie revărsată asupra pietrelor acelora uriașe, de neclintit ?

— Apa trece, pietrele rămîn, asta vrei să spui ? Îți place să vorbești în parabole ?

— Și să le modific uneori. Geologii cunosc un anumit lucru. Că pietrele nu rămîn tot cum au fost, după trecerea apei. Se petrece o schimbare subtilă, greu de sesizat. Ai văzut pietre lustruite de apă ?

— Nu le-am dat importanță.

— Să-ți arăt una. O port cu mine de acum doi ani. Se opri, scormoni prin poșetă, și-i întinse lui Andrei un covrig de piatră cenușie, ceva mai mare decît o monedă.

— Ei, drăcie ! exclamă el. Vrei să spui că asta-i opera naturii ?

— Ai altă explicație ? Cine-ar fi stat să șlefuiască în felul acesta o piatră banală ? Trebuie să-ți spun că am găsit-o eu însămi, în mare, într-un loc destul de retras.

Revăzu țărmul Mării Negre, între Doi Mai și Vama Veche : niște stînci asimetrice răsărind de sub malul înalt și arid. Oamenii își lăsau mașinile sus, pe faleză, și coborau pe o potecă abruptă și uneori o femeie țipa văzînd fulgerarea unei mici vietăți — o șopîrlă, un șoarece de cîmp — prin buruiana verde-cenușie care mărginea cărarea.

— Am luat-o cu gîndul s-o port ca pe-un medalion. Acum cîțiva ani ne omoram după asemenea fleacuri. Ne făleam cu ele. Astăzi însă o privesc altfel. Același lucru capătă semnificații diferite prin ani.

— Și ce semnificație îi dai *acum* ? întrebă el învîrtind piatra între degete.

— O să ți se pară naiv. Ți-o dăruiesc, Andrei, ca pe-un obiect simbolic. Învață de la toate, era o poezie norvegiană care ne plăcea în liceu. Învață de la mare să fii perseverent. Piatra asta e rezultatul unei acțiuni răbdătoare și tenace. Învață de la ea, sau de la elementele care-au șlefuit-o. Pînă la urmă și piatra, oricît de colțuroasă ar fi, își pierde asperitățile. Totul e să nu te dai bătut.

— Cine are răbdarea mării și a pietrei ?! izbucni el.

— Andrei ! Nu te-a silit nimeni să vii aici, să construiești după metoda pe care ai descoperit-o.

— Eram un idealist cînd am venit. Și nu mă așteptam la atîta opoziție. Credeam că lumea e perfectă.

— Nu există lume perfectă. Există lume perfectibilă. Dacă vrei, într-adevăr, să-ți atingi țelul, trebuie să faci două lucruri deodată : să mergi drept pe drumul care duce către țel, și în același timp să netezești acest drum. Adică să perfecționezi lumea. Să convingi oamenii, să-i cucerești de partea ideii tale.

— Ușor de zis ! murmură el. Oricum, îți mulțumesc pentru încurajare. Mă simțeam, cînd te-am întîlnit, grozav de singur. Un om singur nu se poate lupta cu toată lumea.

— Singur ?! aproape strigă Ana. Dar oamenii din șantier abia așteaptă să-ți pui proiectul în aplicare ! Atîta lume vorbește de el și ar vrea să participe la realizarea lui.

— Crezi ?! murmură el sceptic.

— Andrei, tu ești constructor. Ar trebui să știi ce-nseamnă pentru orgoliul unui constructor să realizeze un lucru cu forțe proprii, fără să apeleze la utilaje speciale. Goethe spunea că pentru noi, oamenii, valoarea unui lucru crește cu dificultatea de a-l obține.

— Frumoasă maximă.

— Și, ca orice maximă, aplicabilă în orice situație. Inclusiv aici, la Balta Neagră. Constructorii nu prea vor să se agațe de draglina suedeză, echivalează aproape cu o capitulare. Și-ar recunoaște neputința.

— Dar nu e după ei.

— Nici după director nu e. Uite, încearcă să obții aprobarea pentru o experiență pe un spațiu limitat. Am analizat solul, metru cu metru, pot să-ți indic traseul optim pentru canalul de drenaj. După ce se scurge apa, poate intra draglina. Mai vorbim cu băieții să ne ajute cu mașinile reparate aflate în probe. Ca să nu se spună că scoatem din producție utilaje de la lucrările curente.

— Știi ce riscuri comportă o asemenea încercare?

— Știu. De-asta ți-am spus s-o faci întîi pe o porțiune limitată. Să dovedim că se poate.

Simți mîna lui strîngîndu-i brațul, atrăgînd-o spre el. În lumina săracă a amurgului, nu-i distingea bine trăsăturile. Îi auzi în schimb glasul care exprima emoția clipei:

— Ana, ce întîmplare fericită că te-am cunoscut!

— Nu fi sentimental.

— Dar cum?

— Combativ. Gîndește-te la căile de atac. Ai de dat o luptă pentru a obține ceea ce vrei. Și-acum, să mergem spre casele noastre. E tîrziu și mîine avem o zi grea.

— Ca toate zilele! zîmbi Andrei. Dar m-ai făcut să mă simt mai puțin singur.

— E un cîștig, conveni ea. Nu-mi plac oamenii care așteaptă să fie compătimiți. Hai să grăbim pasul. Asta te mobilizează. Deciziile importante nu se iau mergînd în pas de promenadă.

Un grup de tineri se apropia, blocînd trotuarul și vorbind cu glas tare.

— Să traversăm, șopti repede Ana. Cred că sînt puțin băuți.

— Cu atît mai mult. Lasă-mă să-mi încerc spiritul combativ, se împotrivi Andrei.

Tinerii începură să lălăie un cîntec, ațindu-le calea. Andrei mergea înainte, ca și cum nu i-ar fi văzut. Ajunși la cîțiva pași, tinerii se despărțiră și-i lăsară să treacă.

— Ai început bine! zîmbi Ana și-și alătură obrazul de umărul lui.

7

Manole Blîndu își îmbrăcă ceea ce el numea ținuta de campanie : un halat albastru, pe care-l lăsă descheiat ca să-și pună în valoare cureaua lată, bine strînsă peste pîntecele plat. Există o eleganță a muncii, își spuse el voios, ascunzîndu-și sub elasticele de la mînecile halatului manșetele imaculate ale cămășii.

Porni apoi, cu cîteva hîrtii în mînă, spre baza de reparații. Auzise zvonuri contradictorii despre experiențele secrete pentru adaptarea draglinei și hotărîse să se convingă personal de adevăr. Îl căută pe meșter. Cineva îl îndrumă către un colț al halei. Îi strigă numele, la întîmplare, și Matei apăru de sub roata uriașă a unui autoîncărcător. Pe sprîncene îi căzuseră fire de pămînt amestecat cu ulei. Bascul, purtat cam pe frunte, părea tăvălit prin praf. Îi întinse pumnul strîns, ferindu-și mîna plină de unsoare. Manole Blîndu îi scutură încheietura, cu o voioșie familiară :

— Tot pe sub mașini te găsesc, nea Matei. Mai lasă-i și p-ăștia tinerii să învețe meserie.

Matei își roti privirea prin hala plină de oameni care se agitau în jurul coloșilor de metal, își șterse fruntea, cît se mai vedea de sub basc, reușind s-o murdărească și mai tare. Zîmbi :

— Îi las eu, da-n treburi delicate mai pun mîna. Sărăcia asta are un huruit suspect la diferențial. Mi-e teamă de vreun bucluc, tocmai acum.

— Ei, dumneata le descurci pe toate, nu-ți port eu de grijă. Nu știu ce s-ar face șantierul fără...

— Lăsați, zise moale Matei. Vorbe frumoase am auzit destule.

— Eu unul te ajut din răsputeri, tovarășu. Fac tot ce depinde de mine. Ai văzut, cu bucșele alea pentru șenile. Acum n-ai de ce să te plîngi. Apropo, am auzit că vrei să modifici o draglină, după proiectul tovarășului Bîrsan. E adevărat ?

— Facem o încercare. Punem plăci mai late la șenile. Asta au făcut și suedezii, în principiu.

Manole Blîndu își înfundă mîinile în buzunarele mari, uitîndu-se spre acoperișul halei.

— Mda, sigur, un experiment. Numai că, din punct de vedere tehnic, cum să zic ? Ai curaj să agăți atîta fier de biata draglină ? Mă simt dator să te întreb, ca om care mănîncă pîine din șantierul ăsta : nu pui în pericol utilajul ? Crezi că motorul are destulă putere să-l urnească din loc ? Dacă se distruge ?

— E calculat tot, tovarășe Blîndu. O să-i montez reductorul meu pentru pante accentuate. E drept, mașina se deplasează mai încet, dar nu mergem cu ea la raliu.

— Stai nițel, nea Matei. Mi se pare că încurci borcanele. Reductorul dumitale e una, draglina modificată de Bîrsan e alta.

— Tot pentru șantier. Pînă să se aprobe dosarul, nu-i păcat să ruginească prototipul aici, în hală ? Îl montăm pe mașină și gata.

Făcu un pas înapoi și se aplecă să strige cuiva de sub mașina la care lucrase :

— Măi băiatule, las-o, că nu poți singur ! Ai răbdare s-o ridicăm amîndoi !

— Auzi ? Eu unul nu prea înțeleg, un sacrificiu gratuit ca ăsta.

— Gratuit, adică inutil ? întrebă răstit Matei.

— Nu inutil, firește. Dar dacă nu rezistă și se rupe un pinion, nu-i păcat ? Ai muncit degeaba.

— Abia o să-mi demonstrez că inovația mea nu face doi bani. Dar eu cred că rezistă.

— Și-atunci ? Renunți la certificat, la primă, la...

— Tovarășe Blîndu, știți cam puține lucruri despre mine. Am o nevastă la Brașov și doi băieți, studenți, pe care nu i-am văzut de la Paște. De ce ? Ca să nu las utilajele nereparate în toiul verii. Trebuie să înțelegeți că sînt cazuri în care interesul personal...

— Tovarășu, mă iei cu prelucrarea ?

— Nu e prelucrare, e realitate. Există și oameni dintr-ăștia. Cu modestie, mă număr și eu printre ei. Pe inginerul Bîrsan îl sprijin, pentru că face un lucru util.

— Bine, dar fără aprobare...

— O s-o pun în discuția C.O.M.-ului, și vă previn : n-are rost să vă opuneți.

— Eu, să mă opun ?! se miră Manole Blîndu. Nici prin cap nu-mi trece, tovarăşu.

— Cu atît mai bine. E prea mult suflet investit în treaba asta, ca s-o lăsăm baltă tocmai acum. Să fim bine înţeleşi.

— Absolut ! încuviinţă Manole Blîndu. Ei, te las să-ţi vezi de treabă, nea Matei. Să mă chemi şi pe mine cînd e gata. Sînt curios cum o s-arate un hibrid ca ăsta.

— Estetica e mai puţin importantă, ripostă Matei. Important e să funcţioneze.

Manole Blîndu zîmbi convenţional, îl salută cu un semn de cap şi plecă. Din uşa halei întoarse privirea. Îl zări pe Matei culcat pe o bucată de carton ondulat şi dispărînd, tîrîş, cu carton cu tot, între roţile uriaşe ale maşinii. „Pauză ! îşi spuse el. Ăsta o face chiar dacă-l legi de mîini. Din cîte mă pricep eu la utilaje, s-a cam zis cu paşaportul meu..."

Dar trebuia să se convingă înainte de a se da bătut. O porni grăbit spre baraca ce adăpostea birourile, cu gînd să dea nişte telefoane. Se răzgîndi la jumătatea drumului. Opri o fată de la contabilitate, care tocmai intrase pe poartă şi încerca să ascundă cumva sacoşa plină cu cumpărături :

— Fii drăguţă, duduie, spune-i tovarăşei Mona că am plecat urgent la centrală.

—Da, tovarăşe Blîndu ! zîmbi funcţionara, bucuroasă că sacoşa trecuse neobservată.

Manole aproape alergă spre parcarea din faţa porţii. Scoase cheia, descuie Opelul şi goni în mare viteză spre centrală...

Cînd se întoarse, era lămurit. Vorbise cu unul şi cu altul, persoane influente sau simpli funcţionari bine informaţi, împărţise zîmbete, anecdote şi ţigări, abordase zeci de subiecte între care strecurase de fiecare dată, ca din întîmplare, întrebarea care-l frămînta, şi în cele din urmă obţinuse răspunsul : deplasarea în Suedia costă prea scump, importul unei dragline nu este indispensabil şantierului.

Plăcile pentru şenile trecuseră cu succes examenul de rezistenţă şi vestea se răspîndise repede. Banca în-

tîrzia să prevadă banii în planul valutar, maistrul Matei avea de gînd să propună în C.O.M. modificarea draglinei pentru teren slab, inginera Dragomirescu stabilise, prin probe de sol, că fundul Bălții Negre e destul de solid ca să suporte greutatea draglinei modificate...

Așadar, măiestria lui financiară era pusă iarăși la încercare. Trebuia să găsească o soluție salvatoare. Și o găsi. Îl căută mai întîi pe Andrei Bîrsan și începură o discuție serioasă, plină de termeni tehnici și cifre. Discuția dură pînă tîrziu, după-amiază, și se desfășură într-o atmosferă de înțelegere deplină de ambele părți.

A doua zi dimineața, secretara fu uimită să-l vadă pe Manole venind cu un sfert de oră mai devreme.

— Sărut mîna! salută el voios, măsurînd-o din cap pînă-n picioare. Tot frumoasă, tot. Dumneata ești o ispită continuă pentru bărbații serioși.

— Dacă sînt serioși, nu trebuie să se lase ispitiți...

— Mai sînt și abateri. Las' că am văzut eu cum se uita tovarășul inspector de la protecția muncii. L-ai dat gata din prima zi. Un mare succes. Asta-i echivalent cu decorația pe pieptul unui soldat.

— Nici așa, domnule Blîndu! se împotrivi ea stingherită. Îți pot fi de folos cu ceva?

— Cu o cafea fără zahăr, dacă nu incomodez. Vreau s-o beau în liniște. Cînd o veni tovarășul nostru — arătă din ochi spre ușă — să fiu gata de atac.

— Pregătești vreo lovitură? întrebă ea scoțînd din sertar borcanul cu cafea.

— Și încă una mare. Am calculat la centimă. Tovarășul Bîrsan a avut dreptate. Putem începe aplicarea metodei lui.

Secretara rămase cu ibricul în mînă. Își reveni din uimire, fața i se destinse într-un zîmbet:

— Asta este, într-adevăr, o noutate. Cînd ați luat hotărîrea?

— Hotărîrea încă nu-i luată. Colectivul, ședință, proces-verbal, discuții, țigări. Fă-ți provizie de cafea, au să fie dezbateri mari. Și dacă ți-ai fixat o întîlnire după-amiază, poți s-o contramandezi.

— N-am nici o întîlnire.

— Păcat. La vîrsta asta, o femeie ca dumneata, zău, fără complimente !

— Lasă asta, domnule Blîndu. Mă duc să aduc apă pentru cafea.

Cînd reveni, Manole intrase deja în biroul directorului și lăsase ușa deschisă. Mona trebălui cu îndemînare la adăpostul mașinii de scris, folosi fierbătorul electric și după două minute cafeaua era gata. O aduse ea însăși și o puse pe masă. Manole stătea cam pe marginea scaunului și citea în carnețelul lui. Mulțumi cu un semn din cap și-și continuă lectura.

Așa îl găsi directorul, cîteva minute mai tîrziu.

— Cam matinal, frate dragă. Ce s-a întîmplat ?

— Nimic, tovarășu. Nimic alarmant, în orice caz.

Dădură mîna. Directorul frunzări ziarele așezate teanc pe birou. Manole se îndărătnicea să citească în carnețelul acela și să facă, din cînd în cînd, semne cu creionul. Mihai Toma își pierdu răbdarea.

— Ce naiba faci acolo ? Scrii poezii, Manole ?

— Cam așa. Un fel de poezie, tovarășu. Poezia cifrelor. Studiez o problemă majoră. N-am dormit toată noaptea.

— Asta-i ceva nou, rîse directorul. Ce te frămîntă, frate dragă ?

— Fondurile pe luna asta. Vreau să scot ceva de la nescriptic, ca să plătim zilierii.

— Ce zilieri ?

— Pentru asanarea bălții. Două săptămîni pîn' la sfîrșitul lunii ăsteia, dacă angajăm vreo optzeci de oameni, ne-ar trebui vreo...

— Luna asta ?! explodă directorul. Pe ce lume trăiești, Manole ? Nu știi care-i situația ?

— Care *era* situația. Acum s-a schimbat. Trebuie să ne gîndim serios la metoda Bîrsan. Nu putem amîna la infinit.

Directorul făcu o mișcare bruscă. Scaunul-fotoliu trosni scurt.

— Frate dragă, nu înțeleg nimic. Mă lămurești să aplicăm metoda lui ?! Tu singur spuneai...

— Spuneam, dar nu mai spun. Trebuie să fim maleabili, tovarășu. Să ascultăm și părerile oamenilor. Da-

că ne rupem de oameni, de viață, ce te uiți așa la mine ?
— Mă uit, cum să nu mă uit ? Vorbești ca la învățămînt, Manole.
— Pe scurt, n-are sens să mergem împotriva opiniei oamenilor.
— Dar ce, crezi că ne jucăm aici ? Doar am hotărît să amînăm construcția, s-a discutat și-n comitet. Am o acoperire cît un munte, Manole. Puțin îmi pasă de opinia oamenilor. E ușor să-ți dai cu părerea cînd nu răspunzi de problema respectivă. Eu răspund, și dacă am hotărît odată...
— Nu te enerva, tovarășu. Hotărîrile se mai schimbă și ele, în funcție de situație. Nu putem sta așa, cu ochii-nchiși. Oamenii se mișcă, ai văzut bine. Ce-i cu sesizarea de la comitetul județean ? Ce-i cu articolul care era gata să apară în ziar și pe care l-am oprit în ultima clipă ? De ce secția mecanică a pregătit șenilele late pentru draglină ? Vrei ca banca să someze că ținem fondurile blocate, după ce ni le-a virat ?
— Ne-a virat banca fonduri ?
— O să ne vireze. Ca o compensație că anulăm cererea de import. Asanarea Bălții Negre poate începe și mîine. Dacă mai rezistăm așa, să nu te miri că-ți faci autocritica la plenara comitetului județean. Și știu că nu-ți prea place autocritica, fie vorba-ntre noi.
— Cui îi place ? mormăi directorul.
— Atunci ascultă sfatul meu : dă drumul la lucrare. Trebuie să avem gata canalul de drenaj pînă nu încep ploile. Eu știu ce spun, am antenele mele, tovarășu. Un articol am reușit să-l opresc, pe al doilea, însă, nu știu dacă...
— Bine, Manole, atunci de ce toată tevatura asta ? Mă faci să-mi pun obrazul, să dovedesc că nu putem face față, scriu kilograme de hîrtii pentru importul draglinei, și deodată, poftim : canalul de drenaj ! Ce-o să spună centrala ?
Manole rîse ușor superior :
— Centrala o să ne laude. Cînd raportăm începerea lucrării, să mă chemi și pe mine. O s-o aducem din condei cam așa : colectivul nostru, învingînd greutățile

existente, a hotărît să renunțăm la achiziționarea utilajului din import și așa mai departe. După aia, o vorbă unde știu eu, și vine urgent un reporter de la televiziune. Interviul poți să-l pregătești de pe acum.

— Oho ! Te gîndești prea departe !

— Departe înseamnă după ce se dă prima lovitură de tîrnăcop.

Directorul scoase o batistă mare, frumos împăturită, o flutură în aer desfășurînd-o ca pe un steag și-și șterse sudoarea de pe frunte.

— Iar fac ăștia probe la calorifer ! mormăi. Vrei să asanezi Balta Neagră cu tîrnăcopul ? Sîntem pe vremea faraonilor, Manole ? Avem nevoie de utilaje, frate dragă.

— Avem destule, tovarășu. Plus draglina modificată. Am discutat și cu tovarășul Bîrsan.

Directorul tresări.

— Asta-i conspirație ! încercă el să glumească. Te-ai dat de partea lui, Manole ?

— Slujim cu toții aceeași cauză.

— Lasă lozincile și vorbește-mi de deviz. Cît ne costă în plus asanarea bălții ?

Manole ridică ochii în tavan, încercînd să pară exasperat :

— Deocamdată trebuie să începem lucrarea, explică el rar, ca un profesor în fața unui copil greu de cap. Ca să astupăm gura lumii. Ce-o fi pe urmă, om vedea. În faza asta nu-i nevoie de cine știe ce mijloace. Lucrăm cu zilieri. Singur spuneai că terenul nu ridică mari probleme.

— S-au făcut sondaje, confirmă directorul. La patul de stîncă se ajunge abia în etapa finală.

— Atunci ?

Directorul se gîndi puțin, cu bărbia-n pumn. Apoi sări de pe scaun și se duse la casa de fier. Vorbi, descuind-o cu gesturi grăbite :

— Proiectul lui Teodorescu pentru asanarea bălții zace aici. L-am păstrat gîndindu-mă că într-o bună zi... Și poate aș fi început lucrarea, dar tot tu m-ai îndemna să...

Răsfoi dosarul, găsi fila care-l interesa :

— Uite, aici stă scris negru pe alb : se poate începe lucrarea folosind resurse interne.

— Vezi, tovarăşu, că se poate ?

— Se putea din prima clipă ! ţipă directorul deodată. Dar aţi sărit voi cu gura. Şi tu, şi Dumitrache... Acum mă lăsaţi pe mine s-o descurc. Ce sînt eu ?

— Directorul şantierului, spuse Manole calm. Factorul de decizie. Cu ajutorul colectivului, bineînţeles.

Capitolul cinci

1

Deschise ochii, văzu ceasul. Nu era ceasul lui, ba da, îl știa de cînd era într-a unsprezecea, e al lui și totuși nu-i al lui, ceasul lui e *acolo*, un ceas rotund ca un glob pămîntesc, ca un semicerc din alamă întruchipînd zborul unei rachete cosmice. „Ce ciudat ne despărțim de lucruri, își spuse, încetează să ne mai aparțină, de fapt încetăm noi să le mai aparținem, ne împărțim viața ca un tort, în felii bine delimitate, epoci, va să zică, și lama cuțitului le desparte limpede : asta a fost înainte de cutare eveniment, cealaltă după !..."

Evenimentul, o seară calmă, cu cîteva zile în urmă, cînd Matei îl chemase misterios la baza de reparații. Acolo se aflau stivuite, lîngă un bloc-motor ruginit, zeci de plăci de fier. Matei se oprise în fața lor, privindu-l cu coada ochiului.

— Ce-i cu astea ? întrebase Andrei intrigat.

— Plăci pentru șenile, după proiectul dumneavoastră.

— Cum ? Ați reușit ?

— Perfect. Baia de călire, ăsta-i secretul. Au trecut cu succes toate probele de rezistență. Se pot monta oricînd pe draglină. Așa că de partea mecanică sîntem asigurați. Proiectul dumneavoastră poate fi pus în aplicare.

Aproape că-l îmbrățișase pe Matei în elanul primului moment. Mai apoi, în fața directorului, elanul acesta scăzuse.

— Frate dragă, oamenii ăia n-au pe ce consuma energia ?

— Dar e un mare succes. Au experimentat şi au reuşit. O inovaţie în toată legea.

— Şi crezi că eu am puterea să modific o draglină fără avizul ministerului de resort ?

— Vom cere avizul.

— Te rog chiar. Rezultatul experienţelor, proiectul de detaliu, o notă explicativă cu modificarea cutiei de viteze. Aş vrea să te ocupi personal de asta !

Se ocupase. Întocmise toată documentaţia, cu calcule şi scheme, pusese actele în geanta-diplomat şi venise la Bucureşti. Era primul drum acasă, de la plecare. În tren anticipase totul : revederea cu mama, cu tatăl, un telefon Liviei — păcat că trebuia să-l amîne pentru a doua zi, căci trenul ajungea cam tîrziu —, apoi de dimineaţă la minister cu documentele. Va trece şi pe la institut, directorului general îi va spune cu sinceritate totul. În schimb, faţă de colegi va adopta o figură de erou nepăsător şi va ascunde cu diplomaţie obstacolele întîmpinate. După-amiază va merge cu Livia la cinema, apoi la restaurant, va dansa cu ea şi va încerca să facă abstracţie de Tronsonul Balta Neagră...

Dar nu reuşea nici acum, în patul moale, cu tic-tacul familiar al ceasului sunîndu-i în urechi ca un simbol al traiului liniştit dinainte, să uite de Balta Neagră. Se întrebă ce-o fi acum acolo, în tronson ? Fumul înecăcios al motoarelor abia pornite, tusea matinală a şoferilor, un început de ceartă, claxoane, portiere trîntite, viaţă...

Ei da, era acasă. Dădu cu ochii de şifonierul masiv ca o locomotivă şi se strădui să pară *celălalt Andrei,* de cînd făcea proiectul şi-şi promitea o aventură cu doamna Biţă. Dar nu se poate, nu poţi face abstracţie de tot ce s-a întîmplat între timp. Era el, aici, acasă, cu dulapul masiv şi cu ceasul şi cu calendarul „Air France“ pe perete, deasupra mesei. El, dar puţin altul, inginerul venit la minister după un aviz. Mîine se va întoarce din nou la treburile şi visele şi furiile lui, era tot el, dar agonisise ceva în plus : grija şi neliniştea permanentă. Cînd lucra la institut putea prevedea cu

precizie de minute cum o să-şi petreacă ziua următoare. Acolo, în şantier, nu putea prevedea ce-o să se întîmple peste-o oră : cisterna cu motorină pentru excavatoare a rămas în pană undeva la dracu-n praznic, doi şoferi n-au venit la lucru şi maşinile stau, nu-s becuri pentru schimbul de noapte, plouă şi basculantele se împotmolesc în tronson...

— Bună dimineaţa, tată !

— Salut, boierule ! Te-au trezit troleibuzele, aşa-i ? Ce să-i faci, sîntem în capitală, aici n-avem liniştea cu care te lauzi în tîrguşorul ăla al tău.

— Nu de asta m-am trezit. Am treabă la minister.

— Maică-ta a făcut cafeaua. Du-te şi bea-o, că se răceşte. Eu am plecat. La revedere. Şi succes !

Zîmbiră. Tatăl, puţin trist. Acest „succes" rămăsese de pe vremea cînd Andrei era mic şi avea impresia că „succes" este o formulă de salut. I-o repeta în fiecare dimineaţă cînd tatăl, cu servieta-n mînă şi bascul îndesat la jumătatea frunţii, se oprea în prag să-şi ia rămas bun. Plecarea lui era semnalul că Andrei trebuie să se scoale, să-şi azvîrle bluza de pijama pe încuietoarea ferestrei şi să treacă la baie. „Seria a doua !", rîdea mama din uşa bucătăriei.

— Seria a doua ! spuse şi acum.

— Ce bine e acasă ! exclamă Andrei.

Apoi, cu gîndul la odiseea ce-l aştepta, se corectă nostalgic :

— Ce bine *era* acasă !

La şapte şi jumătate, ora obişnuită de plecare la serviciu, ieşi pe uşă cu geanta-diplomat în mînă, proaspăt ras, cu cravată corectă şi pas grăbit. Încercă o clipă să întoarcă timpul înapoi, să refacă atmosfera sufletească din dimineaţa aceea în care urma să predea proiectul. Acelaşi traseu, aceeaşi oră, aceiaşi oameni grăbiţi şi nepăsători înghiontindu-l, vitrinele multicolore, şirul neîntrerupt de maşini. Încercă, dar nu reuşi. Oare ce face doamna Biţă, cui pregăteşte acum cafele, cui îi zîmbeşte pe deasupra planşetelor ?

La Construcţiile de Maşini avu noroc : dădu peste un coleg de facultate, inginer ca şi el, căruia îi povesti despre mersul lucrului la Canal.

— Bună idee! încuviință el, tehnologiile noi răsar ca din pămînt, trebuie să ne adaptăm cît mai repede. Ai auzit, la simpozionul de luna trecută. Ah — zîmbi jenat —, uitasem că de acolo se pleacă mai greu la manifestări cu caracter teoretic, oricum, voiam să spun că pe plan mondial s-a scurtat mult timpul dintre idee și aplicarea practică. Deci, cu cît acționăm mai repede, cu atît mai bine. Ai pregătit o adresă pentru aviz?

— Da, e anexată la dosar. Dar dacă aștept răspunsul prin poștă, sînt pierdut. Îți închipui ce-i acolo. Fiecare zi înseamnă tone, plan, procente.

— Bine, o duc la tovarășul adjunct s-o semneze. Îi explic eu despre ce e vorba.

După o oră, Andrei cobora scările ministerului, ducînd în servietă avizul favorabil. Hotărî să facă o vizită și la Institut. Avu norocul să-l găsească pe directorul general, care-l primi cu entuziasm:

— Ei, avanpostul progresului, bine-ai venit! Ne aduci ceva din atmosfera marilor șantiere? Că noi, pe-aici, începem să ruginim!

Andrei zîmbit trist și directorul general îl privi lung:

— Ia loc, Bîrsane, și fă-mi o relatare completă. Spune-mi dacă ai devenit celebru cu metoda ta, dacă rezultatele au corespuns cu...

— Deocamdată sînt tot la faza proiectelor, mărturisi Andrei. Dintr-un motiv sau altul, oamenii de acolo mă tot amînă. Abia acum au acceptat să modificăm draglina, cu avizul ministerului, firește. Altfel munca e interesantă acolo.

— Cu ce te ocupi concret?

— Cu organizarea muncii.

— Mda! Destul de modest pentru un cercetător. Asta n-ar fi nimic, te călești, înveți să conduci oamenii. Păcat însă că rezistă în fața proiectului tău. Sînt zgîrciți cu investițiile probabil.

Andrei îi relată amănunțit situația șantierului. Vorbind, Andrei se întreba dacă nu cumva directorul general îl dezaprobă pentru optica lui prea puțin entuziastă. Cînd termină, ridică privirea. Directorul general, păstrîndu-și expresia aceea neutră, rămase cîteva clipe pe gînduri. Oftă.

— Am înțeles, Bîrsane. Multe dintre lucrurile astea le știam dinainte. Așteptam să-mi spui și altceva. Despre potențialul uman. N-am mai fost pe acest tronson de anul trecut. Ultima oară cînd m-am dus acolo n-am aflat mare lucru despre oameni. M-au așteptat la gară cu mașina, m-au vîrît într-un birou cu două fotolii și trei telefoane, mi-au dat o cafea și am frunzărit darea de seamă. Iar după asta am intrat în sala de ședințe, m-au invitat în prezidiu. Ce să știi despre cîteva sute de oameni îngrămădiți într-o sală ? Cum să-i judeci pe toți după cei cîțiva vorbitori care-și pregătiseră dinainte cuvîntul ? Asta aștept, Bîrsane, ceva despre oameni.

— N-am avut timp să-i cunosc prea bine, mărturisi Andrei.

— În două luni ?!

— Ei bine, sînt două categorii distincte : veteranii și cei din ultimele promoții. Printre cei tineri sînt mulți calificați în grabă, oameni aduși de la țară, care-au învățat doar atît cît să se descurce la comenzile utilajului respectiv. Dacă-i iei de acolo și încerci să le dai altceva de lucru, nu mai fac față.

— Ai încercat ?

— N-am prea avut curajul.

— Toma ce spune ?

— Îi dă zor cu planul. Că abia scoatem salariile. Anul trecut li s-au oprit cîteva procente tuturora, pentru...

— Știu povestea. Nu erau ei de vină. S-au întîrziat niște livrări. Dar legea-i lege.

— Asta i-a înfricoșat. Iar inginerul de la excavații...

— Teodorescu, băiat capabil, dar cam blazat. În schimb Manole Blîndu, bun organizator, om dinamic, s-a înscris și la doctorat !

— Da ! confirmă Andrei. Numai că e zgîrcit cu fondurile.

— Asta-i misiunea lui. Nu trebuie să-i porți pică. Are mare răspundere. Și față de șantier și față de organele financiare. Trebuie să păstreze echilibrul între acești doi poli. Șantierul cere, banca îl tempereazā. Fără asta s-ar ajunge la dezordine. Bîrsane, noi te-am

trimis acolo să faci o experiență. Înțeleg că te-a exasperat lipsa lor de entuziasm, dar trebuie să-i înțelegi și pe ei. S-au deprins cu un anumit ritm, au metodele lor de lucru, noutățile în acest domeniu sînt privite cu circumspecție.

— Totuși mă revoltă inerția. În două luni se puteau face multe. Două luni în șir am tot auzit : să mai vedem, să ne gîndim, să discutăm.

— Spui că acum au acceptat.

— Da, dar am început eu să-mi pierd încrederea. Mă tem să nu fie iarăși numai promisiuni.

— Atunci o să trimit pe cineva acolo, să-și facă o imagine exactă a posibilităților. Și să-i dinamizeze. Un fel de presiune psihologică ! adăugă directorul general cu un zîmbet. Formal, nu putem să-i obligăm, centrala a fost informată de propunerea noastră și a acceptat s-o experimenteze. Mai departe, e treaba șantierului. De aceea mă gîndesc că un om de la noi...

— Ar fi foarte bine ! M-ați ajuta enorm. Vă rog să mă credeți, sînt condiții și pentru modificarea draglinei, și pentru desecarea bălții. Un impuls, asta ne trebuie.

— Îl veți avea ! făgădui directorul general.

Strada o vedea altfel acum, după ce-și descărcase povara grijii celei mari. Nu se mai gîndea la cum va fi, ci la cum a fost.

Plecînd de la institut, Andrei refăcu dialogul, dar rezultatul era de fiecare dată același : directorul general se exprimase precis, fără echivocuri și fără nuanțe, ce să recapitulezi ? Se lăsă furat de vîltoarea veselă a bulevardului. Descoperi că-i fusese dor de acest tumult obositor, dar familiar. Privea cu coada ochiului șirul lung de capote albe, verzi, gri, portocalii, care se scurgeau cu un huruit uniform pe strada albăstrită de fum. Vitrinele i se păreau mai proaspete, moderne, cu un surplus de atracție și de noutate. Cînd un țăran înalt, cu pălărie mică pe vîrful capului, îl întrebă în grai ardelenesc cum ajunge la CEC-ul mare, îi făcu plăcere să răspundă cu precizie și amănunțit, bucuros că se afla la el acasă, că Bucureștiul nu-l expulzase, de parcă nu

lipsise nici un minut. Se opri odată cu mulțimea la semaforul de la Calea Victoriei, porni matematic, cu o secundă înainte ca semaforul să indice verde, cîștigînd astfel doi pași și prestigiul de pieton perfect. Dădu cu ochii de firma restaurantului „Bulevard“ și-și aminti că-i promisese Liviei s-o ducă acolo cu prima ocazie. Poate asta-i prima ocazie ! își spuse, cu ochii la ceas. Peste cinci minute o găsește în cancelarie, se dă pauză, dacă obiceiul școlii nu s-a modificat între timp, aș, ce să se modifice, doar n-a lipsit o sută de ani !

Telefonul de la școală sună ocupat minute-n șir. Cînd izbuti să obțină legătura, o voce groasă îi răspunse că Livia n-are ore astăzi.

Poate că destinul a vrut așa, întîmplarea îi ajută pe cei slabi. Ce-ar putea să-i spună ? Să se laude cu niște performanțe inexistente, s-o mintă că o duce minunat, să-i recomande o cură balneară pe țărmul Bălții Negre ? Să recunoască fățiș că s-a poticnit ? Dar nu s-a poticnit, oameni buni, *încă nu,* greutăți temporare, și cum se simte acolo, cum să se simtă, fain, e o plăcere să schimbi aerul.

Aerul de București ? Aiurea ! Mai bine că s-a întîmplat așa ! își spuse Andrei eroic, mergînd agale prin fața Comerțului Exterior. Trecînd pe-aici, Livia se oprea totdeauna la vitrina cu cristaluri, admirînd paharele acelea fine și strălucitoare și punîndu-l să calculeze : Cît ar costa șase pahare ? Dar douăsprezece ?

La vitrina cealaltă, cu lenjerie feminină, nu se opri dintr-o pudoare stranie. Andrei micșoră doar pasul și privi cu coada ochiului. Dădu instinctiv colțul, traversă — știa atît de bine locurile acestea ! — și se opri la un telefon public, căutînd febril o fisă prin buzunare.

— Alo !

Nu era glasul ei. Ezită, uimit, dar vocea din receptor insistă :

— Alo ! Cu cine vreți să vorbiți ?

— Cu Livia, izbuti să articuleze.

— Numai pe ea o vreți ? rîse vocea aceea necunoscută. Un moment. Livia, e pentru tine.

Pauză scurtă, apoi glasul ei :

— Alo ! Cine-i la telefon ?

— Eu, Andrei.

— Ah!

Ce însemna acest „ah"? avea să se întrebe mult timp după aceea.

— Sărut mîna.

— Bună, Andrei. Iartă-mă. Ți-a răspuns o amică. Te-a confundat cu cineva. Ce faci? Te-ai întors?

— Nu definitiv! rîse Andrei. Sînt în delegație. Aș putea să te văd astăzi?

— Sînt dezolată, Andrei, mi-e imposibil. În clipa asta plec la coafor — trei-patru ore, îți închipui —, iar mai pe seară am o obligație, sînt invitată undeva, o sindrofie între colege, știi? Nu te supăra, amînăm pentru mîine.

— La noapte plec înapoi! replică el sec.

— Îmi pare rău, Andrei, nu pot să contramandez. Dacă știam dinainte, nu-mi făceam program. De ce nu mi-ai scris atîta timp? Ocupat, te-nțeleg. Altfel, cum o duci? Ești bine? Cum te mai descurci acolo?

— În general, merge.

— Mai sună-mă cînd vii în București. Și, dacă poți, anunță-mă din timp. Promiți?

— Promit! Sărut mîna!

— Pa! Drum bun!

„Atîta tot?", se întrebă agățînd receptorul la loc. Avea, acum, la ce să se gîndească. Cu brutalitate și dispreț. Mai întîi replica echivocă a amicei „numai pe ea o vreți?". Cu cine-l confundase? Plecau la coafor, dar așteptau un telefon, evident, de la altcineva, cineva cu care să aranjeze sindrofia între colege...

Se întoarse spre bulevard, grăbind nemotivat pasul. Descoperi că n-are unde să se ducă. Să intre la cinema cu provincialii veniți în delegație ca și el? Bucureștiul îl respingea, îl trimitea la locul lui, între dragline și buldozere, între graficele de lucru, între vise frumoase și adevăruri neplăcute. Și madam Biță:

— Te-ai bronzat, domnu Bîrsan, arăți ca un artist de cinema. Și-ai mai slăbit. Muncă multă acolo.

— Muncă multă! a confirmat el.

— Oricum, arăți foarte bine. Mă gîndesc că nu mi-ar strica nici mie o cură de aer liber. Am pus pe mine vreo cinci kilograme în plus.

— Vino acolo, a rîs Andrei, și-ți garantez că...

— Ei, glumesc. Nu mă despart eu de capitală, ai văzut și-n filmul ăsta de la Sala Palatului. Adică, ce vorbesc eu de film acolo !

— Avem cinematograf, doamnă Biță. Dar nu prea e timp pentru filme.

Și Popescu-Vîlcea, elegant, zîmbitor, ușor ironic :

— Eroii marilor șantiere, cum te simți acolo, colega, ai reușit să revoluționezi construcția ?

— Sînt pe cale ! Dar nu-i o treabă simplă.

— Oricum, un stagiu la Canal ! Asta impune, se adaugă la dosar, mîine-poimîine te văd mare, ehei !

Andrei trecu pe lîngă vitrina unui cinematograf, admirînd pozele mari, color : un cunoscut actor îmbrăcat în salopetă și cu eterna cască de protecție roz, îmbrățișînd o fetișcană, totul pe fondul unei macarale.

„Naivii ! rîse el. Ce și-or fi închipuind ei, că la umbra macaralelor mai ai timp să..."

2

Oancea porni motorul. În jurul mașinii se răspîndi un fum alb, înecăcios, mirosind puternic a gaz. Inginerul Teodorescu veni spre el fluturînd o hîrtie.

— Azi atacăm spre calea ferată. Mai îngustăm digul, dar te oprești în dreptul semnului galben. Să nu ne pomenim cu apa peste noi. Uite schița și...

Începu să tușească.

— Ăsta-i motor sau afumătoare ? întrebă el răstit.

— Segmenții uzați ! explică Oancea tușind și el. Cît e rece, așa face. După aia se mai dilată și...

— Lasă lecțiile de fizică.

— Tovarășe inginer, n-ar fi bine să-ncerc nițel spre baltă ? Așa, de curiozitate.

Inginerul zîmbi, ridicînd din umeri :

— V-a apucat pe toți curiozitatea, de la o vreme. Tu fă ce trebuie, nu te aventura. Aici lucrăm după plan, nu scormonim pămîntul la nimereală.

— Păi încolo nu-i tot canal ?

— Dă-i drumul și n-o face pe deșteptul.

Oancea se instală mai bine în scaunul îngust, ridică cupa și accelerä. Colosul de metal se puse în mișcare, hurducîndu-se prin hopurile mari de pe drumul de acces. Cînd ajunse în punctul de lucru, Oancea coborî cupa, făcu manevrele cuvenite și motorul își schimbă sunetul. Vuia acum înfundat, cu o vibrație joasă. Cutia de viteze piuia ascuțit, suprasolicitată.

Oancea simțea în tot trupul efortul mecanismelor care mușcau din roca sedimentară moale și omogenă. Își dădu bascul pe spate și, atingînd manetele cu mișcări familiare, își începu munca de fiecare zi. Prima basculantă trecu legănîndu-se pe lîngă el. Se urcase cu două roți pe marginea săpăturii, într-o manevră îndrăzneață.

— Mă, Colentina, să nu dai de-a berbeleacul ! strigă Oancea și, ca să fie mai sigur că a fost auzit, apăsă pe butonul sirenei.

Marin Iliuță din Colentina întoarse capul, salutîndu-l cu un deget la pălărie. Făcea treabă bună băiatul ! În două luni reușise să-și vadă poza, cu haină și cravată, în vitrina „Cinste fruntașilor“ din fața clubului.

— Du-te la frizer, îi spuse Oancea și forfecă cu degetele în dreptul cefei.

Drept răspuns, celălalt mimă un gest obscen, rîzînd cu gura pînă la urechi.

— Golanul naibii ! rîse și Oancea, accelerînd.

După vreo oră, draglina ajunse pe fundul albiei, la doi metri buni de la nivelul solului. E ceva, dar pînă la șapte metri mai avea de tras. Și asta numai aici, pe partea uscată, nimeni nu se mai înfige spre mlaștină. Ce calcule optimiste s-au făcut astă-iarnă : în trei luni îl dăm gata, dar uite că Balta Neagră rămîne mai departe stăpînă...

Basculantele veneau, așteptau cuminți cele cîteva cupe de pămînt, apoi la semnalul obișnuit plecau, gemînd sub greutate, pe panta grea dinspre șosea. Dra-

glina își schimba treptat locul, pătrunzînd tot mai mult în excavație. Deodată, cînd încercă o deplasare mai bruscă, Oancea simți că șenilele patinează. Coborî cupa, așteptă, își dădu seama că draglina se înclină ușor : șenila din stînga se înfunda treptat în sol. Semnaliză pe șoferul de pe basculantă să aștepte. Mută apoi draglina cu cîțiva metri înapoi, sări jos și cercetă urmele. Șenila se îngropase cîțiva centimetri buni în clisa maronie. Șanțul, lat și puțin adînc, parcă tras cu rigla, avea pe fundul lui un fel de zeamă tulbure. Șoferul de pe basculantă veni lîngă el :

— Ai dat de vreo comoară ?

— Am dat de apă ! replică Oancea amărît. Cui i-ar fi trecut prin cap că mlaștina răspunde pîn-aici ?

— Și ce dracu facem ?

— Păi întîi să vină inginera. Numai un geolog poate să explice fenomenul. Du-te la dispecer, s-o caute prin radio, de unde-o ști. Să vină-ncoace, că am dat de apă. Pînă-atunci eu sap în partea ailaltă, unde-i malul sănătos.

După vreun sfert de oră o văzu pe Ana coborînd din cabina unei basculante. Avea în mînă trusa pentru probe de sol.

— Am dat de apă, dom'șoară ! strigă el. Mai încarc o cupă și v-arăt unde e.

Oancea încărcă basculanta care aștepta la rînd, îi făcu semn să plece și opri draglina. Coborî, apropiindu-se de ingineră :

— M-am pomenit că se înfundă. Uitați, aici, pe porțiunea asta.

Ana îl urmă, cu trusa în mînă. Se aplecă spre băltoaca maronie, cu margini paralele, netezite de șenilă.

— A mai crescut de cînd am lăsat-o eu, spuse el. Cred că-i bucluc mare, ce ziceți ?

— Apă freatică, murmură Ana pipăind cu vîrful cizmei de cauciuc pămîntul moale. Balta Neagră e mai întinsă decît pare.

— Păi mai sînt două sute de metri pînă la baltă.

— La suprafață, dar în straturile mai adînci ?! Să-ți explic. Ai un băț de chibrit ? Uite — desenă pe pămîntul netezit de șenilă —, ăsta-i stratul de argilă lucrat

pînă acum. Sub el se găsește un strat de nisip îmbibat cu apă. După cîțiva metri, patul de stîncă. Deci, sub Balta Neagră se află o baltă subterană mai largă. Ai înțeles ?

— Aproximativ. Mi-o imaginez cam așa, două farfurii una într-alta...

— Da. Acum ai rupt marginea stratului și ai dat de apa freatică. Trebuie să mai sondez, să vedem pînă unde se întinde. Deocamdată nu mai lucra în locul ăsta, că ne pomenim cu balta mutată aici, în albie.

— Și care-i soluția ?

— În primul rînd trebuie desecată Balta Neagră. Un canal de scurgere, cîteva sute de metri, pînă dincolo de deal.

— Vorbim toată ziua despre asta, dar nu e trecut în proiect.

— Așa-i. Mă gîndesc că am putea lua o inițiativă, s-o desecăm prin muncă patriotică. Ar fi soluția cea mai rapidă și fără cheltuieli în plus. Dacă ar vrea băieții...

— O să vorbesc cu ei, spuse Oancea. Chiar azi o să vorbesc.

După-amiază, Oancea se duse la „blocul burlacilor", unde locuiau cei mai mulți dintre băieți. Văzu de departe florile care împodobeau fațada. „Or fi ei burlaci, dar de-afară par oameni gospodari !", îi admiră în gînd. De-o parte și de alta a intrării, tufe înalte cît un stat de om, cu niște floricele mărunte și adunate în smoc ca niște umbreluțe. Mai încolo trandafiri urcători, în cuiburi compacte, iar printre ei stînjenei și niște flori galbene, tomnatice, al căror nume nu-l știa. Stratul de pămînt din fața blocului, pornind de la brîul de beton pînă la trotuar, fusese înconjurat cu un gărduleț scund de fier vopsit strident cu miniu de plumb, iar la încheieturi avea niște măciulii de lemn cît pumnul, pe care erau trase dungi roșii și albastre. Ai naibii, se miră Oancea, cînd au strunjit minunile astea ?

Locatarii din „blocul burlacilor" erau, cu toții, băieți de la țară. Cu un an în urmă, cînd șantierul se mărise, fuseseră recrutați din satele dimprejur : un curs de calificare, și gata, pe mașini ! Aveau, e drept, ciudățe-

niile lor: de sîmbătă pînă luni nu-i prindeai în oraș, plecau cu toții acasă. Lunea, obosiți și mahmuri, aduceau copane de găină friptă și vin țărănesc, în sticle de borviz înfundate cu cocean. Se lăudau unul în fața altuia cu ceasul de la mînă sau cu un casetofon „de ocazie".

Oancea admiră rastelul de biciclete aflat într-o latură a blocului. Fiecare bicicletă, cu un mic lacăt agățat de spițe. În capătul rastelului trona o motoretă căreia proprietarul îi adusese unele îmbunătățiri: îi montase becuri suplimentare de semnalizare, iar la spatele șeii lipise un abțibild enorm, reprezentînd un tigru portocaliu și dedesubt marca „Shell". Oancea își aminti că-l văzuse odată pe Trofim Coșoi, stăpînul motoretei, zburînd pe șosea; îi plăcea viteza băiatului! Purta totdeauna o cască de motociclist enormă, cu vizor de plexiglas, care-i dădea o înfățișare cruntă și victorioasă. Lucra pe o draglină, era îndemînatic și devenise, scurt timp după angajarea pe șantier, un fel de lider al „burlacilor". Băieții îl ascultau orbește. De l-aș găsi aici! se bucură Oancea cu ochii la motoretă.

Urcă treptele de la intrare. În hol, o masă de pingpong și doi tineri jucînd, iar alții vreo zece, pe margine, fumînd și urmărind mingea. În aer mirosea a apă de colonie. Trofim Coșoi stătea încălecat pe un scaun, și-și sprijinea bărbia pe spătar. Arbitra, firește, meciul.

— Salut! spuse Oancea intrînd.

— Noroc! răspunse Trofim în numele tuturor.

Cartojan, întins pe două scaune, îi făcu semn pe mutește să se așeze lîngă el.

— Joacă pe bere! îl informă confidențial. E chestie de pariu.

— Aha! De mult au început?

— Ultimul set.

Mingea zbură de cîteva ori, o lovitură precisă, un strigăt... Învingătorul, încurajat de suporterii săi, se șterse de transpirație cu o batistă, surîzînd fericit.

— Aia e! exclamă Trofim ridicîndu-se și el și îmbrîncind scaunul înainte. Ți-am spus eu că-l bați, Eliade. Acuma gata. Deschideți geamurile.

— Credeam c-ați plecat prin oraș, spuse Oancea.

— Au plecat vreo doi, să pună scrisori la poștă. Dacă n-avem o cutie aici!

— Să vorbim cu primăria.

— N-ar strica.

— N-aș fi crezut că băieții de-aici scriu atîtea scrisori.

— Au și ei prietene, lămuri Trofim, apoi se întoarse către învingător: Hai, întindeți covorul și dați florile la loc.

Oancea privi în jur. O mișcare rapidă se iscă prin holul spațios. Parcă știindu-și rolurile dinainte, băieții traseră masa lîngă perete, așternură la loc covorul lung și îngust, rînduiră scaunele și, încet, încet, se grupară în jurul lui Trofim Coșoi, aprinzîndu-și țigările.

— Mă gîndeam să organizăm ceva pentru duminică, începu Oancea.

— Duminică? întrebă Cartojan.

— Duminică acum?! se miră Trofim Coșoi.

Oancea încercă să pară nepăsător:

— Așa, în general. Orice duminică...

— Păi duminica nu sîntem aici, spuse Eliade apropiindu-se cu un ghiveci în brațe.

— Taci, mă! îl opri domol Trofim. Și la ce te gîndeai pentru duminică, tovarășu Oancea? Ceva pe linie de tineret?

— Voiam să săpăm un șanț de scurgere la Balta Neagră. Prin muncă patriotică.

— Eu fac muncă patriotică acas' la tata, rîse Eliade. Îl ajut să învelească grajdul.

— Taci, mă! repetă Trofim fără să ridice glasul. Sigur că mai dăm și noi o mînă de ajutor acasă. Dar dacă-i ordin, se schimbă socoteala. A dat directorul ordin, tovarășu Oancea?

— Nu, n-a dat ordin. Lucrăm zece ore pe zi. În rest, fiecare e stăpîn pe timpul lui. Dar vrem să luăm o inițiativă pe linie de tineret.

— Inițiativă? ripostă Cartojan. Încep nunțile. La noi în sat sînt vreo trei la care trebuie să mă duc.

— Alde tata vrea să-ngroape via, adăugă Eliade.

— Dacă-i ordin, venim! hotărî Trofim. Vezi și tu, tovarășu Oancea, băieții au dreptate. Nu-i și asta ceva patriotic?

— Este! recunoscu Oancea și se dădu mai aproape de el.

Trofim ăsta, înalt cît doi, îl privea cam de sus. Totuși își făcu curaj:

— Mă uitam la ce-ați realizat voi aici. Cînd puneți cu toții mîna, clintiți munții din loc. Patru-cinci ceasuri, acolo, duminică dimineața, pentru voi ar fi o nimica toată. Doar n-om lăsa toată treaba pe mîna fetelor de la birouri.

— Fetele?! izbucni Trofim Coșoi întărîtat. Domnișoarele alea cu unghii vopsite?! Habar n-au să țină o lopată în mînă!

— Tocmai d-aia...

— Tocmai d-aia ce? Se uită ele la vreunul de-ai noștri? A făcut U.T.C.-ul chermeză astă-iarnă. Ne-am dus și noi. Și ce-a ieșit, tovarășu Oancea? Fetele dansau cu cei din oraș. Ai noștri stăteau în colț ca proștii. S-au apucat vreo doi să le invite și i-au refuzat.

— Dacă băuseră...

— O bere, acolo, mare crimă! Dar ele, sensibile, de! Acuma pune-le la lopată, să le vedem! încheie victorios Trofim Coșoi.

Oancea înțelese că n-are rost să insiste. Îi salută, încercînd să pară mai voios decît era, și plecă. Își spuse că era vina lui, n-a știut să le vorbească, să-i convingă, să le insufle interes pentru o treabă importantă ca aceea. Simți nevoia să se sfătuiască cu cineva, să-și analizeze eșecul, să caute altă cale... Se gîndi că numai Matei l-ar putea ajuta.

Matei locuia la bloc, în centru, nu prea departe. Cu pasul iuțit de tulburarea care-l stăpînea, Oancea ajunse repede acolo. Urcă treptele două cîte două, sună la ușă. Numai de-ar fi acasă! Răsuflă ușurat cînd îi auzi pașii în hol.

— Ce-i, mînzule?

— Nea Matei, iartă-mă că te deranjez...

— Nu mă deranjezi. Poftim înăuntru. S-a întîmplat ceva?

Oancea se șterse pe preșulețul de la ușă, intră, se așeză pe patul de campanie acoperit cu o pătură albastră. Văzu o carte deschisă, cu coperțile în sus, iar alături, pe pătură, ochelarii meșterului.

— Ia o țigară și povestește, îl îndemnă meșterul. Cine te-a supărat ?

— Azi săpam spre calea ferată și am dat de apă. Mașina începuse să se afunde, noroc că am mutat-o la timp. Încep să mă gîndesc și eu la draglina suedeză...

— Nu te mai gîndi. Plăcile pentru șenile au fost testate la laborator. Și corespund.

— Ei ! Se bucură Oancea. Păi hai să le montăm.

— Trebuie aprobare. Nu-i ușor să scoți o mașină din tronson acum, cînd se încheie trimestrul.

— O să lucrăm suplimentar, o să recuperăm zilele în care...

— Ce zile ? Am vorbit cu mecanicii. Dacă avem plăcile pregătite, îți tălpuim draglina într-o singură noapte. Asta ar fi una la mînă. Dar dacă zici că se infiltrează apă, e mai prost.

— Inginera geologă e de părere să desecăm balta. Să punem mîna pe lopeți și să facem un canal de scurgere. Am vorbit cu băieții, nici nu vor s-audă. Au și ei dreptate, duminica se duc acasă, ajută în gospodărie. Greu să-i convingi. Dac-ai vrea dumneata să vorbești cu ei...

— O să-ncerc, mînzule, dacă asta te frămîntă.

— Păi nu-i destul ?

— Gata, liniștește-te. Ne descurcăm noi. Ia zi, facem o tablă ?

— Și două, acceptă Oancea voios. M-am mai liniștit !...

3

Începe să meargă ! se bucură Andrei pășind cu grijă pe drumul alunecos, mai mult o albie săpată de roțile mașinilor : drumul spre tronson. Un claxon repetat îl

făcu să se dea în lături. Basculanta opri în dreptul lui, şuierînd din frîna cu aer comprimat. Marin Iliuță din Colentina scoase capul pe fereastră.

— S'trăiți, dom' inginer. Haideți sus, că-i mai cald.

Andrei urcă pe scara înaltă a basculantei. Trînti ușa cabinei, care nu se închise.

— Înc-o dată, mai cu viață ! îl îndemnă Colentina privindu-l pe sub borul pălăriei. Asta nu-i limuzină.

— Ți-am murdărit covoarele ! se scuză Andrei cu ochii la podeaua curată a cabinei.

— Se spală ! vorbi nepăsător Marin și apăsă pe accelerator. Vă duc în tronson ?

— Da. Vreau să văd cum merge excavația.

— Merge bine, doar că-i umezeală. Cărăm mai mult apă decît pămînt. Ăsta-i loc al dracului, să știți de la mine. Trebuie să ai vînă ca să-l răzbești.

— Uite că avem ! zîmbi Andrei.

Mașina luă viteză. Cîteva clipe Andrei urmări gesturile sigure ale șoferului. Conducea cu un amestec de voluptate și nepăsare, ca un veritabil profesionist.

— Îți place meseria, Colentina ?

— E frumoasă ! spuse șoferul scurt.

Încetini schimbînd viteza. În față se întindea o băltoacă tulbure pe care se mai vedea spuma stîrnită de roțile mașinii care trecuse înainte. Urletul pinioanelor întrerupse discuția. Mașina depăși obstacolul, trecu în viteza a doua, urletul mecanismelor se mai domoli.

— Ca la nebuni ! mîrîi Colentina cu dinții strînși. Un kilometru aici face cît zece.

Își dădu pălăria pe ceafă, își șterse fruntea cu încheietura mîinii, lăsă gestul la jumătate ca să ocolească niște făgașuri adînci. Mașina gemu, se hurducă, își reluă mersul.

— Diseară îi trag un diazepam de cinci stele, reluă Colentina. Nu prea dorm bine, dom' inginer. În loc să visez gagici, toată noaptea mă lupt cu drumul ăsta de cîine. Dacă mai dă Dumnezeu și-o ploaie...

Andrei zîmbi. Cow-boyul din Colentina îi plăcea. Cu vorba lui colorată, cu dinții puternici, cu perciunii groși, cu chica țîșnind victorioasă de sub eterna pălărie.

— Auzi, Colentina, seara cînd te culci îți scoți și tu pălăria? Că nu te văd niciodată fără ea. Ești chel, ai vreo cicatrice, sau ce naiba?

Colentina întoarse o clipă capul spre inginer. Rîse tăcut, arătîndu-și dinții albi. Privi iarăși înainte, luptîndu-se cu volanul basculantei.

— Să știți, dom' inginer, că toate lucrurile au o explicație. Pălăria asta e o amintire. O am de la bătrînul, a jucat cu ea într-o coproducție cu refegiștii.

— Bătrînul tău e actor?

— Este. Adică a fost. Acuma face figurație. A plecat de-acasă acum doi ani. Mama nici nu i-a făcut proces, cîștigă bine, e creatoare de modă.

— Și tu cum ai ajuns aici?

— Aici, la Canal? Sau la manivelă?

— La manivelă.

— Mi-a plăcut. Mă sufocam acasă. Cu toate că aveam tot felul de chestii. Laborator foto în W. C. -ul de serviciu, orgă de lumini, bar garnisit cu de toate. Nu-i asta, dom' inginer! Pe lîngă fiare și sticle mai trebuie și-un pic de căldură. Maică-mea pleca dimineața la lucru, la casa de mode. Bătrînul venea cu cîte-o gagicuță, scotea portofelul, îmi dădea un Bălcescu nounouț: „Du-te și tu la un film cu băieții“. Într-o zi i-am spus: „O să te ruinezi. Cam mare taxa pentru...“ Mi-a ars una de era să-mi strice fațada. Mînă grea, bătrînul. A făcut canotaj de performanță. Gagicuța, de spaimă, intrase în perete, ca-n filmele cu „Tom și Jerry“. Mi-am cules pălăria de jos și dus am fost. Nu l-am văzut de doi ani. Mai alaltăieri mă caută milițianul nostru, îl știți, motociclistul. „Mă, Colentina, cum te cheamă pe tine de fapt?“ I-am spus. „Aha! zice. De luni de zile ești căutat prin toată țara.“ „Dar ce-am făcut?“ „Nimic. Taică-tău vrea să-ți trimită pachet și nu știe unde.“ „Nu-mi trebuie pachetul lui.“ „Mă băiatule, se poate, oamenii-s îngrijorați, pun miliția pe drumuri, chestii.“ I-am spus povestea cum v-am spus-o și dumneavoastră. „Să te cred?“ zice. M-am jurat și m-a crezut. „Cîți ani ai?“ „Nouăsprezece.“ „Aha! Uite, Colentina, ești major și încadrat în muncă. Nu te-am văzut, nu m-ai văzut. Dar să fii băiat cuminte, că dacă calci pe-alături, ai de-a

face cu mine!“ Cu maică-mea țin legătura așa, îi scriu la post-restant. I-am pus condiția că dacă mă dă de gol, nu-i mai scriu nici ei. Asta-i dom'inginer, de la pălărie am ajuns să vă spun romanul vieții mele ! Parcă n-ați avea dumneavoastră destule pe cap.

— Am, Colentina, dar povestea ta mi-a fost de folos. Știi, pîn-acum te priveam ca pe-un golănaș oarecare, venit pe șantier să cîștige bani.

— Asta și sînt ! rîse Colentina. Doar că la toamnă dau admiterea la subingineri. În liceu haleam ceva matematică, și mai pun mîna pe carte și aici. Cînd nu-s la „Încurcă-lume“, sînt la bibliotecă.

— Nu prea te-am văzut la „Încurcă-lume“.

— Păi n-oi sta toată ziua acolo. Vreau să fac ceva în viață, să-i arăt că și fără el, fără banii lui...

Frînă brusc, răsuci volanul, traversă făgașul înalt și trase pe dreapta. O basculantă încărcată venea din sens invers și trecu încet pe lîngă ei.

— Mă Colentina, strigă puștanul de la volan, vezi că ai pană la rezervă !

— Și tu la mansardă ! răspunse Colentina și arătă cu degetul spre tîmplă. Merge ?

— Merge !

Mașina trecu. Din benă șiroia apa.

— Vedeți, pietriș și apă ! spuse Colentina pornind mai departe. Ne-ar trebui o strecurătoare, acolo, în tronson.

— O să asanăm balta, și-atunci...

— Am auzit despre asta. S-au luat la ceartă într-o seară ăștia mai vechi. Că să vină sau să nu vină la muncă voluntară. E unul, Trofim Coșoi, ăla-i tartorul. M-am băgat și eu în vorbă, mi-a închis gura : „Taci, măi Colentina, tu n-ai văzut nici o ninsoare pe șantierul ăsta“. Am tăcut, dar dacă-i vorba să facem o treabă, o facem. Noi ăștia trei, bucureștenii, de, cică avem mîini fine, dar dați-ne cazmale, duminică dimineață, și mai vorbim noi ! E planul dumneavoastră, nu-i așa ?

— Planul meu ? repetă Andrei. Este, într-un fel, al meu.

— E și al nostru ! declară cu entuziasm Colentina. Cărăm apă cu basculantele, treabă-i asta ?

Coborau panta dificilă, care ducea în interiorul excavației. Colentina manevră cu grijă, opri lîngă draglină. Cupa tocmai se ridicase, tot așa, cu apa șiroind.

— Mersi pentru plimbare ! spuse Andrei coborînd. Și cu bătrînul, mai gîndește-te. Cred că l-ai pedepsit destul.

Colentina zîmbi și ridică mîna la borul pălăriei de cowboy.

Andrei dădu ocol excavației, repetîndu-și în gînd faimoasa recomandare : „Nu stați sub raza de rotire a cupei". Draglina se roti, șovăi deasupra gropii uriașe, cupa coborî din nou. Andrei se dădu mai aproape. În preajma adînciturii principale văzu o conductă groasă, iar mai departe, pe o ridicătură, o motopompă în funcțiune. „Soluție de doi bani ! gîndi înciudat. În loc să asanăm balta, plimbăm apa de colo-colo."

— Salut ! auzi glasul Anei.

Se întoarse. Răspunse cu aceeași formulă care-i amintea de anii studenției :

— Salut !

Ana se apropie legănîndu-și trusa pentru probe de sol. Purta pantaloni strîmți, albaștri, vîrîți în cizmulițele negre cu talpă albă, groasă. Vîntul stîrnit fără veste îi flutură șuvița de păr care-i scăpase de sub băsmăluța albastră.

— Te uiți la sistemul nostru ? Un regat pentru o soluție salvatoare. Ne-au omorît infiltrațiile.

— Soluția există, răspunse Andrei. Duminică mă duc singur și încep să sap șanțul de drenaj.

— Vin și eu.

— Și pînă duminică nu te mai văd ?

— Iată-mă, tot eu cea veche ! fredonă ea răsucindu-se pe călcîie. Ne vedem zilnic.

— Nu așa, în exercițiul funcțiunii. Te faci că nu pricepi ?

— Diseară, dacă ai drum prin oraș...

— La șase, în fața poștei ?

— Dacă nu plouă ! zise Ana privind cerul. Uite colo, spre vest, dunga aceea albă. Pare să fie un front atmosferic în evoluție.

— Ei și ? Independent de frontul atmosferic în evoluție, te aștept la șase în fața poștei...

Andrei izbuti să plece la timp, după ce întîrziase pe lîngă mecanicii de la bază, care nu reușeau să monteze un pinion de atac. În cele din urmă descoperiseră hiba : un inel de siguranță montat pe dos. Abia cînd ieși în ușa halei își dădu seama că plouă, o ploaie dușmănoasă, cu stropi mărunți și repezi pe care vîntul îi purta pieziș prin aerul cenușiu. „Frontul atmosferic ! se gîndi cu ciudă. Măcar de-ar trece pînă la șase..."

Noroc că apăru o autocisternă, fluieră după ea, căci șoferul nu-l observase. I se păru o veșnicie drumul pînă în oraș în cabina zgomotoasă, mirosind cumplit a benzină. Abia avu timp să-și schimbe hainele, pîndind cu urechea ploaia care bătea mărunt în fereastră. Își puse impermeabilul și coborî grăbit scările. Aproape alergă spre poștă, mirîndu-se de emoția aceea aproape uitată : dacă nu vine, dacă ceasul e în urmă, dacă ea n-a înțeles bine ora ?

Dar iat-o. Cu umbrelușa roșie ținută strîmb în calea picăturilor de ploaie aduse de vînt, cu pletele, libere acum, fluturînd peste gulerul lat al pardesiului gri. Îi făcu semn cu mîna de departe și ea zîmbi și el se simți deodată fericit.

— Salut ! îi strigă. Credeam că te sperii de ploaie.

— Am umbrelă, rîse Ana. Poftim înăuntru, n-aș vrea să capeți guturai. Ți-am spus de azi-dimineață, frontul atmosferic...

— Știi că-mi place ? spuse el luîndu-i umbrela. Ai văzut frontul atmosferic și m-ai prevenit că vii dacă nu plouă. Pe urmă te-au cuprins remușcările. Este exact ?

— Nu prea, îl contrazise ea. Și de ce atîta analiză ? Principalul e că am venit.

— Trebuie să ne adăpostim undeva. La „Încurcă-lume", de exemplu.

— Nu, te rog. M-aș simți ca într-un western, numai bărbați cu ochii la o cîntăreață.

— Atunci ce naiba facem ?

— Ne plimbăm pur și simplu.

— Pe ploaia asta ?

— Nu-ți place?
— Îmi place fiindcă sînt cu tine.
Adăpostit alături de ea, sub umbrela mică, Andrei se simțea într-un spațiu intim, izolat de lume. Oamenii mergeau pe stradă zgribuliți, cu capetele plecate; cînd ajungeau în dreptul lor, unii ridicau privirea; Ana se depărta puțin, parcă dezvinovățindu-se, dar el o atrăgea iarăși spre sine.
— Plouă ca la voi, la Piatra Neamț, spuse el.
— Știi multe despre mine, se miră Ana. În schimb eu...
— Ce-ai vrea să știi? Îți pot recita biografia mea ca pe-o poezie. M-am născut în București acum douăzeci și opt de ani, tata e funcționar la poștă...
— Nu asta, îl opri ea. Altceva. Vreau să știu cum ești. Ce ai în suflet. Regrete, speranțe, o poveste rămasă în suspensie. Despre ce pot vorbi doi oameni care vor să se cunoască mai bine? Despre ei înșiși în primul rînd.
— Cine începe?
— Tu, spuse Ana.
— Bine, hai să-ncerc. De fapt, n-am prea multe lucruri. Nu port cu mine nici regrete, nici amintiri, nici povești neterminate. Speranțe, asta da. Prefer să trăiesc în viitor și nu în trecut. Trecutul înseamnă pentru mine muncă, studiu, și o idilă copilăroasă de care m-am lecuit brusc, printr-o plecare. Nu toate idilele rezistă cînd e vorba de despărțiri mai lungi.
— Am aflat și eu acest adevăr, spuse Ana încet.

4 Gura lumii V

— Ce-ai venit așa gătită azi?
— Obrazul șantierului, tu. A venit un inginer de la București. Un tip interesant, grizonat și politicos. Știi cum s-a dat la o parte, cînd am trecut pe coridor? Și mă măsura, și zîmbea! Păcat că eram cu halatul pe mine.
— Ție-ți stă bine și-ntr-un sac. Ai corp de balerină.

*
* *

— E d-abia zece și ăl mare a șters-o.
— Poate-i în binele nostru. Cu cine era ?
— Ei, cu inginerul de la București. Ăla, dacă pune-o vorbă bună, te-a și săltat cu o clasă de salarizare.

*
* *

— Au ieșit la aer, bărbații.
— Era și cazul. Aseară au stat la „Încurcă-lume" și au aplaudat-o pe cîntăreață. Tovarășul venit de la București o mînca din ochi.
— Dar tu ce căutai pe-acolo ?
— Nu știi ? Au adus un cabernet, jos pălăria !

*
* *

— Ai mirosit ceva ? Vin pe la noi ?
— Aș ! Pleacă la vînătoare.
— Ce le pasă ? Dac-aș lipsi o zi, tot tronsonul ar sta cu mîinile-n sîn. Eu am tone de carburanți pe mînă, iar el un dosar cu hîrtii.
— Nici chiar așa. Crezi că șantierul se conduce singur ? Iar tovarășul de la București trebuie și el, nu-i așa, omenit...

5

Popescu-Vîlcea intră surîzînd și mirosind a „Men's Club." O salută pe secretară și-și puse pălăria în cuier.
— Tovarășul director e-aici ?
— Vă așteaptă, tovarășe inginer. Doriți o cafea ?
— Mă răsfățați cu toții ! zîmbi Popescu-Vîlcea apăsînd pe clanță. Sărut mînuțele ! Mai amară, dacă se poate.
Directorul se ridică să-l întîmpine :

— V-ați odihnit bine?
— Admirabil. Și am visat o anumită cîntăreață...
— Asta încă nu-i o abatere de la etică.
— Dacă mai stăteam mult aici, zău că mă abăteam. O singură dată. Caz izolat.
Rîseră amîndoi, mulțumiți. Încă din clipa în care coborîse pe peronul gării, Popescu-Vîlcea simțise că în jurul lui se țese un mic și perseverent complot al amabilității. Îl așteptase, spre surpriza lui, însuși directorul Tronsonului B.N., pe care-l cunoștea vag de la ședințele de la centrală. Fusese găzduit la casa de oaspeți, într-o cameră confortabilă, liniștită. În frigider găsise două sticle de vin și apă minerală, niște fructe, iar pe măsuța de la fereastră, ziare și reviste proaspete.
— Posibilitățile noastre sînt modeste! se scuzase directorul.
— Dar e minunat! Am și televizor!
— N-o să prea fie vreme de el. Serile, nu-i așa, sînt anumite obligații protocolare...
— Pe care le voi îndeplini cu plăcere, completase Popescu-Vîlcea. În limita timpului disponibil. Știți, aș vrea să fim operativi. Mă aflu aici pe banii statului, nu în vacanță.
Directorul făcuse ochii mari, dar se dumirise repede:
— Vai de mine! Eu unul vă promit tot concursul. La fel și inginerul Bîrsan, fostul dumneavoastră coleg.
— La el o să apelez mai puțin. N-aș vrea să mă influențeze. Am dispoziție clară de la... — arătase cu degetul spre tavan — trebuie să mă informez complet și obiectiv asupra posibilităților de aplicare a metodei lui.
— Așa mi s-a spus și mie. Deocamdată, aș vrea să vă expun programul. Astăzi, dacă doriți, facem o plimbare de-a lungul tronsonului. Numai pe șosea, evident, cu mașina. Pînă la masă. La prînz sînteți invitatul meu. Am dat comanda la restaurant.
— Bine, dar eu voiam... o cantină, știți...
— Cantină?! Sînteți oaspetele nostru, tovarășe Popescu-Vîlcea.
— Și mai departe?
— După masă vă odihniți. Tabieturi, ca în provincie. Pe la șase venim să vă luăm cu mașina, eu și directorul

administrativ. Am aranjat o cină pescărească. Avem o colibă pe malul Bălții Negre.

— Mor după pește.

— Cu atît mai bine. Mîine dimineață, pe la nouă, zece, încolo, mașina mea vă așteaptă și vă aduce în șantier. Începem îndată lucrul. Așa cum v-ați exprimat dorința : operativ.

— Perfect !

— Acuma vă las o oră să vă relaxați. Mai am cîteva treburi. Vă ajunge o oră ?

— Chiar mai puțin. Doar să mă spăl și să-mi desfac geamantanul.

— Atunci la unsprezece punct sînt aici...

Programul se respectase întocmai. Directorul organiza cu mînă fermă activitatea inginerului de la București și nu-i îngăduia nici o clipă de plictiseală. După două-trei ore de lucru la birou sau pe șantier, plecau. Azi la vînătoare, mîine la degustarea vinurilor din crama I.A.S.-ului, poimîine la pescuit cu șalupa... Popescu-Vîlcea petrecu o săptămînă greu de uitat printre constructorii de la Balta Neagră.

— Cea mai frumoasă delegație din viața mea ! se destăinui el sorbind din ceașca cu cafea. Parc-a fost un vis care se sfîrșește prea repede.

— Putem aranja o prelungire, dacă v-a plăcut, sugeră directorul.

— Nu, nu, vă rog. Săptămîna viitoare avem darea de seamă la sindicat, și eu, ca președinte...

— Vă înțeleg. N-aș vrea să vă încurcăm programul, deși șederea dumneavoastră aici a fost o mare plăcere pentru noi. Ne-ați dat îndrumări atît de prețioase, am învățat atîtea lucruri...

— Ei, nici chiar așa ! se împotrivi Popescu-Vîlcea. Mi-am făcut doar datoria. M-am străduit să-mi îndeplinesc sarcina, atîta tot.

— Și ați îndeplinit-o strălucit, dacă-mi permiteți să fac o mică apreciere.

— Așadar, tovarășe Toma, trebuie să redactez raportul. Știu că e o treabă cam plicticoasă, dar v-aș ruga să-mi dați o mînă de ajutor.

— Cu plăcere. Deși nu văd ce-aș mai putea adăuga peste concluziile pe care dumneavoastră le-ați formulat atît de limpede.

— Eu cunosc faptele în ansamblu. Mi-am format o părere, dar în problemele de specific, mi-ați fi de mare ajutor.

Directorul sună. Secretara se arătă în ușă.

— Să vină și Manole încoace, spuse el, apoi către Popescu-Vîlcea, în chip de explicație : Pe tovarășul Bîrsan nu-l mai deranjez. Are destulă treabă cu utilajele astea. Sîntem în perioadă de vîrf.

— Evident, evident ! aprobă cu zel Popescu-Vîlcea. Dealtfel, l-am ascultat la ședință. Și nu se poate spune că nu și-a apărat punctul de vedere.

— Ședința ! făcu visător directorul.

— A fost o treabă reușită. Aveți un comitet puternic și omogen, un veritabil colectiv de conducere. O să vă surprindă, dar cel mai mult mi-a plăcut cum a vorbit — exceptînd persoana dumneavoastră, bineînțeles — mi-a plăcut, zic, maistrul acela, președintele sindicatului. Omul a fost foarte realist. N-a căutat să poleiască lucrurile. A arătat situația cum o știe el : și fluctuațiile de personal, și unele dificultăți legate de natura terenului. Așadar, ezitările dumneavoastră erau pe deplin justificate. Mai ales că utilajele... Să vedem cum formulăm acest punct. Trebuie, nu-i așa, puțină diplomație.

— Evident ! aprobă directorul. Eu zic s-o aducem cam așa : o draglină cu suprafață mare la șenile este indispensabilă aici, la Balta Neagră, iar din producția internă nu ne-am putut procura acest utilaj. Am început tratativele cu o firmă din Suedia, aveam promisiuni că ni se acordă valută. Tocmai de aceea n-am dat curs propunerii lui Bîrsan de la bun început.

Tăcu, aplecîndu-se spre Popescu-Vîlcea cu un aer întrebător. Popescu-Vîlcea încuviință de cîteva ori din cap:

— Da, da ! Explicația mi se pare destul de argumentată. Hai s-o punem pe hîrtie.

Se pipăi în buzunarul de la piept al hainei. Directorul îi veni în ajutor, întinzîndu-i grăbit, peste birou, stiloul lui negru, cu agățătoare aurită :

— Poftiți, vă dau și niște hîrtie !

Popescu-Vîlcea luă stiloul și hîrtia, începu să scrie cu capul plecat pe-un umăr.

Se auzi ușa scîrțîind. Manole Blîndu intră, îl văzu că scrie, înaintă mergînd pe vîrfuri. Cînd ridică privirea, musafirul îl surprinse scoțînd din buzunarul larg al sacoului o sticlă plată de whisky, pe care o desfăcu cu dexteritate. Popescu-Vîlcea urmări cu încîntare operația.

— Sînteți niște oameni de-a dreptul cuceritori ! Îmi pare rău că nu v-am cunoscut mai demult.

— Niciodată nu-i tîrziu, vorba cîntecului ! replică voios Manole Blîndu.

— Așadar, să recapitulăm. Prin aplicarea metodei Bîrsan, șantierul are condiții să străpungă tronsonul Balta Neagră cu trei luni înainte de termen...

— Asta, datorită și inițiativelor inginerului Bîrsan, adăugă Manole.

Popescu-Vîlcea rămase cu stiloul în aer.

— Să consemnăm și asta ?

— Absolut ! încuviință directorul. Tovarășul Bîrsan are excelente calități de organizator. Institutul de cercetări ne-a făcut un serviciu imens cînd ni l-a trimis aici.

Popescu-Vîlcea notă foarte pe scurt această apreciere, socotind-o destul de minoră în context : era vorba de soarta unui șantier întreg, nu de tovarășul Bîrsan. Puse stiloul deoparte, ridică privirea :

— Mda ! Extraordinar cît de bine mă simt după vinul de-aseară. De obicei, vinul îmi dă aciditate. Asta, nimic.

— Vinul *nostru*, aciditate ?! se miră directorul. N-am auzit încă pe nimeni...

— Tocmai, eu ce zic ? Un vin excelent. Cui nu i-ar plăcea să aibă în frigider, acasă, duminica, o fiolă, două !

— Ne-am gîndit și noi la asta, spuse Manole. Voiam să fie o surpriză, dar dacă veni vorba...

— Manole ! se încruntă directorul.

— Lasă, tovarășu, acum e prea tîrziu să mai păstrăm secretul. Tovarășe inginer, v-am pregătit o canistră de zece ocale.

— Bine, dar nu se poate, atîta deranj ! protestă Popescu-Vîlcea.

— Ce deranj ? O am în portbagaj. Cînd vă conduc la gară, doar o scot și o urc în tren. Nici nu puneți mîna pe ea pîn' la București.

— Mă faceți să mă simt obligat.

— Cu nimic, frate dragă, cu nimic ! zîmbi directorul. Ce e o canistră de vin ? În fond e o chestiune pur personală. N-are nimic comun cu delegația dumneavoastră.

— Sigur că n-are ! încuviință Manole Blîndu.

— N-are ! recunoscu Popescu-Vîlcea. Doar n-am venit în anchetă. Și lucrurile erau clare de la început. Cred că Bîrsan s-a înflăcărat, e un entuziast, trebuie să-l înțelegeți.

Manole se uită la director cu tîlc. Nu-l prea ai nici dumneata la stomac pe Bîrsan ăsta, tovarășe Popescu-Vîlcea !

— Îi înțelegem entuziasmul ! reluă directorul. Și sîntem de partea lui. Ca dovadă că am trecut la aplicarea proiectului.

— Referitor la întîrziere, interveni Manole, cred că e bine să precizați : în trimestrul trecut n-aveam fonduri alocate pentru atacarea Bălții Negre. În schimb, lucrînd după planul stabilit, am realizat pe întregul trimestru economii importante : zece tone de carburant și douăzeci de mii kilowați-ore.

— Economii importante de carburanți și energie, silabisi Popescu-Vîlcea, scriind de zor. Unge stiloul ăsta. O bijuterie.

— Vă place ? E al dumneavoastră, spuse directorul.

— Tovarășe Toma ! se apără Popescu-Vîlcea.

Directorul rîse cam din gușă :

— Ne sînteți simpatic, frate dragă. Și n-o să-l las pe Manole să mă umilească. El cu canistra, iar eu... Ce să fac ? Nu am relațiile lui, pe la I.A.S.-uri. Și-atunci, ca un mic suvenir de la mine...

— Ce mic suvenir ?! se entuziasmă Popescu-Vîlcea. Un lucru de preț. Eu l-am admirat așa, total dezinteresat.

— Îl am de la un japonez. Venise să monteze niște utilaje, cînd construiam combinatul. S-a oprit în hol, unde

aveam o jardinieră frumoasă. Se tot uita la ea. Eu ştiam cum e obiceiul la ei : dacă un om îţi admiră un lucru, atunci i-l faci cadou. Cînd am auzit că îi place jardiniera, am chemat un om s-o demonteze şi s-o care la maşină. Japonezul a rămas trăsnit. Pe urmă a scos stiloul, cu zîmbete şi temenele, puteam să-l refuz ? Aşa că nici dumneavoastră...

— Şi cum spuneam, făcu Manole, schimbînd cu discreţie subiectul, din antecalcule rezulta că dacă se importă draglina suedeză, valuta cheltuită se acoperă din economiile de carburant. Am aici, dacă doriţi, evoluţia preliminată a bugetului pe următoarele două trimestre.

— Nu-i nevoie ! protestă Popescu-Vîlcea şi puse deoparte dosarul subţire, cu grafice pe hîrtie milimetrică. Sînt edificat, tovarăşe Blîndu. Cînd aprovizionarea şantierului e pe mîna unui economist ca dumneavoastră...

— Un maestru al cifrelor ! interveni directorul. Şi în faţa cifrelor comentariile sînt de prisos.

— Ah, nu-i vorba de asta ! se apără cu modestie Manole. Eu, stimaţi tovarăşi, am învăţat un lucru de la conducătorul meu ştiinţific, consilierul ministrului : să nu ne jucăm cu banii statului.

— Bine zis ! aprobă Popescu-Vîlcea. Tovarăşul consilier, hm, desigur, ne-a spus şi nouă recent, la o adunare. Dar să nu pierdem ideea. Aşadar, calculele preliminare demonstrează că...

Cei doi urmăriră în tăcere zborul peniţei pe hîrtia lucioasă ca oglinda. Cuvintele se înşirau parcă de la sine, aşa cum apar inscripţiile la desene animate.

— Iar după ce am asigurat un ritm corespunzător sarcinilor curente, conchise directorul, am trecut la experimentarea unor noi modalităţi de lucru, cum ar fi metoda inginerului Bîrsan. Felicităm institutul pentru sprijinul acordat. De asemenea, mulţumiri speciale tovarăşului director general...

— Un om încîntător ! adăugă Manole.

— Şi cu asta am scăpat de belea ! conchise Mihai Toma, mulţumit de sine.

Popescu-Vîlcea clipi des, punînd stiloul deoparte :

— Păi da ! Ce atîtea plîngeri pe la forurile superioare ?! Pune oamenii pe drumuri, nu zic de mine, ca să

fiu sincer, mi-a plăcut foarte mult deplasarea asta. Dar așa, în general, cred că unii tovarăși, sub pretextul dorinței de progres, își cam fac reclamă. N-o să pun asta în referat! adăugă el zîmbind. Este doar o părere personală.

— O părere justă! încuviințară într-un glas interlocutorii lui.

6

În ziua salariului, Oancea se prezentă la casierie alături de ceilalți. Semnă statul și luă plicul. Vilă îl opri :

— Oancea Neculai, stai nițel, că mai ai ceva.

— A primit pachet de-acasă! rîse Trofim Coșoi în spatele lui.

— Ce pachet? făcu Vilă privindu-l pe deasupra ochelarilor. O primă specială, din partea direcției. A depășit două mii de metri cubi pe schimb. Urmați-i exemplul!

— Dă-i marafeții, tăticu, și lasă predicile! se auzi un glas voios dindărătul unei pălării de *cow-boy*.

— Mai puțină gălăgie, se lucrează cu bani! porunci demn Vilă. Semnează aici, tovărășele, și numără-i. Să-i bei sănătos.

Oancea semnă, luă al doilea plic, scoase o bancnotă:

— Mi-ai dat mai mult cu douășcinci de lei.

Vilă ridică fruntea încruntată, zîmbi, luă hîrtia cu grație și-o aruncă cu dexteritate într-un sertar separat. Oancea se îndreptă spre ușă, dar se întoarse din prag :

— Păi dau și eu o bere, copilași.

— Păi bine faci! spuse Trofim Coșoi. Dar nu la șmecherii ăia, unde nu te primește fără cravată.

— Nu. La „Siretul."

— Gata, domne.

— Colentina, vii ?

— Vin, tăticu. Să te păzesc de alde Setilă ăștia. Sînt în stare să-ți dea pe gît toată prima.

— Cine vorbește! replică Trofim Coșoi binedispus.

„Siretul" era bufetul din marginea tîrgului, unde se poticneau țăranii veniți de la piață, șoferii aflați în trecere, părinții care-i vizitau pe soldații din unitatea de geniu. Printr-un consens tacit, băieții de la șantier tot aici își făceau drum. Veneau cu o anumită ostentație, ocolind restaurantul din centru, dar și pentru aici se dichiseau, își puneau cămăși albe cu gulerul răsfrînt, pantofi de zile mari cu care călcau fără milă dușumeaua scîrțîitoare.

Intrară cu larmă mare, lăsîndu-i pe Oancea și pe Coșoi înainte; unul pentru că făcea cinste, iar celălalt pentru că așa cerea ierarhia statornicită de la sine în mica lor obște. Intrară salutîndu-se cu responsabilul gras și prosper și îndemînatic. Oancea și Coșoi rămaseră deoparte pînă cînd ceilalți, vreo zece, alăturară două mese și culeseră la iuțeală scaune de primprejur; se așezară, apoi Oancea strigă peste capetele tuturor:

— Cîte-o bere de căciulă, dom' șef!

Lîngă ei se ivi un puștan tuciuriu cu un acordeon mic și vechi; își plimba degetele pe clape, în surdină, fără să cînte o melodie anume. Băieții aprinseră țigările; barmanul veni aducînd cîte șase sticle în fiecare mînă, stîrnind strigăte aprobatoare. O larmă veselă umplea încăperea înaltă și rece ca o gară de mîna a doua. Ciocniră, urîndu-i lui Oancea să mai depășească și-altă dată două mii de metri cubi într-un schimb — record mare — și ziceai că nimeni — o să încerc și eu — iar te lauzi — păi ce crezi — ghinionul naibii, alaltăieri eram cît p-aci...

În toiul petrecerii, Coșoi, care stătea cam în capul mesei, se ridică pe jumătate de pe scaun și salută spre ușă:

— Să trăiești, nea Matei!

Toți se întoarseră ca la o comandă, salutară și ei. Matei veni spre masa lor.

— Iei cu noi o bere, sau te grăbești? întrebă Coșoi.

Oancea aprecie delicatețea lui Coșoi, îi dăduse lui Matei o portiță de refuz elegant; mă grăbesc, ar fi putut să răspundă, și băieții nu s-ar fi supărat.

Dar Matei nu părea deloc grăbit!

Trofim Coșoi făcu un semn din sprînceană și un tînăr de alături oferi meșterului scaunul, în timp ce el își găsi altul, la altă masă, și-l aduse ținîndu-l deasupra capului, ca pe un trofeu. Matei se așeză. Barmanul veni într-o clipă cu un pahar curat, pe o tăviță, semn de supremă atenție pentru un client rar și de vază.

Coșoi turnă bere în paharul meșterului, și-l întrebă dacă nu ia o gustare. Pe urmă scoase un teanc de bancnote împăturite din buzunarul de la piept al hainei, le desfăcu tacticos, alese o hîrtie de zece lei și o vîrî în mîna acordeonistului, care nu se întrerupse din cîntat, ci mulțumi mutește cu o plecăciune.

— Hai, valea, spuse domol Trofim Coșoi. Avem de vorbit. Mai du-te și pe la alții.

Țigănușul plecă, zîmbitor și inclinîndu-se fără să-și întrerupă muzica aceea improvizată. Matei ridică paharul, închină circular către băieții din jurul mesei, care ridicară și ei sticlele și le ciocniră inclinîndu-le mult și încrucișîndu-le gîturile ca pe niște ciudate iatagane scurte și negre.

— Cum de-ai venit în localul ăsta? întrebă Trofim Coșoi. Nu te-am văzut niciodată pe aici.

— Nici eu pe voi la „Încurcă-lume".

Coșoi ridică din umeri:

— Ne place aici. Nu-i așa, Eliade?

Eliade, brunet, voinic, rîse și i se văzu dintele lipsă din față.

— Să-ți pui dintele, mă! porunci amenințător Coșoi.

— Mi-a luat și măsură.

— S-a vîrît ca un prost în bucluc, explică Trofim Coșoi. Doi inși de-aici din oraș s-au agățat de el. În loc să-i lase în pace, s-a luat la bătaie cu ei. Era s-ajungă la miliție.

— Dar nici lor nu le-a fost moale, rîse Eliade.

— Te cred. Cu cazmalele tale...

Eliade își ascunse mîinile mari sub masă și toți rîseră de el cu prietenie.

— Așa sînt eu, spuse Eliade. Păi am antrenament, nea Matei. În fiecare primăvară sap grădina acasă, cu hîrlețul. Nu-l las pe tata să bage plugul. El zice că-s ne-

bun. Da' după ce sap o juma de pogon, mănînc cît șapte și dorm de seara pîn-a doua zi la prînz. Plăcerea mea. Un fel de sport, nu ?

— Da, e un fel de sport, încuviință Matei. Mă gîndeam că cu cîțiva de-alde tine putem face lucruri mari în cîteva ceasuri.

— Aha ! exclamă Trofim Coșoi. Tot de Balta Neagră e vorba !

— Cum tot de Balta Neagră ? se miră ipocrit meșterul.

— Păi așa. Cînd te-am văzut pe ușă, zic, ce-o fi cu dom'maistru că intră-n bomba noastră ?

— Vă stingheresc ?

— Doamne păzește ! Pentru noi e zi mare. Maistrul bazei de utilaje vine să bea cu noi, ăștia. Băieți de la țară, nu știm să vorbim, bem direct din sticlă.

— Hai, n-o mai face pe nebunul !

— Păi nu-i așa ? rîse Trofim Coșoi, bucuros că Matei prinsese gluma.

— E adevărat, am venit să vorbesc cu voi.

— Despre baltă ?

— Despre baltă.

Cerceta cu privirea fețele tinere din jurul lui. Dar băieții îi evitau privirea ; se uitau mai mult la Coșoi, așteptînd.

— Să mai vină un rînd. Fac eu cinste, spuse maistrul.

Trofim Coșoi încercă să protesteze, se răzgîndi, făcu doar semn barmanului.

Matei luă o scobitoare din solniță și desenă pe fața de masă un pătrat, pe care-l tăie cu două diagonale. Cînd barmanul le aduse berea, ciocniră în tăcere și băură toți o înghițitură, apoi puseră sticlele pe masă și rămaseră tot așa, cu privirile plecate. În cele din urmă Trofim Coșoi bău o dușcă mai vîrtoasă, își tamponă buzele cu batista și se aplecă spre el :

— Nea Matei, mi-ai fost ca un tată. De la dumneata am învățat meseria și am ajuns om. Acum doi ani ai venit la noi în sat, la școală, și ai întrebat cine vrea să se facă constructor. Nici nu știam bine ce-i aia ; aveam de gînd să merg la școala de tractoriști, văru-meu

Lambe mă tot zorea că tractoriştii cîştigă bine, că unul de-al lor s-a însurat cu o învăţătoare şi că în ziua de azi un meseriaş bun e la mare preţ. Dar mie nu-mi prea ardea de tractoare ; voiam să fac un lucru mai însemnat. M-aş fi dus la şcoală mai departe, dar nu mergea ; nu prea mă ajutam cu matematica, şi fără matematică în ziua de azi e greu de tot.

— Da' te pricepeai la desen, spuse Eliade.

— Cu desenul nu-i o treabă, ripostă Trofim Coşoi. Ori eşti cineva, şi pentru asta trebuie iar şcoală multă, ori te laşi păgubaş. Profesorul nostru îmi dădea curaj, dar s-a scăpat odată şi ne-a povestit că şi el în tinereţe voia s-ajungă pictor şi n-a ieşit nimic din asta. Atunci a venit nea Matei. Ai venit tocmai la ţanc, nea Matei. Tata că să nu fac naveta, e greu şi-mi stric sănătatea ; că ce-mi lipseşte, mai bine să stau cu el la colectiv ; avem porc, avem grădină, primăvara cu trufandale la piaţă, te umpli de bani. Dar dumneata aveai cravată şi veneai de la oraş ; m-am gîndit că ce-aş mai purta şi eu cravată în toate zilele, dar la ţară nu ţine. Şi nici la oraş, să vinzi găini cu cravata la gît... Aşa că am venit şi la prima leafă mi-am cumpărat cravată, iar maică-mii, i-am luat un batic de la magazin, de se uita tot satul. Dar hai să mai bem, ia, meştere, şi voi fraţilor. Noroc şi numai bine !

Ciocniră iarăşi, băieţii abia gustară din bere, nu prea le ardea de asta, aşteptau răbdători continuarea discuţiei.

— Zi-i nainte, Trofime, îl îndemnă Eliade. Povestea ta seamănă cu a mea. Şi eu i-am luat maică-mii batic din prima leafă.

— N-am fost amîndoi la magazin de le-am luat ? confirmă Trofim Coşoi. Tu cu verde, eu cu albastru. Şi cînd m-a văzut tata cu cravată la gît în zi de lucru s-a mirat. „Se vede că-ţi merge bine acolo unde te-ai dus“, zice. „Păi de ce să nu-mi meargă“, i-am spus, cu toate că eram numai ucenic, şi-n luna aia, fie vorba-ntre noi, mai mult am măturat prin curte şi am mutat nişte butoaie de motorină. Dar eram salariat şi lucram la şantier. Altă viaţă.

— Da, aprobă maistrul.

— Şi la masă mă-ntreabă iar alde taică-meu : „Zici că e bine, mă, acolo ?“. „E bine.“ „E bine dacă e bine“, zice. Şi începe cu povețele, şi mi-a spus de zece ori un lucru pe care-l știam și așa : că să nu mă fac de rîs, și să-l ascult pe omul care m-a dus la bine și să nu ies din cuvîntul lui. Omul ăsta ești dumneata, meștere ; ți-am ieșit eu vreodată din cuvînt ? Te-am supărat cu ceva ?

— Nu, Trofime, protestă Matei. Totdeauna ne-am înțeles foarte bine amîndoi.

— Atunci, nea Matei, o să ne-nțelegem bine și deacum încolo. Eu carte multă nu știu, dar am obraz. Să spună băieții ăștia.

— Așa e, spuseră băieții.

— Așa e, confirmă și Matei.

— Şi-atunci, nea Matei, te întreb despre baltă : vrei să mergem să lucrăm acolo ? E ordin să venim duminică ?

— Nu, nu e ordin. Dar ar fi bine dac-ați veni și voi. Am mișca treaba din loc. Şi e o treabă serioasă. Să spargem Balta Neagră cu forțele noastre. Să ne mîndrim cu asta peste tot. Fiecare trebuie să pună umărul. Fără voi n-am scoate-o la capăt.

— Ați auzit, băieți ? E nevoie de noi. Eu, unul, dacă spune nea Matei, mă duc și-n foc.

— Şi noi la fel, întăriră ceilalți.

— Duminică dimineața, cum se luminează, începem. Eu și Eliade aveam o nuntă, dar nu-i nimica. Luăm cursa de trei. Îi găsim pe oameni tocmai bine. Cu capsa pusă. Merge așa ?

Matei zîmbi :

— Merge. Ştiam eu că sînteți băieți buni.

Capitolul șase

1

Andrei se opri pe botul de deal rămas teafăr pînă la cîțiva metri de traseul Canalului. De acolo mai departe, cîțiva stîlpi subțiri, vopsiți în alb, avertizau că se apropie prăpastia : mai mult de douăzeci de metri de perete aproape vertical, consolidat cu stîlpi de beton. De la poalele dealului, în partea dinspre est, se întindea Balta Neagră, cu stufărișul și capcanele ei de mîl păstos, negru ca păcura. Ana făcuse zeci de sondaje, stabilind traseul optim. O ajutaseră Clotilda și cîțiva proiectanți să ridice cotele și să calculeze traseul canalului de drenaj, astfel încît să asigure o pantă corespunzătoare cu adîncimea mlaștinii. Marcaseră terenul cu țăruși și sfori întinse, ca la o veritabilă construcție. Însuși directorul venise, duminică, să asiste la inaugurarea noii lucrări.

— Ei, frate dragă, ești mulțumit ? Te-ai convins că n-am avut nimic împotriva proiectului dumitale ?

— M-am convins. Păcat că s-a amînat atîta ! Acum puteam să avem locul uscat și să băgăm draglina.

— Tot nemulțumit ! oftase directorul cu ochii la cer. Principalul e că am început. Habar n-ai cît a trebuit să insistăm, și eu și Manole, să ne suplimenteze fondul de retribuire.

Andrei ar fi vrut să-l contrazică, dar se gîndise că n-are rost să strice atmosfera sărbătorească a zilei. Directorul insistase, înotînd cu cizmele de cauciuc prin ciulamaua neagră, acoperită cu buruieni ciudate, să dea

prima lovitură de cazma. Apoi, Trofim Coșoi îi luase unealta din mînă, scuipase gospodărește în palme, și comandase ca un general:

— Brigada specială, dați-i drumul, fraților!

— Ce mai e și asta? se întorsese Mihai Toma spre Andrei.

— Invenția lor. Au hotărît în adunarea U.T.C. să constituie o brigadă specială de muncă patriotică.

— Foarte frumos, chiar romantic! intervenise Manole Blîndu ștergîndu-și nădușeala de pe frunte. Numai să nu le piară entuziasmul după un ceas, două.

Andrei îi luase cazmaua din mînă, o înfipsese în mîlul negru, simțind cu voluptate, prin lemnul lustruit, pîrîitul rădăcinilor retezate de tăiș. Solul, moale, ceda ușor. Mai greu era cu rădăcinile care se împleteau în fel și chip dedesubt. Albeața lor avea ceva aproape indecent pe fondul negru-mat al pămîntului. Brigada specială se înșirase pe zeci de metri, lucrînd cu spor. Se auzeau, ici și colo, rîsete.

Într-un tîrziu, cînd Andrei se oprise să-și recapete suflul, constatase că directorul și adjunctul său administrativ se retrăseseră fără prea mare zarvă.

— Greu, dom' inginer! Lăsați-ne pe noi, sîntem mai deprinși!

— Încă nu mă dau bătut, măi Colentina! Dar vreau să văd cine rezistă pîn' la două.

Pe la unsprezece, rîsetele amuțiseră. Se distingea doar bufnitura pămîntului azvîrlit deoparte, și din cînd în cînd un glas care întreba de sticla cu apă. Dar la ora două, cînd Coșoi comandase încetarea, șanțul începuse să semene cu ce trebuia să fie.

— Schimbul unu, ne vedem mîine la prînz, tot aici, pentru două ore! ținuse să precizeze comandantul Brigăzii speciale.

A doua zi apăruseră zilierii, oameni veniți de prin satele dimprejur, de la calea ferată, sau alții care urmau să se angajeze la Canal și nu li se făcuseră încă formele. Manole Blîndu se zbătuse, alergase cu Opelul lui, făcuse rost de pături și saltele și tacîmuri în plus la cantină. Canalul de drenaj începea să existe.

De sus, de pe deal, Andrei privi șanțul care se pierdea undeva, pe cîmp. Acolo lucrau zilierii, cu cămășile lor pestrițe, înșirați după indicațiile maistrului Dumitrache, de la excavații, care avea în primire lucrarea. În partea dinspre baltă se vedeau salopetele albastre ale Brigăzii speciale.

În patru săptămîni lucrarea avea să fie gata. Ce simplu părea acum ! Andrei ar fi stat toată ziua să vadă cum decurge munca. Seamănă cu un șanț oarecare și totuși cît zbucium, cîte frămîntări ! Primul pas spre aplicarea proiectului. Și drumul cel mai lung începe cu un pas.

Ciudat ! Viața unei ape atîrnă de dispariția altei ape ! N-o să te gîndești la asta, căpitane, cînd vei trece pe aici cu vaporul tău ! Nu vei ști niciodată că înainte de apele limpezi ale Canalului au fost pe-aici alte ape, tulburi și înecate în buruieni și mătasea-broaștei ! N-ai să știi că plutirea vasului tău a depins și de acești flăcăi și n-ai să știi niciodată cît de fericit am fost cînd am apăsat cu cazmaua primele rădăcini care înconjurau sinistra Baltă Neagră !

Andrei coborî dealul prin partea opusă, ocolind pe o cărare. Ajunse în preajma excavației principale, acolo unde draglinele lucrau mereu, neobosite, încărcînd pămîntul ud în basculante. Opri o mașină care mergea spre sediu ; din discuția cu șoferul reieși că doi dragliniști încercau să bată recordul lui Oancea, două mii de metri cubi într-un schimb.

— Depinde foarte mult și de voi, îi spuse șoferului.

— Noi, dom' inginer, tragem cît putem. Dar mai avem pocinoage pe drum, nu poți să știi dinainte. Uitați, eu am rămas în pană de curent. Bateriile s-au învechit, pornim motoarele „la cravată“, să vedeți circul naibii dimineața.

— Am făcut comandă pentru plăci și pentru acid. Grija voastră-i alta : să mergeți corect și să n-avem accidente. Care-s ăia doi care vor să bată recordul ?

— Unu-i Trofim Coșoi, altul e un băiat nou, nu știu cum îi zice.

— Spune-le să treacă pe la mine cînd ies din schimb. Vreau să știu cum a mers și să-i ajut. Oprește la bifurcație, că mă duc la sediu.

— Da, încuviință șoferul. Și ceva lanțuri pentru roți, că vine iarna și pe-aici una-două se face polei.

— Bine, măria-ta, mai ai și alte porunci ?

— Nu pentru mine, pentru șantier ! se apără șoferul, care nu prea știa de glumă.

Zarvă mare la baza de reparații. Toată suflarea din hală ieșise să vadă minunea : draglina lui Oancea, cu șenilele ei mult mai late decît cele obișnuite, părea un vehicul extraterestru.

— Cam caraghioasă, ce părere aveți ? îl întrebă Matei strîngîndu-i mîna.

— Cui îi pasă de estetică acum ? Să meargă, asta-i principalul.

Andrei dădu ocol draglinei, apoi rîse :

— Auzi, nea Matei, privită din spate parcă-i o rață.

— Toată noaptea am lucrat la ea, explică Matei. Au pus mîna și vopsitorii, și electricienii, care cum s-a priceput. Îs grele al naibii plăcile astea. Și pînă le potrivești la locul lor... Oricum, e gata.

— Ai pornit motorul ?

— Cît am scos-o din hală. Merge încet, săraca, cu reductorul ăla, dar nu-i bai. Draglina lucrează stînd pe loc, nu-i așa ?

— Și dacă i-am adapta un motor mai mare ?

Matei izbucni în rîs :

— Altă inovație, tovarășe inginer ! Or să se alarmeze ăia de la centrală.

La intrarea în bază, pîrîi o motoretă. Trofim Coșoi își făcu apariția, semnalizînd din toate becurile cu care-și împodobise vehiculul. În spatele lui, ținîndu-l strîns de mijloc, Oancea.

— Au fost să mănînce ceva, explică Matei. Vor să-i facă proba chiar azi. Au muncit cu noi toată noaptea.

— Păi Coșoi ce treabă avea ?

— Vrem să facem o propunere : să se lucreze în trei schimburi, că Balta Neagră e mare. Dacă sînteți de acord...

— Dumneata ce părere ai? rîse Andrei.

Oancea și Coșoi dădură tîrcoale mașinii, încercară plăcile, ca și cum s-ar fi așteptat să se desprindă vreuna. În jurul lor, la distanță respectuoasă, ceilalți îi priveau. Oancea se apropie de inginer:

— Să trăiți. Eu zic să-ncepem. Am făcut un duș și-am mîncat ceva.

— Nu ești obosit?

— Oboseală, acum?! Abia aștept să văd ce-a ieșit!

— Nu forța motorul pe drum, îl sfătui meșterul. Merge încet, ți-am explicat cum e cu reductorul ăla.

— Și mai ales în pantă să nu ambalezi, adăugă Andrei. După calcule, trebuie să ducă. Dacă nu trage, oprești și vedem ce-i de făcut.

— E-n regulă! spuse Oancea. Mergem colea, în spatele halei, la nisipuri. E un loc destul de moale. Dacă se afundă, o tulesc înapoi.

— Bine, dă-i drumul. Succes!

— Mulțumesc! Mulțumesc, nea Matei! Și vouă, băieți. Rața asta e opera voastră. Hai, Trofime.

Se urcară cu greu pe șenilele late. Matei făcu un semn liniștitor:

— Îi punem o bară de sprijin. Diseară o ai gata.

Oancea încuviință din cap și intră în cabină, alături de Coșoi. Motorul porni scurt, pîrîi de cîteva ori, își luă turația normală, apoi se auzi zgomotul caracteristic al ambreiajului. Pe urmă, mașina se urni din loc cu un piuit subțire, asurzitor, și porni spre poartă, însoțită de strigătele vesele ale tuturor:

— Uite-o că merge!

— Cred că n-are loc pe poartă!

— Urlă ca o rachetă!

— Nu ia mai mult de cinci la oră!

— Opera noastră, băieți!

Alaiul o urmă pînă la șosea. Acolo o văzură cum se întoarce în loc, ca orice draglină care se respectă, apoi o porni pe drum mărindu-și viteza.

— Merge! încuviință Andrei și-i strînse mîna meșterului.

Băieții izbucniră în aplauze.

— Nici duminica nu-i lasă, bieții băieți.
— Dar noi cînd eram la vîrsta lor ? Adu-ți aminte, plecam cu steagul și cîntam *Răsună valea.*
— Ei, atunci era altă chestie !

* * *

— Sînt gata pantalonii pînă duminică, doamnă Tuțu ?
— Dar ce, pleci undeva ?
— Avem muncă voluntară. N-o să mă duc în pardesiu !

* * *

— Inginerul ăsta nou are ceva în scăfîrlie. Măcar de n-ar fi toată truda de pomană.
— Nu e. Și, oricum, se mai pune lumea în mișcare. Prea era liniște.

* * *

— Văd mutre noi în oraș.
— Au adus zilieri pentru șantier. Să te ții acum scandaluri !
— N-au vreme de așa ceva. Le cam scoate sufletul dom' maistru. Cum ajung la baracă, se culcă cu toții și dorm ca butucii.

* * *

— Cică au pus și femeile la lopată.
— Ei și ? N-au vrut ele egalitate ?
— Dar oricum, crezi că se face ?
— Las' că le priește o oră, două în aer liber !

* * *

— Te-nscrii pentru excursia de duminică ?
— Nu pot. Avem muncă voluntară.

— Păi dacă-i voluntară, se duce cine vrea.
— Şi eu să stau deoparte ?

3

— Insistent, acest tovarăş inginer Bîrsan, nu ?
Ana întoarse privirea, ca să-şi ascundă zîmbetul.
— Ce ţi se pare ciudat ? Dacă viaţa ne-a împins unul spre altul, nu văd de ce să-l resping. Gîndeşte-te, Clodi, cît am fost de proastă şi am suferit pentru un om care nu merita !
— Vrei să spui că ţi l-ai scos cu totul pe Gelu din suflet ?
— Nu. Nu spun asta. Andrei e un băiat bun, plin de calităţi, un om de spirit, am ce discuta cu el. Dar rănile sufletului nu se vindecă la fel de uşor ca nişte simple zgîrieturi.
— Aşadar, ce-ai face dacă într-o bună zi Gelu... Ai renunţa la Andrei ?
— Ce întrebări sînt astea ? Nu ştiu, probabil că în momentul acela, dacă mi s-ar da să aleg... Nu, întrebarea e absurdă. Dar ce te-a apucat ?
— Ţi-a scris.
Ana rămase cu răsuflarea tăiată.
— Nu-mi pasă ! se reculese. Un om ca el nu merită să... Unde-i scrisoarea ?
— Mi-a dat-o portăreasa. Am pus-o în sertar la noptieră.

Ana străbătu camera dintr-un salt pe care l-ar fi invidiat un anume jucător de rugbi. Desfăcu plicul simandicos, cu dungi albastre şi roşii pe margini, „Air Mail", şi scoase scrisoarea. Citi pe nerăsuflate :

„Dragă Ana, dragostea mea, dragostea mea unică şi cam absurdă, regret pentru prima oară într-adevăr că nu mă pricep la poezii, ţi-aş scrie un poem pe zece pagini ca să redau mai fidel starea sufletească în care mă aflu. Vorbele obişnuite, mai ales înşirate pe hîrtie, îşi

pierd mult din tăria lor, uite că am un stilou care lasă cerneală, și-n loc să-mi ascult sufletul și să-ți spun exact ce simt în clipa de față, trebuie să fiu atent la stilou. Pe urmă o să pun scrisoarea în plic, o să cumpăr timbre și o să caut o cutie poștală, și o să aștept ca peste două sau trei zile tu să afli ceea ce simt și gîndesc eu *acum*. Dar și atunci voi gîndi la fel, și asta îmi dă curaj să fiu sincer.

Draga mea dragă, despărțirea noastră m-a învățat multe. M-a învățat, mai întîi, că nu pot trăi fără tine. Am avut o vară zbuciumată, am stat în cantonament la munte, am susținut meciuri, m-am cufundat în munca mea cu îndîrjire, numai ca să pot scăpa de gînduri și de regretul că te-am pierdut. Nu, îmi spuneam, nu e totul pierdut, să las puțin timpul să treacă, să lămurească lucrurile. Dar timpul care trecea, în loc să-mi domolească frămîntarea, a sporit-o. A fost, dacă vrei, un fel de examen de conștiință. În acest răstimp m-am convins și mai mult că te iubesc.

Refuz să cred, Ana scumpă, refuz să cred că o întîmplare stupidă, un gest ușuratic poate pune capăt unui lucru atît de frumos, că o dragoste ca a noastră se poate stinge la prima adiere. În fond ce-a fost ? Recunosc că m-am purtat urît în seara aceea, dar asta nu dovedește că sînt un nemernic. Știu că mă disprețuiești, m-am disprețuit eu însumi mai mult decît crezi. Dar hai să uităm și să trecem peste momentul acela de criză, din care eu am învățat atît de multe despre firea ta. Te accept așa cum ești, Ana scumpă, capitulez fără condiții, condițiile n-ai decît să le stabilești tu, mă dau bătut, sînt cu totul în puterea ta, totul va fi așa cum vrei tu, dar întoarce-te, sau măcar dă-mi voie să sper !“

Prima pornire fu să-i răspundă cum se cuvenea : usturător, rece, cu tonul amar al celui care-a exagerat prețuind un lucru peste valoarea lui reală. Ana desfăcu o mapă cu plicuri cu căptușeală de foiță, hîrtia de scris era gălbuie, groasă, cu proeminențe subțiri și regulate, pe care penița le sesiza fără să se poticnească în ele. Scrise fără întrerupere, consumă vreo zece file din prețioasa hîrtie gălbuie. După ce reciti totul, rîndui foile

una peste alta, le alinie cu grijă la colţuri şi le rupse în bucăţele.

Clotilda, întinsă pe pat, cu cartea-n mînă, ridica în răstimpuri ochii, urmărind etapele succesive ale acestei zbateri. Cînd auzi zgomotul hîrtiei sfîşiate, puse definitiv cartea deoparte.

— Ascultă, Ana, mă tem că eşti un caz tipic de contradicţie între intelect şi sentiment. Tot vrei să dai o lecţie de etică, dar inima nu te lasă.

— Ce vrei să fac? întrebă Ana. Îmi scrie că regretă, că dragostea noastră nu se poate stinge dintr-un lucru atît de mărunt — pentru el o fi lucru mărunt! — şi că vrea să reluăm ce-a fost frumos. Dar eu nu-l cred.

— Minţi! rîse Clotilda. Te faci că nu-l crezi, îţi impui să nu-l crezi, dar în sinea ta cît ai vrea să intervină dulcea împăcare, vorba poetului!

— Aşa o fi! E drept că nu pot renunţa aşa de uşor la el, e prima dragoste adevărată, dacă nu pun la socoteală o idilă din liceu...

— Clasicii spun că omul iubeşte cu adevărat o singură dată-n viaţă. Şi cîtă lume nu regretă momentul acela unic, decisiv, ocazia care nu se mai poate repeta! Răspunde-i, cheamă-l încoace, stai cu el de vorbă. Oferă-i o şansă.

— Să-l chem eu? N-are decît să vină, dacă-l interesează aşa de mult. Nu vreau să-i dau impresia că alerg după el, că am capitulat!

— Eşti prea exigentă, ripostă Clotilda. În dragoste exigenţa poate produce efecte neaşteptate. Vezi tu, oamenii nu sînt perfecţi, trebuie să-şi facă unul altuia concesii, altfel înţelegerea n-ar fi posibilă. Apropie-te de om, încearcă să-l înţelegi, vezi ce nu-ţi convine la el, şi după aceea încearcă să-l schimbi. Fă-l şi pe el să te înţeleagă, să vadă sensul a ceea ce urmăreşti.

— Eşti o sursă de înţelepciune! rîse Ana. Dar uite că lucrurile nu se petrec întotdeauna după preceptele învăţaţilor. Ştii ce-am să fac? Îl mai las o vreme, nu-i răspund. Dacă e aşa cum spune el, o să mai scrie, o să insiste. Dacă nu, scrisoarea asta o iau drept simplu gest de politeţe, aproape o obligaţie: „să nu ne despărţim aşa“. Şi mă lasă indiferentă.

Clotilda o privi cu capul pe umăr. Ana se sili să rîdă :

— Nu mă crezi ?

— Nu. E dreptul fiecărui om să sufere puțin din dragoste. Dacă vrei să numești asta indiferență, te privește. Dar nu încerca să te minți singură. Îl iubești.

— Dar nu-i fac concesii, spuse Ana cu hotărîre.

4

— Ce făcurăți, măi mînjilor ? Brigada specială rămîne singură pe teren ?

— Cum adică, nea Matei ?

— Păi a fost azi Manole Blîndu pe la noi. Cică ne-am grăbit degeaba cu draglina, că asanarea bălții mai durează. Vor să renunțe la zilieri, fiindcă nu mai avem bani.

Oancea se opri locului, ca trăsnit. Munceau în fiecare zi, așa cum făgăduiseră, la canalul de drenaj. Brigada specială ajunsese la un fel de concurență cu zilierii care atacaseră o porțiune distinctă a lucrării.

— Stai, meștere, cum nu mai avem bani ? Inginerul a calculat la mare fix : într-o lună de zile lucrarea va fi gata. Banii zilierilor așa erau calculați, pentru o lună întreagă. Au trecut două săptămîni și am ajuns la jumătate. Asta înseamnă că socoteala a fost făcută corect.

— Nu știu mai mult, tovarășul Blîndu atîta mi-a spus, că va propune oprirea lucrării pînă ni se aprobă deschiderea noii investiții. Venise de fapt să pregătească terenul. Știa că o să mă opun.

Oancea își scoase bascul, îl scutură de praf, îl puse iarăși pe cap, apoi își frecă palmele.

— Nea Matei, aici nu-i lucru curat. Unde-s banii zilierilor ? Nu cumva s-a făcut vreo încurcătură ?

— Asta mă-ntreb și eu. Poate n-au fost la lucru toți cei trecuți pe statul de plată. Ar trebui o verificare, dar cine s-o facă ? Eu am treburile mele, la bază, n-am cum să mă amestec la voi, la excavații. Poate reușești tu să

afli ceva. Ai mai stat de vorbă cu zilierii ăștia. Sînt printre ei bolnavi, oameni care nu vin la lucru ?

— N-am auzit de-așa ceva.

— Ai fost pe la ei, pe la baracă ?

— Ce să caut acolo ?

— Ai dreptate. Ar trebui un om care să dea o raită pe la ei, fără să bată la ochi.

— Mda ! Știi ce ? Vorbesc cu Nacu, milițianul.

— E o idee. Dar fii atent, discreție mare, că poate să iasă scandal.

Șeful postului de miliție, plutonierul Nacu Olimpiu, era o figură familiară printre șoferi. Făcea zilnic controlul circulației, plasînd în locurile cele mai neașteptate străvechea motocicletă B.M.W. cu ataș. Seara se abătea ca din întîmplare pe la „Siretul", tocmai la ora cînd multe capete se înfierbîntau și în aer plutea sămînță de gîlceavă. Devenise celebru, descoperind niște infractori care sustrăgeau saci cu ciment din vagoanele garate în halta șantierului. Oancea se împrietenise cu el în timpul armatei, cînd patrulaseră împreună într-o noapte de pomină. Se întîlneau uneori la căminul cultural și jucau șah sau își împrumutau romane polițiste.

Spre seară, îl căută la postul de miliție. Îl găsi scriind un raport.

— Am venit cu o chestie delicată, dar văd că ai treabă.

— Nu e zor mare. Mă provoci la un șah ?

— Altceva, mai grav.

Milițianul puse pixul de-a curmezișul hîrtiei.

— Ei ?! Vreo încăierare ? Mergem imediat la fața locului...

— Nu, nici asta. Uite, nene Nacule, care-i tărășenia. S-au angajat niște zilieri pentru o lucrare auxiliară a șantierului. Ceva care nu era trecut în plan, un canal de drenaj. Fondurile pentru plata lor s-au topit, dar lucrarea nu e încă gata. Noi presupunem că nu toți cei trecuți pe ștat vin la lucru.

— Nu mă bag în treburile șantierului. Există organe speciale care să fie sesizate.

— Nu putem sesiza nimic, cîtă vreme nu știm un fapt : cîți zilieri sînt în realitate ? Cîți participă la lucru ? Cîți sînt plătiți efectiv pentru asta ?

— Păi statul...

— De stat mă ocup eu. Pe dumneata te rog atît : să-i controlezi acolo, la baracă, și să le iei numărul buletinului. Noi n-avem dreptul ăsta.

— Un control la buletine da, asta se poate. Chiar aveam trecut în program săptămîna asta.

— Eu te-aș ruga s-o faci mîine. Treaba e urgentă și serioasă.

— S-a făcut ! îl liniști milițianul. Fii fără grijă.

În dimineața următoare, înainte ca oamenii să plece la lucru, B.M.W.-ul se opri în fața barăcii unde locuiau zilierii. Milițianul se postă la ușă, cu un carnet în mînă. Dezbrăcați pînă-n brîu, zilierii ieșeau cu prosoapele în mînă spre spălător.

— Poliția cu mustăți ! glumi un puștan pufăind din țigara aprinsă pe nemîncate. Vreo spargere, ceva ?

— Aseară să fi venit ! zise altul ascunzîndu-și căscatul cu dosul palmei. A fost distracție p-aci. Dar bătaie cinstită, cu pumnii.

— S-aud eu pe vreunul că are cuțit, se răsti milițianul.

— Aici, cuțit ?! se miră puștiul cu țigara. Pînă și pîinea o rupem cu mîna, ca să n-avem probleme.

— Eu atîta vă spun, tot ca să n-avem probleme.

— Cu ce ocazie pe la noi ? întrebă un bărbat mai în vîrstă, cu mustață și pantaloni soldățești.

— Cine-i responsabilul barăcii ?

— Eu. Îs cel mai vechi. Dar cartea de imobil...

— Ei, ne descurcăm și fără ea. Fac un control la buletine. Cîți oameni locuiesc aici ?

— Vreo patrușopt. Ieri au plecat trei, s-au dus la triat cartofi, la I.A.S. Le convine mai bine, mai pleacă și cu ceva în traistă.

— Ai un tabel, ceva ?

— O listă, că le-am dat perne și cearșafuri. Dar nu pot s-o țin la zi. Unii vin, alții pleacă.

— Bun și atît !

Pe cînd oamenii ieșeau și intrau vînturîndu-și prosoapele, Olimpiu Nacu își copie lista, notînd data cînd venise fiecare. Între timp oamenii, de-acuma îmbrăcați pentru lucru, apăreau în holul barăcii mîncînd sau trăgînd din țigară. Care cum trecea arăta buletinul și milițianul dicta seria responsabilului, care-o scria pe tabel. După alt sfert de oră, treaba era gata. Milițianul luă tabelul, îl împături și-l puse grijuliu în geantă.

— Mulțumesc pentru ajutor.

Responsabilul se legănă pe călcîie, întrebă într-o doară :

— Dar ce e ? S-a-ntîmplat ceva ?

— Nimic. Vreau doar să fie lucrurile în ordine. Oamenii ăștia cam uită să-și facă viza de flotant. Cît e ceasul ? Ai întîrziat de la lucru, hai că te duc cu motocicleta.

— Ce plăcere ! zîmbi omul. Nu m-am plimbat niciodată cu mașina miliției.

După ce-l depuse pe responsabilul barăcii la intrarea în șantier, plutonierul Nacu se întoarse la treburile lui. Ardea de nerăbdare să arate tabelul lui Oancea, dar își impuse să aștepte pînă după-amiază.

Într-adevăr, Oancea se prezentă la sediu îndată ce termină lucrul.

— Salut, nene Nacule.

— Bine c-ai venit, Oancea. Uite rezultatul. Tabel complet cu toți zilierii.

Oancea luă tabelul, parcurgîndu-l cu privirea. Exclamă :

— E de groază ! Nu-s mai mult de cincizeci. Unii vin, alții pleacă, dar grosul ăsta e : vreo cincizeci de inși. Acuma urmează partea interesantă. Uite aici, am copiat ștatul de plată.

— Păi nu-i legal, frățioare ! Cum ai ajuns la ștatul de plată ? Dacă te află cineva...

— Fii pe pace, am procedat legal.

— Cum ai făcut ?
— Am vorbit cu Vilă, casierul. I-am spus că am primit sarcina să mă ocup de situația sindicală a zilierilor. N-o să se ducă el la comitet să întrebe. Mi-a dat ștatul și o foaie de hîrtie, am copiat toate numele. Și m-am uitat și la semnături. Unele cam seamănă între ele.
— Au trecut nume fictive ? se încruntă milițianul.
— Eu așa cred.
— Dacă-i adevărat, te anunț că o să iasă scandal mare. Hai să comparăm tabelele. Sînt mulți în plus ?
— Păi vreo douăzeci.
— Phiu—hui ! fluieră milițianul. Aici e lucrul dracului. Dacă aduni plata pe-o chenzină la douăzeci de zilieri, e o sumă ! Treaba mă depășește. Ar trebui un organ de control financiar. Cine semnează ștatele zilierilor ?
— Foaia de pontaj o face maistrul constructor. El ține evidența cine a venit la lucru și cît a lucrat. După asta, se face ștatul. Directorul administrativ îl verifică, directorul îl aprobă și casierul plătește banii. Rămîne de văzut cui îi plătește, dacă oamenii de pe ștat nu există.
Milițianul se gîndi o clipă, apoi deschise fișetul și scoase o cărțulie cu coperți tari.
— Să vedem cum sună legea ! murmură el răsfoind cu îndemînare cartea. Am pus eu un semn undeva. Uite, am găsit : „Dacă salariatul plătitor determină pe cel ce întocmește statele de plată să introducă în aceste state persoane fictive și apoi reține sumele ce s-ar fi cuvenit acestor persoane, săvîrșește o instigare la fals intelectual și o infracțiune de delapidare, în concurs“. Infracțiune, înțelegi ? Oamenii tăi au dat de dracu. Or s-ajungă după gratii.
— Așa merită. Păi să furi din buzunarul statului cu zecile de mii ? Cum facem, nene Nacule ?
— Sesizăm organele de control. Avem motive întemeiate.
— Și încă ce întemeiate ! Noi lucrăm două ore pe zi peste program, la lopată, ca să terminăm mai repede, și banii pentru zilieri ajung în buzunarul nu știu cui.
— O să știm cît de curînd ! îl asigură liniștit milițianul.

5

În birouașul lui de lîngă anticamera directorului, Manole Blîndu își bea liniștit cafeaua. Tresări auzind bufnitura ușii deschise cu putere. Un singur om deschidea ușa așa.

— Aici erai frate dragă ?

— 'Mneața, tovarășu. La datorie, ca totdeauna.

— Vezi că s-a prezentat un inspector financiar la poartă.

— Inspector financiar ?! întrebă Manole mirat. Ce caută ?

— O să afli de la el. Deșteptul de portar, cînd a auzit că e în control, s-a speriat și l-a oprit acolo. Mai rău îl întărîtă.

Manole ridică din umeri :

— Ce dacă-l întărîtă ? Avem toate documentele la zi, revizia lunară a casieriei s-a făcut în termen, contabilitatea lucrează ceas. Să n-ai grijă cît îs eu aici, tovarășu. Conducătorul meu științific...

— Știu, Manole, dar deocamdată vezi ce vrea conducătorul științific de la poartă ! îi ceru directorul și ieși lăsînd ușa deschisă.

Manole își îndreptă nodul cravatei. Sosirea unui control de care nu știa nimic îl surprindea. De obicei avea antenele lui, care îl preveneau la vreme despre asemenea evenimente. Trecu mental în revistă operațiile financiare din ultimul timp : totul acoperit cu acte. Își luă o mină veselă și ieși fredonînd *La fereastra unde doarme o pisică*. Vîntul subțire, de noiembrie, îl făcu să se înfioare o clipă. Grăbi pasul spre poartă.

Inspectorul financiar tăifăsuia cu portarul. Era un bărbat tînăr, înalt, cam corpolent, cu părul creț. Avea pe el un „fîș" bleumarin, descheiat, care flutura în vînt. Cînd pulpana fîșului se desfăcu mai mult, Manole văzu că omul purta în buzunarul hainei un ziar împăturit gospodărește. E de-ai noștri, din popor ! se bucură. O să-l joc în foi de viță !

Cînd veni mai aproape, îi văzu servieta din piele de porc, atît de umflată încît devenise aproape cilindrică.

Încercă, amuzat, să ghicească ce conținea : pijama, papuci, un fes de schior pentru noapte, că poate e curent la hotel, cîteva mere și niște sandvișuri. Cunoștea tipul acesta de oameni, care nu-și luau geamantanul pe teren ca să nu-l uzeze, veneau cu hainele gata șifonate, că tot se mototolesc la drum, purtau cămăși de nailon pe care le spălau seara, iar dimineața le îmbrăcau fără să mai aibă nevoie de călcat, oameni deprinși să trăiască modest și pe care-i dădea gata cu tratații neobișnuite și cadouri subtile.

— Să trăiți și bine-ați venit, tovarășe inspector ! salută el de departe, tot numai zîmbet. Sînt directorul administrativ, Manole Blîndu.

— Vă salut, vă salut ! spuse inspectorul parcă stingherit de această primire entuziastă. Poftiți delegația și legitimația mea.

— Vai de mine, discutăm acum despre legitimație ?

— Procedăm după lege ! Lucrez pe linie de retribuirea muncii. Vă rog să-mi dați tot concursul.

— Evident, încuviință Manole la fel de amabil. Să mergem. Dați-mi mie servieta, ați cărat-o atîta drum !

Inspectorul se feri, servieta descrise o jumătate de cerc, ca felinarul unui acar.

— Nu-i nevoie ! protestă și porni grăbit, cu Manole în stînga, la jumătate de pas în urmă.

— Ați călătorit bine ?

— Bine. Cinci minute întîrziere, dar nu contează.

— Sigur că nu contează. O să vă cazăm la „Speranța“, hotelul cel nou.

— Nu e cazul, m-am aranjat la cămin. Prețurile de la „Speranța“ depășesc cu zece lei dreptul meu de...

— Dar ce, asta-i problema ? Suportăm noi. Avem datoria să vă asigurăm condiții optime, indiferent dacă decontează sau nu...

— Eu decontez tot ! i-o tăie inspectorul. Legea-i lege.

Manole nu mai stărui. Îl conduse la intrarea barăcii administrative și-l invită cu un gest măreț. Inspectorul intră cu mersul lui săltat, asimetric din cauza servietei. Parcurse coridorul cu covor lung și comentă sec :

— Risipă de lumină.

— E construit înainte de povestea cu energia ! se scuză Manole. Plus că holul n-are lumină naturală. Ar trebui să desființăm o parte din tuburile cu neon.

— Ar trebui ! confirmă inspectorul. Fiecare leu contează.

Manole deschise ușa biroului, instalîndu-l pe inspector în propriul său scaun-fotoliu. Îl urmări cum pune jos, în sfîrșit, blestemata de servietă care începuse să-l obsedeze. Trecu apoi la manevrele obișnuite în asemenea cazuri :

— O țigară ? Dunhill, mi-a adus un prieten vaporean, care tocmai s-a întors din cursă...

Inspectorul împinse cu dispreț pachetul neînceput pe suprafața lucie a biroului :

— Nu-s fumător.

— Un păhărel de whisky, să vă remonteze după drum ?

— Nu beau.

— Atunci o cafea.

— Nici cafea. Sînt sensibil cu ficatul. Trebuie să mă menajez.

— A, nici o grijă de asta ! Avem în oraș un restaurant bun. Și eu iau masa acolo. La prînz sînteți invitatul meu. O supă ușoară, un pui la ceaun...

— Pui ! se îngrozi inspectorul. Luna trecută am controlat o fermă avicolă. M-am hrănit douăzeci de zile cu pui. Aveau vreun milion de capete. La sfîrșit, cînd le-am cerut să plătesc, au rîs : „Cum, tovarășe, cînd noi avem scăzămînt o mie de capete pe zi, să vă luăm bani ? Nici nu știm cum să-i înregistrăm. E o sumă prea mică !“ Le-am arătat cum să înregistreze banii și am pus chitanța în buzunar. Cu mine nu le merge.

Manole Blîndu îl privi atent. „E tîmpit, sau își bate joc de mine ?“, se întrebă neliniștit. Apoi se hotărî să glumească :

— Știți, aici nu-i „Avicola“. Noi ne ocupăm cu excavațiile.

— Tocmai. N-o să mă hrăniți cu piatră. Plus că nici eu n-am de gînd să stau douăzeci de zile.

„Asta ne-ar mai lipsi !“ gîndi Manole şi hotărî să pună la bătaie ultima lui armă, pe care-o folosea numai în cazuri disperate :

— Apropo, pentru mîine seară am organizat o petrecere intimă, între doi-trei prieteni. Şi cu vreo două gagicuțe.

— Gagicuțe ?! rîse inspectorul financiar. Se vede că n-o cunoaşteți pe soția mea. O femeie de aur. Valorează cît toate gagicuțele din tîrgul ăsta. Ce, mă trimite statul pe teren ca să petrec cu gagicuțe ?

— Atunci, pentru Dumnezeu, ce vă distrează ?

— Televizorul. Stau în fotoliu, cu fiu-meu alături, şi ne uităm la toate emisiunile. Pasiunea familiei.

— Tocmai bine, mi-a adus cineva un televizor de ocazie.

— Am două ! îl întrerupse inspectorul.

— Două ?!

— Păi da. Cînd pe programul unu era meci şi pe doi desene animate, mă certam cu Radu, fiu-meu. Şi mi-am luat un „Sport“ cu baterii. Mă-nchid în camera mea şi văd meciul. Eu țip la arbitru, şi-l aud pe Radu, dincolo, cum rîde de pățaniile motanului.

Manole zîmbi, simțind cum i se face pielea găinii. Jovialitatea naivă a inspectorului nu-l linişti deloc. Un încuiat şi-un tipicar ! Ăsta e-n stare să ceară decont şi nevestei, cînd vine de la piață ! Se aplecă spre el, cu un aer familiar :

— N-ați mai fost pe la noi. Lucrați demult în control?

— M-a pasionat din tinerețe. Eram normator la o uzină şi am sesizat că vînzătoarea de la „Gospodina“ dădea lipsă la cîntar. M-au ales în controlul obştesc. Am făcut multe lucruri bune. Întorceam clienții de la uşă, cîntăream marfa, pac procesul-verbal. „Păi bine, domle, omu ăsta trage la şaibă opt ore şi tu îl ciupeşti fără ruşine ?“

— Da, mai sînt unii care...

— Sînt, din păcate ! constată inspectorul. Dar cu mine nu le merge. Încercau să mă ducă, aiureau actele, dă-i cu articole de lege. Atunci m-am ambiționat. M-am înscris la A.S.E., să învăț meseria ca lumea. Am urmat la fără frecvență.

— Aproape colegi ! se entuziasmă Manole.

— Nu cred. V-aș fi ținut minte. Eu cînd văd o dată un om, nu-l uit toată viața. Cînd ați absolvit ?

— În șaptezeci.

Eu în șaizeci și cinci. După absolvire, m-am transferat de la uzină direct la control. Cincisprezece ani.

— Ați făcut ceva victime în cinșpe ani ! glumi Manole.

— Victime ?! Victime sînt bieții salariați pe care ăștia îi ciupesc așa, ca paraziții, de ici o picătură, de dincolo alta, fără milă. Dar nici eu n-am milă. Cu mine nu le merge.

— Foarte frumos ! Așa și trebuie în meseria dumneavoastră. Exigență și principialitate. Îmi face plăcere să cunosc un om care...

— Mă rog ! curmă inspectorul începutul de elogiu. Acuma să trecem la treabă.

— Da, tovarășe inspector. O să lucrați aici, în biroul meu. E mai confortabil și nu vă deranjează nimeni. Dacă doriți, vă aduc și-un tranzistor, să cînte în surdină...

— Ce tranzistor ? Eu lucrez cu cifre, am nevoie de liniște. Și de statele de plată.

— Da. Vă aduc totul imediat. Pe ce perioadă ?

— De la ultima revizie.

— Cu ce doriți să începem ?

Inspectorul scoase *România liberă* din buzunarul stîng al hainei, puse ziarul pe masă, vîrî iar mîna în buzunar, zăngăni niște bani și probabil cîteva chei, scoase un cleștișor de unghii și-și tăie o pieliță de la deget, se șterse cu batista și spuse în sfîrșit :

— Cu ce începem ? Cu fondul nescriptic. Mai precis, cu retribuția zilierilor.

— Retribuția zilierilor ! repetă Manole.

— Da. Nu aveți așa ceva ?

Manole își recăpătă pe dată sîngele rece.

— Avem. O lucrare neprevăzută în plan, un canal de drenaj pentru desecarea Bălții Negre. Plătim săptămînal, fiindcă e fluctuație mare, oamenii vin și pleacă...

— Să văd actele, ceru inspectorul și începu să-și pieptăne părul negru, des, zbîrlit.

Manole dădu să întindă mîna spre telefonul aflat chiar în fața inspectorului. Renunță și o zbughi pe ușă. Fugi pe culoar, ajunse în celălalt capăt al barăcii. Ușa casieriei era încuiată. Bătu cu piciorul.

— Imediat ! strigă Vilă. Numărăm banii !

— Dă-i dracului, nu-i mai număra ! țipă Manole.

Vilă deschise îndată. Manole năvăli peste el, îl îmbrînci, dădu de perete ușa casei de fier :

— Nu mi-ai predat ștatele zilierilor. A venit un inspector.

— Fluctuație mare ! se scuză Vilă.

— Știu și eu poezia asta. Dac-aș putea să-l conving și pe tovarășul care așteaptă în birou...

— Fluctuație mare ! accentuă Vilă. Cei de săptămîna trecută au plecat la porumb, în Bărăgan. N-o să se ducă acolo să-i caute.

Lui Manole îi mai veni inima la loc. Înșfăcă din casa de fier dosarul pe care casierul scrisese cu carioca neagră „Plăți zilieri“, îi aruncă lui Vilă o privire semnificativă și plecă fără să mai închidă ușa. Cînd ajunse în biroul lui, inspectorul ridică ochii de pe pagina cu „Mica publicitate“ :

— Formidabil, comentă el. Tot felul de chestii. Auzi : „Caut asociat darac lînă, vînd urgent motor tăiat lemne“. Ăsta-i afacerist în lege. Să vezi ce poveste săptămîna trecută. Făceam revizie la „Combustibilul“. Gestionarul m-a adus de la gară cu mașina lui. După trei zile, am dovedit că mașina fusese dobîndită din venituri ilicite. Ca să vezi ! Băiat drăguț, amabil ! Degeaba. Cu mine...

— Nu le merge ! completă Manole.

— Poftim ? Da, nu le merge, orice-ar fi !

Manole dădu să așeze dosarul pe birou, dar inspectorul îi făcu semn să aștepte, strînse *România liberă* respectînd riguros cutele hîrtiei, o puse la loc în buzunarul stîng, și abia după aceea întinse mîna :

— Ia să vedem, domle.

Manole îi întise dosarul, întorcîndu-l cu titlul spre inspector. Dar în loc să-l deschidă, inspectorul desfăcu cureaua care încingea servieta aceea burdușită, făcu loc dosarului apăsînd cu palma pijamaua înfășurată tot într-un ziar și închise servieta la loc.

— Să vedem care-i situația pe teren, explică el. Mergem la fața locului.

— Fluctuație mare, spuse Manole. Știți, zilieri. Unii vin, alții pleacă. Săptămîna trecută un grup întreg s-a dus la porumb tocmai în Bărăgan. Foarte greu, în condițiile astea, să ții o evidență strictă. S-ar putea să nu-i găsiți chiar pe toți. Pot fi mici încurcături...

— Le descurc eu! se ridică inspectorul. Crezi că sînt începător în meserie?

— Chiar vreți să mergeți în tronson? E cam departe.

— Cît?

— Vreo doi kilometri.

— Mersul pe jos ajută la sănătate! decretă inspectorul. Să mergem!...

Capitolul şapte

1 Gura lumii VII

— Împărţea banii cu casierul.
— Juma-juma ?
— Ce, era prost ? Îi dădea şi lui, acolo, de-o bere !

*
* *

— De-acuma s-a spart gheaţa. Simţeam eu demult că e ceva în neregulă.
— Pe dracu, simţeai ! Toţi se laudă acum, dar de ce n-a ştiut nimeni mai-înainte ? Ochii mari, fraţilor, că dacă ne tot frigem aşa...

*
* *

— Ai auzit, tu ? Douăzeci şi opt de mii delapidare. I-au confiscat tot din casă.
— Ce-o fi făcut cu-atîţia bani ?
— Ei, cu mîndrele. M-a invitat o dată şi pe mine, dar l-am refuzat. Dac-ar şti al meu...

*
* *

— Cică Manole Blîndu şi-a luat maşina din banii oamenilor.
— Prostii. Cine-i dădea din leafa lui ?
— Nu din leafă. Aranja cu ei la primă.
— Tu ai făcut asta ?

— Eu nu.
— Nici eu. Nu te mai lua după vorbe.

*
* *

— Pînă la urmă secarăm balta. Inginerul nostru știe ce vrea.
— Manole ăsta l-a ținut pe loc. Noroc că l-au dovedit la timp.
— Oricum, dacă nu era Brigada specială...

*
* *

— O să se judece chiar aici, la club. Ce ochi o fi făcut tov. director cînd a aflat...
— Las' că așa-i trebuie. Prea i le dădea toate pe mînă.
— Tu n-ai fi făcut la fel? Nu era să țină el, directorul, socotelile în registre.
— M-a uns la inimă cînd l-a urcat în dubă. Manole ăsta se cam ținea de capul nevesti-mii!

2

Prima ninsoare venise peste noapte. Cîțiva fulgi după vîntul rece din seara trecută, un centimetru sau doi de zăpadă albă și timidă. Cînd răsări soarele, zăpada aceasta căpătă sclipiri de diamant. „Ți-e milă s-o calci!" își spuse Andrei. Parcă se curăță lumea de păcate! Lumea, ei da, lumea, dacă poți socoti lume acest univers închis, mărunt dar complicat, care mi-a absorbit atîta forță și căruia m-am dăruit pe de-a-ntregul!...

Mergea cu plăcere pe zăpada proaspătă și mică, alegea anume locurile imaculate, necălcate de pașii trecătorilor mai matinali decît el. Curînd ajunse la poarta șantierului. Se opri o clipă să ofere o țigară portarului. Mai era un sfert de oră, oamenii veneau la lucru grăbiți, tropăind și făcînd caz de zăpada aceea neînsemnată, care nici nu apucase să se lipească bine de bocanci. Întîrzie

anume la poartă, să-i vadă, ca un comandant care-și trece în revistă regimentul.

— Noroc, să trăiți, tovarășe inginer !

— Noroc, să trăiești, nea Matei !

— Să trăiți, dom' inginer !

— Noroc, Coșoi ! Noroc, băieți !

— Astăzi punem „rața“ la lucru.

— Să vă văd, să vă văd.

— Să trăiți, tovarășe inginer !

— Oancea, să trăiești ! O luăm de la capăt, ai ?

— De ce de la capăt ? Mergem mai departe, tovarășe inginer !

Trecea această mică armată a muncii, și Andrei se simți deodată puternic și încrezător. „Metoda Bîrsan“ încetase să mai fie un simplu dosar cu referate ample. O clipă îl îngrijoră gîndul că zăpada proaspăt căzută va îngreuna mersul basculantelor pe fundul bălții proaspăt secate, dar se liniști singur : destinase acestui punct de lucru mașini mari, cu dublă tracțiune, capabile să înfrîngă noroaiele grele. Iar Ana îl asigurase că solul rezistă.

Ana ! Un om adevărat, cu care ai nădejde să pornești la drum. La un drum de-o viață chiar. Și de ce nu ? Așa se leagă destinele oamenilor, iar împrejurările complicate dau mai multă forță legăturii !

— Mergem în tronson, frate dragă ?

Tresări. Se întoarse. La un pas de el, portiera deschisă.

— Sînt curios cum merge invenția aia a voastră.

— Trebuie să meargă, îl asigură Andrei.

Deschise portiera din spate, urcă în ARO, mai era cineva acolo, care se dădu deoparte, să-i facă loc.

— Am adus și presa, adăugă directorul. Faceți cunoștință : tovarășul Măgură, inginerul Bîrsan, autorul evenimentului de azi.

— Evenimentul de azi are mulți autori ! rîse Andrei. Băieții din Brigada specială, și Gheorghe de la forjă, și nea Matei...

— Dar cineva trebuie să fie inițiatorul, accentuă Vlad Măgură. Cum v-a venit ideea ?

— De la un canal de irigații care trebuia să traverseze o baltă undeva pe lunca Siretului. Am cunoscut

acolo niște oameni inimoși și am stat de vorbă cu ei. În secolul nostru, ideile mari sînt un fel de produs colectiv.

— Bine spus! se entuziasmă Vlad Măgură. O să pun fraza asta în romanul meu.

— Scrieți un roman?

— Încerc. Dar e greu cu conflictul. Ce conflict să găsești la o lucrare de asemenea amploare? Am bătut Canalul tronson cu tronson, am văzut diferite faze ale construcției. O lucrare grandioasă. Aici n-au loc intrigile mărunte, caracterele slabe, oamenii șovăielnici.

— Chiar dacă apar întîmplător, viața îi elimină, declară Mihai Toma. Ai dreptate, frate dragă. Despre Canal să scrii mai degrabă un poem decît un roman.

— Mi-am adus aparatul, vreau să fac niște poze, spuse Vlad Măgură. Vă dați seama, aici clipele devin repede istorie. Am o colecție de fotografii din diferite momente ale construcției. Cu cît trece vremea, cu atît le crește valoarea. Peste un an sau doi cine-o să mai știe că aici a fost Balta Neagră?

Mașina se hurducăi, urcă trudnic o pantă, coborî. Andrei simțea apăsîndu-l în șold carcasa aparatului de fotografiat.

— Și niște fruntași în muncă, reluă Vlad Măgură. Un ștraif de portrete în josul paginii, sub reportaj. Vreau să scriu un material de zile mari.

Andrei se întoarse spre el:

— Avem destui fruntași. Un șofer din Colentina, de pildă, care-și depășește cu regularitate norma. Și draglinistul Oancea, două mii de metri cubi excavați într-un schimb.

— Eroism cotidian, se entuziasmă Vlad Măgură. Păcat că n-am condiții să notez. O să scriu cînd ne oprim.

— Păi am cam ajuns, spuse directorul cu satisfacție.

Mașina se opri. Cei trei coborîră. Se aflau în capătul dinspre deal al mlaștinii. Reporterul își pregăti aparatul, se urcă pe bara de protecție a mașinii, fotografie cîmpul neted și negru, apoi se îndreptă spre draglină. Directorul se apropie și el:

— Asta-i „rața“ de care ți-am povestit. Concepția tovarășului Bîrsan. I-a lățit șenilele, ca să nu se afunde în mlaștină.

Reporterul țăcăni iarăși declanșatorul, apoi atîrnă aparatul pe umăr și-și frecă mîinile înghețate :

— Suflă nițel pe-aici.

— Așa-i pe șantier ! rîse directorul. Uite conflict pentru romanul dumitale : lupta cu condițiile naturii.

Șoferul coborî, cu un termos în mînă. Se apropie de director :

— Poate doriți niște cafea fierbinte. Domnișoara Mona a pregătit-o, s-a gîndit că o să fie frig.

— E grozavă fata asta ! exclamă directorul.

— Chiar dacă ne-a ciuntit ceva din „lupta cu condițiile naturii", rîse reporterul cu ochii la termos.

O basculantă se arătă pe drum, în culmea dealului, coborînd pe șoseaua improvizată. Se opri în preajmă. Oancea sări jos, salută cu mîna la basc și alergă spre draglină. Reporterul gustă din cafea, puse paharul de plastic pe capota mașinii și-și pregăti aparatul.

— Vreau să prind prima cupă de pămînt scoasă din Balta Neagră. Manie de colecționar, mă-nțelegeți !

— Prinde-l mai întîi pe draglinist. E Oancea, cel cu două mii de metri cubi. Și celălalt, șoferul... adăugă Andrei, apoi strigă : Măi Colentina, ia vino-ncoace !

Colentina sări din cabina basculantei. Se apropie ținîndu-și pălăria cu mîna.

— Un cow-boy ?! se miră Vlad Măgură. Îmi vîră șeful poza pe gît.

— O să-și scoată pălăria, măcar pentru poza asta ! îl liniști Andrei.

Motorul draglinei tuși, zvîrli spre cer un rotocol de fum alb, începu să huruie. Oancea deschise ușița, ridică mîna : un semnal sau un salut. Andrei ridică și el mîna, drept răspuns. Alături țăcăni declanșatorul aparatului.

Apoi cupa se ridică încet, se roti, coborî cu îndrăzneală spre pămîntul negru, neatins încă, al Bălții Negre...

După ce prima mașină, încărcată cu pămînt negru, plecă încet spre deal, o nouă basculantă coborî panta, căutîndu-și parcă drumul prin făgașurile proaspăt formate, și opri lîngă draglină. Din dreapta șoferului coborî Ana.

— Aveți și artiste de cinema pe-aici ? se miră ipocrit reporterul.

— E geologul nostru, inginera Dragomirescu, explică directorul liniștit. Ea a făcut sondajele în Balta Neagră.

— Bună dimineața! salută ea de departe. Nu vă credeam așa de matinali. Cum vi se pare spectacolul?

— E măreț, se grăbi reporterul.

— Vreau să văd cum se prezintă straturile inferioare. Deși nu cred să băltească. Apa freatică e mai jos.

— S-ajungem pîn-acolo, rîse directorul.

— Oricum, primul pas e făcut, spuse Andrei. Am învățat de la mare...

Ana zîmbi, îl privi în ochi.

— Se vede. Arăți ca un învingător.

— Cu toții sîntem învingători, se bucură el. Nu, tovarășe director?

Directorul își ridică mai bine gulerul scurtei, vorbi cam din gușă:

— Trebuia, frate dragă, să-i venim de hac. Balta Neagră începuse să mă obsedeze.

Se întoarse iarăși spre „rața“ care lucra cu spor, vîrfuind pămîntul din mașină. Deodată răsună un claxon pe două tonuri și toți se întoarseră intrigați. Pe drumul de acces, basculanta lui Colentina se oprise la jumătatea pantei și se trăsese deoparte, făcînd loc unui Volkswagen roșu, absurd de mic pe lîngă mastodontul care-l aștepta, răbdător, să treacă. Motorul mașinuței vui puternic, roțile derapară împroșcînd noroiul, mașinuța depăși făgașul, se apropie hurducîndu-se pe drumul nefiresc și se opri lîngă ARO. Avea aripile pline de noroi, pînă și pe parbriz se vedeau stropi gălbui, întinși de ștergătoare în semicercuri paralele.

— Musafiri! se miră directorul.

Ana lăsă să-i cadă trusa și alergă spre mașinuța roșie. Andrei simți că i se taie răsuflarea. Chica blondă și silueta masivă, de jucător de rugbi, nu lăsa loc nici unei îndoielei: tînărul din tren!

— Ți-am spus că te caut! strigă Gelu coborînd din mașină. Am făcut ceva cascadorie pîn-aici!...

Andrei oftă. Bucuria dinainte pîlpîi ca o flacără izbită de vînt. Cei doi se aflau acolo, lîngă Volkswagenul roșu, reuniți într-o îmbrățișare parcă fără de sfîrșit.

— Tinerețe ! zîmbi directorul. Acuma să fi făcut o poză, frate dragă.

— Tov inginer, strigă șoferul de pe basculantă apropiindu-se, stăm prost cu uleiul !

Andrei tresări. Răspunse aproape automat, cu privirea în gol :

— Iar stăm prost cu uleiul ?

— Dac-ar fi țuică, s-ar zice că-l bem. Dar așa, drumuri grele, consum mare !

— O să vedem, spuse Andrei. Pînă la prînz fac eu rost.

— Cam prozaic pentru o zi ca asta, se agită directorul.

— Din proza de toate zilele se naște marea poezie, decretă Vlad Măgură. N-am dreptate, tovarășe inginer ?

Andrei încuviință din cap, încercînd să zîmbească.

— Fruntea sus, frate dragă, spuse directorul. Crezi că cu asta s-a terminat ?

— Fiecare zi e un început ! murmură Andrei.

Și se simți deodată mult mai în vîrstă, privind în jur cu înțelepciunea pe care ți-o dau, treptat, neliniștile fiecărei zile...

CUPRINS

Lei 9,50